

INTERNATIONAL CONFERENCE / ՄԻՋԱՆԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

**ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ
ԴԱՐԴԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԴԱՆԻՆ
ԿԱՅՈՒՆ ԱԴԱԳԱՅԻ**

dedicated to the 105th anniversary of the National Library of Armenia

**HERITAGE PRESERVATION
FOR A SUSTAINABLE FUTURE**

NATIONAL LIBRARY OF ARMENIA

www.nla.am

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն
Հայաստանի ազգային գրադարան
The Ministry of Education, Science, Culture and Sports of the Republic of Armenia
National Library of Armenia

«ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ՝
ՀԱՆՈՒՆ ԿԱՅՈՒՆ ԱՊԱԳԱՅԻ»
ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

*ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ ՍՏԱՆԱԼՈՒ
105-ԱՄՅԱԿԻՆ*

ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
NATIONAL
LIBRARY
OF ARMENIA

**“HERITAGE PRESERVATION
FOR A SUSTAINABLE FUTURE”
INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS**

***DEDICATED TO THE 105TH ANNIVERSARY
OF THE NATIONAL LIBRARY OF ARMENIA***

Երևան
«Գիրք» հրատարակչություն
2024

Yerevan
“Girk” Publishing House
2024

Խմբագրական կազմ | Editorial Board

Չուլյան Աննա

բ.գ.թ., դոցենտ, գլխավոր խմբագիր

Աղաբեկյան Ջուլիետա

Զոհրաբյան Սառա

Թամազյան Տաթևիկ

Խաչատրյան Աստղիկ

Մարգարովա Իդա

Anna Chulyan

*PhD in Philology, Associate Professor,
Editor-in-Chief*

Julieta Aghabekyan

Sara Zohrabyan

Tatevik Tamazyan

Astghik Khachatryan

Ida Margarova

Ժ 310 «Ժառանգության պահպանություն՝ հանուն կայուն ապագայի» միջազգային գիտաժողովի նյութերի ժողովածու՝ նվիրված Հայաստանի ազգային գրադարանի պետական կարգավիճակ ստանալու 105-ամյակին / Ա. Չուլյան: – Եր.: «ԳԻՐԲ», 2024.– 120 էջ:

“Heritage Preservation for a Sustainable Future:” International Conference Proceedings, Dedicated to the 105th Anniversary of the National Library of Armenia / A. Chulyan. – Yerevan: “GIRK,” 2024. – 120 pp.

Ժողովածուն ընդգրկում է 2024 թ. հոկտեմբերի 3-4-ին Հայաստանի ազգային գրադարանում կայացած «Ժառանգության պահպանություն՝ հանուն կայուն ապագայի» միջազգային գիտաժողովի մասնակիցների կենսագրությունները և զեկուցումների ամփոփումները: Ժողովածուն նախատեսված է գրադարանային, թանգարանային, ՏՏ, հրատարակչական և հարակից ոլորտների մասնագետների լայն շրջանակի համար:

The conference proceeding comprises the biographies of the participants, summaries of reports of the International Conference “Heritage Preservation for a Sustainable Future” held at the National Library of Armenia on October 3-4, 2024. The conference proceeding is meant for a broad spectrum of professionals in publishing, IT, museum, library, and other related fields.

ՀՏԴ 02(063)

ԳՄԴ 78g431

ISBN 978-9939-801-31-5

© Հայաստանի ազգային գրադարան, 2024

© National Library of Armenia, 2024

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՏՆՕՐԵՆԻ ՈՒՂԵՐՁԸ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻՆ ՈՒ ՀՅՈՒՐԵՐԻՆ

2024 թ. հոկտեմբերի 3-4-ը կայանալիք «Ժառանգության պահպանություն՝ հանուն կայուն ապագայի» գիտաժողովը նվիրված է Հայաստանի ազգային գրադարանի պետական կարգավիճակ ստանալու 105-ամյակին: Գիտաժողովն արդեն երկրորդ անգամ համախմբում է մշակութային ժառանգության ոլորտի նվիրյալ փորձագետներին, մասնագետներին ու գիտնականներին: Հայաստանի ազգային գրադարանը, երկու տարի առաջ մեկնարկելով այս գիտաժողովների շարքը, նս մեկ անգամ հաստատեց հավատարմությունն իր առաքելությանը և ռազմավարությանը, այն է՝ կարևորել ժառանգության պահպանման առանցքային դերը կայուն զարգացման խթանման և հավաքական ապագայի հարստացման գործում:

Նոր դարաշրջանում գրադարանների, մշակութային և գիտական հաստատությունների ինտեգրումը՝ զուգորդված հանրահասանելի գիտության սկզբունքների հետ, փոխում է գիտելիքների հասանելիության, փոխանակման ու պահպանման ավանդական ձևերը: Թվային փոխակերպումն այսօր ներառում է արհեստական բանականության, վիրտուալ իրականության և այլ համագործակցային հարթակներ ու գործիքակազմեր, բաց տվյալներ ու էթիկական չափանիշներ: Այս ամենով պայմանավորված՝ գրադարանները և մշակութային հաստատությունները մեծացնում են իրենց արդիականությունն ու ազդեցությունը ժամանակակից աշխարհում՝ պահպանելով ոչ միայն մշակութային և գիտական ժառանգությունը, այլև այն դարձնելով ապագա սերունդների համար ավելի մատչելի ու գրավիչ:

Մեծ հաճությամբ ներկայացնում ենք «Ժառանգության պահպանություն՝ հանուն կայուն ապագայի» գիտաժողովի մասնակից աշխարհի քսան երկրներից գրադարանավարների, հետազոտողների և մշակութային ժառանգության ոլորտի մասնագետներին:

Գիտաժողովի աշխատանքն ընդգրկում է տասներկու նիստ հետևյալ ուղղություններով՝

- Հայկական ժառանգության պահպանում և հանրահռչակում. հայկական հարուստ մշակութային ժառանգության պահպանման ու հանրահռչակման ռազմավարություններ և նախաձեռնություններ տարբեր երկրներում:
- Ազգային ժառանգության պահպանում և հանրահռչակում. ավելի լայն քննարկումներ տարբեր մշակույթների ու ազգերի միջև ազգային ժառանգության պահպանման վերաբերյալ:
- Թվային բովանդակության կառավարում. գրադարաններում և մշակութային հաստատություններում թվային հավաքածուների կառավարման ու պահպանման լավագույն փորձը:
- Կառավարում և մասնագիտական զարգացում. գրադարաններում և ժառանգության հաստատություններում կառավարչական ու մասնագիտական հմտությունների զարգացում:
- Ընթերցանության խթանում. ընթերցանության սովորությունները և գրագիտությունը խթանելու նախաձեռնություններ ու ռազմավարություններ:
- Մատենագիտություն. մատենագիտական գրառումներ կազմելու և պահպանելու նորարարություններ, առաջընթաց ու մեթոդաբանություններ:

Մեր խորին շնորհակալությունն ենք հայտնում բոլոր մասնակիցներին. ձեր պատկերացումները, փորձառությունն ու ժառանգության պահպանմանն ուղղված ջանքերն իսկապես ոգեշնչող են: Վստահ ենք, որ այս գիտաժողովին հնչած ելույթները, քննարկումներն ու արդյունքները կհանգեցնեն նորարարական ռազմավարությունների, շարունակական համագործակցությանն և արժեքավոր գաղափարների իրականացմանը:

Միասին մենք կարող ենք կառուցել կայուն ապագա, որը մշտապես փոփոխվող աշխարհում հարգում ու գնահատում է մեր ընդհանուր բազմազան մշակութային ժառանգությունը:

Աննա Չուլյան

NOTE
FROM THE DIRECTOR OF THE NATIONAL LIBRARY OF ARMENIA
TO CONFERENCE ATTENDEES AND GUESTS

The International Conference “Heritage Preservation for a Sustainable Future”, scheduled for October 3-4, 2024, commemorates the 105th anniversary of the National Library of Armenia. For the second time, the conference will unite committed experts, specialists, and researchers of cultural heritage field. By initiating this series of conferences two years ago, the National Library of Armenia has reaffirmed its dedication to its mission and strategy. This commitment underscores the vital role of heritage preservation in advancing sustainable development and enhancing collective future.

The integration of libraries, cultural, and scientific institutions in the modern era, coupled with the principles of open science, is transforming traditional methods of accessing, sharing, and preserving knowledge. Today’s digital transformation encompasses artificial intelligence, virtual reality, collaborative platforms and tools, open data, and ethical standards. As a result, libraries and cultural institutions are expanding their significance and impact in modern world. They not only preserve cultural and scientific heritage but also enrich its accessibility and engagement for future generations.

It is a great pleasure that I introduce librarians, researchers, and specialists in the field of cultural heritage from twenty countries at the “Heritage Preservation for a Sustainable Future” conference.

The conference will feature twelve sessions organised around the following themes:

- Armenian Heritage Preservation and Promotion: strategies and initiatives for preservation and promotion of the rich Armenian cultural heritage around the world;
- National Heritage Preservation and Promotion: in-depth discussions on the preservation and promotion of national heritage across diverse cultures and nations;
- Digital Content Management: best practices for the management and preservation of digital collections within libraries and cultural institutions;
- Professional Development and Management: development of managerial and professional skills in libraries and heritage institutions;
- Reading Promotion: initiatives and strategies aimed at fostering reading practices and enhancing literacy;
- Bibliography: innovations, advancements, and methodologies for compiling and maintaining bibliographic records.

We extend our sincere gratitude to all participants. Your insights, experience, and dedication to heritage preservation are truly inspiring. We are sure that the speeches, discussions, and outcomes of this conference will foster innovative strategies, sustained collaboration, and the implementation of valuable ideas.

Together, we can create a sustainable future that honours and cherishes our diverse cultural heritage in an ever-changing world.

Anna Chulyan

**«ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ՝
ՀԱՆՈՒՆ ԿԱՅՈՒՆ ԱՊԱԳԱՅԻ»
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ**

**“HERITAGE PRESERVATION
FOR A SUSTAINABLE FUTURE”
INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS**

ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍՏ. ԽԻԶԱԽ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀ
PLENARY SESSION: BRAVE NEW WORLD

ՇԵ ԼՅՈՒՑ ՔՐԻՍ

Belnet

Բրյուսել, Բելգիա

DE LOOF CHRIS

Belnet

Brussels, Belgium

Քրիս ղեկավարում է թվային գիտական հետազոտությունների և մշակութային ժառանգության ռազմավարությունների ուղղությամբ՝ որպես Բելգիայի Գիտական քաղաքականության գրասենյակի (BELSPO) ավագ խորհրդական: Քրիսը տարիներ շարունակ խթանում է բաց և ճշգրիտ տվյալները և հանրահասանելի գիտությունը: Նրա հետաքրքրությունների շրջանակում է նորարար, խաչաձև համագործակցությունը մշակութային ժառանգության մասնագետների և հետազոտողների միջև՝ մասնավորապես հումանիտար և սոցիալական գիտությունների ոլորտներում: Նա նաև Մշակութային ժառանգության միասնական եվրոպական տվյալների հարթակի (CEDCHE) հանձնաժողովի փորձագիտական խմբի պատվիրակ է և DARIAH-ի՝ թվային հումանիտար գիտությունների և արվեստի եվրոպական հետազոտական ենթակառուցվածքների գլխավոր ասամբլեայի նախագահն է, Ժառանգության գիտության եվրոպական հետազոտական ենթակառուցվածքում (E-RIHS) Բելգիայի ներկայացուցիչը: Նախկինում Քրիսը ներգրավված է եղել ԵՄ-ի կողմից ֆինանսավորվող մի քանի հաջողված ծրագրերում, ղեկավար պաշտոններում: Քրիսը սովորել է Բիզնեսի տեղեկատվության կառավարում Լյուվենի կաթոլիկ համալսարանում՝ մասնագիտանալով տեղեկատվական տեխնոլոգիաների, գործընթացների և տվյալների կառավարման վրա:

As a Senior Policy Advisor at the Belgian Science Policy Office (BELSPO), Chris de Loof works on digital strategies for Scientific Research and Culture Heritage. Chris is a long-time promoter of open and FAIR data and open science. He has an interest for innovative, cross-cutting collaborations between cultural heritage professionals and researchers, mostly those in the fields of the Humanities and Social Sciences. Chris is delegate to the Commission expert group on the common European Data Space for Cultural Heritage (CEDCHE). He is also the Chair of the General Assembly of DARIAH, the European Research Infrastructures for digital humanities and arts, and Belgian representative in the European Research Infrastructure for Heritage Science (E-RIHS). In the past Chris has been involved in several successful EU funded projects, often in a managerial role. Chris studied Business Information Management at the KU Leuven focusing on Information Technology, process and data management.

Եվրոպական միասնական տվյալների հարթակ

Եվրոպական միասնական տվյալների հարթակն ավելի շատ տվյալներ հասանելի կդարձնի, ինչը նաև կնպաստի դրանց վերօգտագործմանը: Դա իրականացվելու է վստահելի և ապահով միջավայրում՝ ի շահ եվրոպական գործարարության և քաղաքացիների: Տվյալները վերափոխում են մեր արտադրման, սպառման ապրելակերպը: Զեկույցում անդրադարձ է կատարվում Եվրոպական միասնական տվյալների հարթակի (CEDS) հարցադրումներին. ի՞նչ, ինչո՞ւ և ինչպե՞ս են այդ տվյալները տեղափոխվում հանրահասանելի հետազոտական (European Open Science Cloud) և մշակութային ժառանգության տիրույթ:

European Common Data Spaces

Common European Data Spaces will make more data available for access and reuse. This will be done in a trustworthy and secure environment for the benefit of European businesses and citizens. Data is reshaping the way we produce, consume and live. The presentation is a short deep dive on the Common European Data Spaces (CEDS), the what, the why and the how and its translation to research (European Open Science Cloud) and cultural heritage.

ԹՈՄԱՍ ՆԻԼՍ ՓԻԹԵՐ

Springer Nature հրատարակչական ընկերություն

Հայդելբերգ, Գերմանիա

THOMAS NIELS PETER

Springer Nature Publishing

Heidelberg, Germany

Թոմաս Նիլս Փիթերը Springer Nature հրատարակչության Global Books Business-ի ղեկավարն է, ով պատասխանատու է աշխարհում ակադեմիական գրքերի ամենամեծ պորտֆոլիոյի համար: Շուրջ քսան տարի նա աշխատում է հրատարակչական ոլորտում՝ Գերմանիայում և Չինաստանում: Իր կարիերայի ընթացքում նա ներգրավված է եղել բազմաթիվ հետազոտական և զարգացման նախագծերում՝ նորարար լուծումներ տալով ինչպես (թվային) արտադրանքին, այնպես էլ դրա բիզնես մոդելին: Նիլսն ունի արդյունաբերական ճարտարագիտության մագիստրոսի և տնտեսագիտության դոկտորի կոչումներ: Նա հրավիրյալ դասախոս է Պեկինի գրաֆիկական հաղորդակցության ինստիտուտում, որը մասնագիտացված համալսարան է հրատարակչական ոլորտում:

Niels Peter Thomas is the Head of the Global Books Business at Springer Nature, responsible for the largest academic book portfolio in the world. He has been working in publishing for almost twenty years, partially being based in Germany, partially in China. In his career, he has been involved in many research and development projects innovating both the (digital) product and their business models. Niels holds a master's degree in Industrial Engineering and a PhD in Economics. He is visiting professor of Beijing Institute of Graphical Communication, a Chinese university specialising in publishing research.

Արհեստական բանականությամբ ստեղծված գրքեր. փորձառություն և առաջարկություններ

Springer Nature-ն առաջին հրատարակչությունն է արհեստական բանականությամբ ստեղծված գրքերի ոլորտում: Կիրառելով տարբեր տեխնոլոգիաներ նոր բովանդակություն ստեղծելու համար և հավաքելով կարծիքներ ընթերցողներից՝ ձեռք է բերվել մեծ փորձ, որը թույլ է տալիս եզրակացություններ կատարել հրատարակչության մեջ արհեստական բանականության հետագա օգտագործման համար, ինչպես նաև բացահայտել դրա սահմանափակումները հրատարակչական աշխատանքների ընթացքում:

Զեկուցումը ներառում է առաջարկություններ, ինչպես նաև նկատառումներ, թե որտեղ արհեստական բանականությունն ավելի մեծ ներուժ ունի, և թե որտեղ պետք է զգուշանալ և, հնարավոր է նաև, սահմանափակել դրա կիրառումը:

AI Generated Books: Experiences and Recommendations

Springer Nature is a pioneer of machine generated books, having published books on the basis of AI since 2019. By applying various different technologies to generate new content, and having collected feedback from readers we have acquired a lot of experience which allows us to conclude recommendations for future use of AI in publishing, and showcase the limitations of AI in the publishing workflow. In presentation

I will share the recommendations and showcase where AI has more potential, and where we need to be careful and potentially also limit its use.

ԱԹՈՅԱՆ ԱՐՄԱՆ

ARLOOPA

Երևան, Հայաստան

ATOYAN ARMAN

ARLOOPA

Yerevan, Armenia

Արման Աթոյանը AR/VR-ի ջատագով է, ձեռներեց, մի շարք հաջողակ սթարթափների նախաձեռնող: Արմանը SS ոլորտում իր կարիերան սկսել է 20 տարեկանում, 2005 թ.: 2008 թ. նա հիմնադրեց իր առաջին տեխնոլոգիական ընկերությունը՝ X-TECH անունով, որը ներկայացնում է նորարարություններ և առաջադեմ տեխնոլոգիական լուծումներ ոչ միայն Հայաստանյան, այլև միջազգային մակարդակով: Վերջին տաս տարիների ընթացքում X-TECH-ը բազմաթիվ հաջողված սփին-օֆֆեր է ունեցել, ինչպիսիք են CityBugs-ը և ARLOOPA-ն: 2014 թ.-ից ARLOOPA-ն սկսեց AR և VR սարքերի մատակարարումը շուկա և շուտով դարձավ AR և VR առաջատարը Հայաստանում և տարածաշրջանում: Այժմ 400% տարեկան աճով ARLOOPA-ն դառնում է AR-Cloud և AR-Commerce հարթակ, որտեղ ստեղծագործ անձինք կարող են դրամայնացնել իրենց աշխատանքները:

Arman Atoyan is an AR/VR Evangelist and Serial Entrepreneur, with a range of successful startups. Arman started his journey in IT in 2005, when he was 20 years old. In 2008 he established his first tech company named X-TECH, which combines innovation and cutting-edge technology solutions not only in Armenia, but also internationally. During these ten years, X-TECH has many successful spin-offs, such as CityBugs and ARLOOPA. From 2014 ARLOOPA started delivering AR & VR products the market and soon became an AR & VR leader in Armenia and regionally. Now with an annual growth of 400% ARLOOPA is becoming an AR-Cloud and AR-Commerce platform, where artists and creative content creators can monetize their creations.

Լրացված իրականության (AR) և վիրտուալ իրականության (VR) տեխնոլոգիաների ազդեցությունը կրթության ապագայի վրա

Ակնհայտ է, որ վիրտուալ իրականության (VR) և լրացված իրականության (AR) տեխնոլոգիաները հայտնվել են կրթական լանդշաֆտի վերափոխման շեմին՝ առաջարկելով սովորողներին խաղարկային և ինտերակտիվ ուսուցման փորձառություններ: VR-ը ուսանողներին հնարավորություն է տալիս ուսումնասիրել միջավայրեր և հասկացությունները դասասենյակից դուրս, օրինակ՝ պատմական վայրերը կամ գիտական փորձերը:

AR-ը լրացնում է իրական աշխարհը վիրտուալ տարրերով՝ դրանով իսկ ավելի շոշափելի դարձնելով վերացական հասկացությունները: Այս տեխնոլոգիաները խթանում են փորձառական ուսուցումը, խորացնում են ներգրավվածությունն և ապահովում ուսուցման տարբեր ձևեր: Ապագայում VR-ը և AR-ը կապահովեն անհատականացված ուսուցման մատչելի և համագործակցային միջավայրեր՝ վերածելով ավանդական կրթությունը ավելի դինամիկ և ներառական փորձի:

How AR and VR Affect the Future of Education

It is evident that Virtual Reality (VR) and Augmented Reality (AR) technologies are on the cusp of transforming the educational landscape, offering learners immersive and interactive learning experiences. Virtual reality (VR) affords students the opportunity to explore environments and concepts beyond the confines of the classroom, such as historical sites or scientific simulations.

Augmented reality (AR) enhances real-world settings with virtual elements, thereby rendering abstract concepts more tangible. These technologies foster experiential learning, deepen engagement, and cater to diverse learning styles. In the future, VR and AR will provide personalised learning environments, thereby increasing accessibility and collaboration, while transforming traditional education into more dynamic, inclusive experiences.

ՖՐԻՄԱՆ ՄՈԼԼԻ

*Հայաստանի ամերիկյան համալսարան
Երևան, Հայաստան*

FREEMAN MOLLY

*American University of Armenia
Yerevan, Armenia*

Պրոֆեսոր Մոլլի Ֆրիմանը ունի դոկտորի աստիճան համալիր համակարգերի և հեռավար ուսուցման ոլորտում, որը հիմնված է մանկավարժական երկխոսության և զարգացող թվային տեխնոլոգիաների նրա վերլուծության վրա: Նա Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում վարում է «Քննադատական մտածողությունը թվային դարաշրջանում» թեմայով դասընթացը: Պրոֆեսոր Ֆրիմանը դասավանդել է Կալիֆորնիայի մի շարք համալսարաններում՝ սոցիոլոգիայի և կրթության ոլորտներում: Նրա հրապարակումները ներառում են թվային կրթության վերաբերյալ հետազոտություններ, որոնք ավելի վաղ են վկայել վտանգների մասին՝ կապված թվային կախվածության, կեղծ լուրերի և արհեստական բանականության հետ մինչև դրանց թեստավորման արդյունքները:

Professor Freeman's doctorate is in Complex Systems and Distance Learning which informs her dialogic pedagogy and analyses of emerging digital technology. She teaches "Critical Thinking for the Digital Era" at the American University of Armenia. Professor Freeman has taught in the fields of Sociology and Education at several California universities. Her publications include Education research pertaining to the use of digital technology, research that occurred prior to findings indicating harms associated with digital addictions, fake news, and the deployment of AI before testing.

Քննադատական մտածողությունը թվային դարաշրջանում

Սույն զեկույցի հիմքում են թվային տեխնոլոգիաների վերաբերյալ ուսումնասիրությունները լսարանի ներգրավմամբ՝ արհեստական բանականության առասպելներին ծանոթանալու նպատակով: Կներկայացվեն հետևյալ թեմաները.

- 1) Մշակութային բազմազանության հիմնախնդիրները,
- 2) Ճանաչողական ոլորտի ռիսկերի վերաբերյալ նյարդաբանական հետազոտությունների արդյունքները,
- 3) Հասարակության ներգրավվածությունը բարձրացնելու համար ռազմավարություններ՝ հասկանալու, թե ինչպես, երբ և ինչ նպատակներով են մշակվում և օգտագործվում թվային գործիքները մշակութային ինքնությունը և մարդասիրական արժեքները պահպանելու հարցում:

Critical Thinking for the Digital Era

Within this presentation digital technologies are explored with audience engagement to tap into the myths of AI. Topics to be addressed include:

- 1) Challenges to cultural diversity;
- 2) Neuroscience research findings of risks to cognition;
- 3) Strategies for empowering public involvement in determining How, When and for What purposes digital tools are designed and used in the service of preserving cultural distinctiveness and humanistic values.

ԴՈՒԴԱ ՎԱԴԻՄ
Ռուսաստանի պետական գրադարան
Մոսկվա, Ռուսաստան
DUDA VADIM
Russian State Library
Moscow, Russia

Ավելի քան երեք տասնամյակ Վադիմ Դուդան զբաղեցրել է տարբեր առանցքային պաշտոններ ինչպես ռուսական, այնպես էլ միջազգային կազմակերպություններում, որտեղ զբաղվել է միջազգային համագործակցության զարգացմամբ, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների խթանմամբ, տպագրական և հրատարակչական ոլորտի թվային փոխակերպմամբ: Աշխատել է Ռուսաստանի Դաշնության Մշակույթի նախարարությունում, մասնակցել Ազգային էլեկտրոնային գրադարանի ստեղծմանը, ապահովել մշակութային պորտալի (культура.рф) գործարկումը, համակարգել միջազգային համագործակցությունը: 2018 թ. օգոստոսի 28-ին նշանակվել է Ռուսաստանի պետական գրադարանի գլխավոր տնօրենի պաշտոնում: Բացի այդ, զբաղեցնում է Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի և Ռուսաստանի գրադարանային ասոցիացիայի նախագահների պաշտոնները:

For over three decades, Vadim Duda held various senior positions, including CEO and Chairman of Board in both Russian and international companies with the focus on international relations, culture, IT, and new media, in the Ministry of Culture of the Russian Federation, where his responsibilities included advancing international cooperation in the field of culture, and launching federal state Internet projects, like the Culture Portal and the National Digital Library. Vadim Duda was appointed Director General of the Russian State Library on 28 August 2018. He also serves as the President of the Library Assembly of Eurasia, the President of the Russian Library Association.

**Ապագայի թվային փոխակերպման ազգային գրադարան.
ոչ թե նորաձևության միտում, այլ հաջողության կարևոր պայման**

Հավաստի գիտելիքին հասանելիությունն ապագայում տնտեսական բարեկեցության և բարգավաճման նախապայման է, և թվային փոխակերպումը չպետք է դիտարկվի որպես նոր թրենդ, այլ որպես հաջողության գրավական: Ներկայացված են ավանդական գրադարանային գործընթացներում արհեստական բանականության կիրառման հաջողված օրինակներ՝ ցուցակագրում, հավաքածուների պահպանում և վերականգնում և այլն, ինչպես նաև Ռուսաստանի պետական գրադարանի համագործակցության փորձը ՏՏ հսկաների հետ:

**National Library of the Future Digital Transformation:
not a Fashion Trend, but an Essential Condition for Success**

Access to reliable knowledge is crucial for economic well-being and future prosperity, and the digital transformation of libraries should be perceived not as a “fashion trend”, but as an essential for success. Successful examples of the use of AI in traditional library processes,

cataloguing, preservation and restoration of library collections, etc., as well as partnerships of the Russian State Library with IT giants, are presented.

Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի անդամների XXVIII ընդհանուր ժողով
28th General Meeting of the Members of the Library Assembly of Eurasia

ԿԱԼՉՈ ԳՅՈՒԼԱ

Հունգարիայի ազգային գրադարան

Բուդապեշտ, Հունգարիա

KALCSÓ GYULA

National Széchényi Library

Budapest, Hungary

Գյուլա Կալչոն Հունգարիայի ազգային գրադարանի թվային հումանիտար գիտությունների կենտրոնի թվային բանասիրության և համացանցի արխիվացման բաժնի խմբի ղեկավարն է: Նա նաև լեզվաբանության դասախոս է: Գործունեության հիմնական ոլորտներն են. թվային արխիվացում, տեքստային կորպուսի ստեղծում, բնական լեզվի մշակում: Դոկտոր Կալչոն լեզվաբանության գիտությունների թեկնածու է և քսան տարվա ընթացքում հոդվածներ է հրապարակել լեզվաբանական կորպուսի ստեղծման և վերլուծության, ինչպես նաև թվային հումանիտար գիտությունների տեսության ու պրակտիկայի վերաբերյալ:

Gyula Kalcsó is the leader of the web archiving team at the National Széchényi Library Digital Humanities Centre Department of Digital Philology and Web Archiving. He is also a university lecturer in linguistics. His main fields are born digital archiving, corpus building, natural language processing. Dr. Kalcsó holds a PhD in linguistics and has been publishing articles for twenty years on topics such as corpus building for linguistics, linguistic corpus analysis, digital humanities theory and practice.

Արհեստական բանականության ինտեգրումը
Հունգարիայի ազգային գրադարանի ծառայություններում

Այս տարի Հունգարիայի ազգային գրադարանը նշում է իր 222-ամյակը: Վերջին տասնամյակների ընթացքում գրադարանի գործունեության շրջանակն ընդլայնվել է: Այսօր գրադարանները պետք է փոփոխեն իրենց գաղափարները, դերը, գործառնությունները XXI դարի դինամիկ միջավայրում, որպեսզի հնարավորություն ունենան ոչ միայն լուծել իրենց հիմնական խնդիրները, այլև համապատասխանել նոր պահանջներին և հաղթահարել մարտահրավերները: Զեկույցում ներկայացվում է XXI դարում ազգային գրադարանների առաջ ծառացած մարտահրավերները՝ անդրադարձ կատարելով նրան, թե ինչպես է Հունգարիայի ազգային գրադարանն օգտագործում արհեստական բանականության ներուժը:

Integration of Artificial Intelligence into the Services of the National Széchényi Library

The National Széchényi Library has been serving as the national library of Hungary for 222 years this year. Over the decades, the library's tasks have expanded. Nowadays, libraries must redefine themselves: their identities, their roles, their functions in the dynamic environment of the 21st century, so that they can not only fulfill their basic tasks, but also meet the new expectations and overcome new challenges. The presentation highlights the challenges arising from the new tasks of national libraries in the 21st century, with a special focus on the use of the potential of artificial intelligence in the NSZL.

ԴԱՎԹՅԱՆ ԱՆԻ

Հայ-Ռուսական համալսարան

Երևան, Հայաստան

DAVTIAN ANNIE

Russian-Armenian University

Yerevan, Armenia

Անի Դավթյանը «Լոուսյուիթ» իրավաբանական ընկերության գործադիր տնօրեն և ղեկավար գործընկեր է: Աշխատանքային ուղղվածությունը մտավոր սեփականության պաշտպանությունն է՝ ներառյալ մտավոր սեփականության իրավունքների պետական գրանցումը, մտավոր սեփականության գործարքների և ֆրանչայզինգի վերաբերյալ խորհրդատվությունը: Անի Դավթյանն իրավական մենթորություն է իրականացնում ստարտափների հիմնադիրների համար, ովքեր նպատակ ունեն մեկնարկել դրանք ԱՄՆ և ԵՄ շուկաներում: Նա նաև առաջին իրավաբանն է Հայաստանում, ով մասնագիտացած է նորաձևության իրավունքի և այդ ոլորտում մտավոր սեփականության իրավունքների, ինչպես նաև էլեկտրոնային առևտրի իրավական կառուցվածքի և դիգայնի իրավունքներին վերաբերող ոլորտներում: Անի Դավթյանը Հայաստանում մտավոր սեփականության բարձրակարգ իրավաբան և փորձագետ է: Նա ներգրավված է եղել հաճախորդների պաշտպանությամբ զբաղվող լայնածավալ միջազգային վեճերում և ունի ընկերությունների ներկայացուցչության մեծ փորձ վարչական, ինչպես նաև ընդհանուր իրավասության դատարաններում: Նրա փորձառության հիմնական մասը մտավոր սեփականության պահպանմանն առնչվող ընկերությունների նկատմամբ պատշաճ հատուկ մոտեցումն է: Անի Դավթյանը «Մտավոր սեփականության իրավունքի հայ իրավաբանների ասոցիացիայի» խորհրդի անդամ է և նախագահ, միևնույն ժամանակ ապրանքանիշերի միջազգային ասոցիացիայի (INTA) անդամ: Անի Դավթյանը գերազանցությամբ ավարտել է Հայ-Ռուսական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը և ընդունվել Հայաստանի փաստաբանների պալատ: Հայ-Ռուսական համալսարանի դասախոս է:

Annie Davtian is the CEO & managing partner of a “Lawsuit” Law Firm and focuses on intellectual property protection including state registration of intellectual property rights, counselling on IP deals and franchising matters. Annie Davtian provides legal mentorship to start-up founders who aim to launch in the US and European Union markets. She is also the first lawyer in Armenia who specialises in fashion law and IP rights in this industry, as well

as e-commerce legal structure and design rights. Annie Davtian is a highly-ranked intellectual property lawyer and expert in Armenia. She was involved in large-scale international disputes protecting clients and has extensive experience representing companies in administrative courts, as well as courts of general jurisdiction. Big part of Annie Davtian's practice is due diligence for companies relating to matters of intellectual property compliance. Annie Davtian is a board member and the President of The Association of "Intellectual Property Right Armenian Lawyers", at the same time she is a member of International Trademark Association (INTA). Annie Davtian graduated from the Law Faculty of the Russian-Armenian University with honours and has been admitted to the Armenian Bar. She is a Lecturer at the Russian-Armenian University.

Մտավոր սեփականության մարտահրավերները արհեստական բանականության համատեքստում

Նոր տեխնոլոգիաներն «ուսուցանվում են» մտավոր սեփականության իրավունքի բազմաթիվ օբյեկտների օգտագործմամբ, մեծամասամբ՝ առանց հեղինակների իմացության կամ վերջիններիս վարձատրություն տրամադրելու: Արդյո՞ք հեղինակները պետք է փոխհատուցում ստանան: Արդյո՞ք նորարարությունը կտուժի, եթե մշակողները ստիպված լինեն լիցենզային պայմանագրեր կնքել արհեստական բանականության «ուսուցանման» համար: Արհեստական բանականությունը կարո՞ղ է համարվել հեղինակ:

Intellectual Property Challenges in the Context of Artificial Intelligence

Emerging technologies are frequently disseminated through numerous intellectual property rights, often without the authors' awareness or compensation. Should authors receive compensation? Will innovation be hindered if developers are required to sign licensing agreements to "train" artificial intelligence? Can artificial intelligence itself be regarded as an author?

ՉՈՒԼՅԱՆ ԱՆՆԱ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

CHULYAN ANNA

National Library of Armenia

Yerevan, Armenia

Աննա Չուլյան՝ բանասիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ: 2020 թվականի օգոստոսից զբաղեցնում է Հայաստանի ազգային գրադարանի տնօրենի պաշտոնը: Ա. Չուլյանը գրադարանային ոլորտում ունի բազմամյա փորձ, մասնավորապես, տասը տարի աշխատել է որպես Բրյուսովի անվան պետական համալսարանի (ԲՊՀ) գրադարանի տնօրեն և Բրյուսովի անվան գիտական կենտրոնի ղեկավար (2010-2020): ԲՊՀ Համաշխարհային գրականության և մշակույթի ամբիոնի դոցենտ է: Դասավանդել է ՀՀ ԳԱԱ գիտակրթական կենտրոնի «Գրադարանային և տեղեկատվական աղբյուրներ» բաժնում: 2014 թ. ընտրվել է «Հայաստանի էլեկտրոնային գրադարանների

կոնսորցիումի» նախագահ, իսկ 2015 թ. նշանակվել է EIFL (Electronic Information for Libraries) միջազգային կազմակերպության հայաստանյան համակարգող: 2019 թ. հիմնադրել է «Հայաստանի թվային գրադարանների ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպությունը: Գրադարանների ասոցիացիայի միջազգային ֆեդերացիայի (IFLA) ազգային գրադարանների մշտական հանձնաժողովի անդամ է: 2021 թ. ընտրվել է Եվրասիական գրադարանային ասամբլեայի (BAE) փոխնախագահ մինչև 2025 թ.: Հեղինակ է բազմաթիվ հոդվածների և հրապարակումների: Համակարգել է մի շարք միջազգային նախագծեր:

Anna Chulyan is a Candidate of Sciences in Philology, Associate Professor. She has been the Director of the National Library of Armenia since August 2020. A. Chulyan has many years of experience in the field of librarianship, in particular, for 10 years she served as the Director of the library of Brusov State University and the Head of the Brusov Scientific Centre (2010-2020). She is an Associate Professor at the Department of World literature and Culture of Brusov State University and had been a Lecturer at the Department of Library Information Resources of the International Scientific and Educational Centre of the Academy of Sciences of the Republic of Armenia. Since 2014 A. Chulyan has also been the Chairman of the Consortium of Electronic Libraries of Armenia, and since 2015 the coordinator of EIFL (Electronic Information for Libraries) in Armenia. In 2019 she founded the “Digital Library Association of Armenia” (DLAA) NGO. She is an IFLA Standing Committee member for National Libraries Section. In 2021 she was elected Vice President of the Eurasian Library Assembly until 2025. A. Chulyan is an author of numerous articles and publications, also a coordinator of many international projects.

Գրադարանների դերը տեղեկատվության և գիտելիքի ապագայի ձևավորման գործում

Ինչպիսի՞ն է տեղեկատվության և գիտելիքի ապագան: Ի՞նչ տեղ ունեն գրադարաններն այդ ապագայում: Զեկույցում ընդգծվում է տարբեր միտումների ազդեցությունը հասարակության, գրադարանների և գրադարանային ծառայությունների պահանջարկի վրա՝ ինչպես գլոբալ, այնպես էլ ըստ տարածաշրջանի, փորձի մակարդակի և գրադարանի տեսակի: Բացի այդ, պարզաբանվում է, թե ինչպես է գրադարանային ոլորտը տեսնում հնարավոր կապերը միտումների միջև, մասնավորապես՝ փոփոխվող գիտելիքների, տեխնոլոգիաների, վստահության վերասահմանման և թվային հավասարության միջև:

The Evolving Role of Libraries in Shaping the Future of Information and Knowledge

What does the future of information and knowledge look like? And what is the place of libraries in this future? The presentation elucidates the ramifications of disparate trends on societies, libraries, and the demand for library services, both globally and by region, level of experience, and library type. It also identifies the nexus of trends perceived to be most intimately connected, particularly between evolving knowledge practices and technological trends, the renegotiation of trust, and digital equity.

Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի անդամների XXVIII ընդհանուր ժողով 28th General Meeting of the Members of the Library Assembly of Eurasia

ԱՐՄԱՆԱՍՏԱՆ ՍԻՐՈՒՆ

Գեղարքունիք գյուղի միջնակարգ դպրոց

գ. Գեղարքունիք, Հայաստան

ABRAHAMYAN SIRUN

Secondary School of Gegharkunik Village

Gegharkunik Village, Armenia

1993 թ.-ից Սիրուն Աբրահամյանն աշխատում է Գեղարքունիքի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցչուհի: 2006 թ.-ից դասավանդմանը զուգընթաց նաև զբաղեցնում է Գեղարքունիքի միջնակարգ դպրոցի գրադարանավարի հաստիքը: 2022 թ. սեպտեմբերի 29-30-ը մասնակցել է Հայաստանի ազգային գրադարանում կազմակերպված «Ժառանգության պահպանություն՝ հանուն կայուն ապագայի» միջազգային գիտաժողովին և հանդես եկել «Գրագիտություն և ընթերցանություն» թեմայով զեկույցով: 2023 թ.-ից հանդիսանում է «Հայ գրադարանավարների և արխիվագետների միջազգային միության» (IAALA) անդամ:

Since 1993 Sirun Abrahamyan has been working at the Gegharkunik Secondary School as a Teacher of Armenian Language and Literature. Since 2006 along with teaching, she has also held the position of Librarian at the same school. On September 29-30, 2022, she attended the International Conference “Heritage Preservation for a Sustainable Future” and delivered a presentation on “Literacy and Reading”. Since 2023 Sirun Abrahamyan has been a member of the International Association of Armenian Librarians and Archivists (IAALA).

Շարունակական մասնագիտական զարգացումը և ուսուցումը աշխատավայրում

XXI դարում, տեղեկատվության այս աննախադեպ առատության ու հասանելիության ժամանակաշրջանում, գրադարանավարներից պահանջվում են խոր և բազմակողմանի գիտելիքներ, շարունակական մասնագիտական զարգացման հմտություններ, անմնացորդ նվիրում: Հաշվի առնելով այն փաստը, որ տեղեկատվության ոչ մի աղբյուր չի կարող հավաստի ու համակողմանիորեն փոխարինել գրքին ու գրականությանը, նաև այն բազմաթիվ մարտահրավերները, որոնք ծառացած են գրադարանների առջև, հրատապ է դառնում ժամանակի պահանջը՝ ակտիվ լինել մասնագիտական կատարելագործման ճանապարհին, շարունակաբար ինքնակրթվել և կատարելագործել սեփական հմտություններն ու կարողությունները, նպաստել ոլորտի համակողմանի զարգացմանը, դառնալ մասնագիտական առաջատար կազմակերպությունների անդամն ու մասնակիցը և փոխադարձ համագործակցության շրջանակներում առաջ քաշել վերապատրաստվելու և վերապատրաստելու հրամայականը:

Lifelong Professional Development and Workplace Training

In the 21st century, an era of information abundance and accessibility that is unprecedented, the librarians are required to have a deep and varied knowledge, the ability to continuously improve professionally, and an unwavering dedication to the work, given the fact that no single source of information can reliably and comprehensively replace books and literature, and solve many of the problems facing libraries. This gives rise to the needs

required by the times: to be active on the path of continuous professional development, to constantly engage in self-education and self-improvement of one's skills and abilities, to contribute to the comprehensive development of the field, to become a member of leading professional organisations and a participant in events, as well as to promote the need for training and retraining within the framework of mutual cooperation.

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎԱ ԿՐԱՍԻՄԻՐԱ

*Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան
Բուլղարիայի ազգային գրադարան
Սոֆիա, Բուլղարիա*

ALEKSANDROVA KRASIMIRA

*“St. St. Cyril and Methodius” National
Library of Bulgaria
Sofia, Bulgaria*

Կրասիմիրա Ալեքսանդրովան Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանի տնօրենն է: Սոֆիայի Գրադարանային գիտության և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների համալսարանի դոցենտ է, դասախոս: Նա մասնակցում է գրադարանային ոլորտի մի շարք ազգային և միջազգային գիտաժողովների: Նրա հետաքրքրությունների շրջանակը ներառում է ազգային և արտասահմանյան մատենագիտությունների հետազոտությունները, գրադարանային հավաքածուների թվայնացումը և գրադարանների զարգացումը ժամանակակից թվային դարաշրջանում: Կ. Ալեքսանդրովան 2024 թ. լույս տեսած «Հրատարակություններ Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանի հավաքածուներից հայ, հրեա և գնչու էթնիկ խմբերի համար» խորագրով թեմատիկ մատենագիտական ցուցիչի համահեղինակն է:

Krasimira Aleksandrova is the Director of the “St. St. Cyril and Methodius” National Library. She is an Associate Professor and Lecturer at the University of Library Science and Information Technology in Sofia. She participates in many national and international conferences related to library sciences. Her interests include research of domestic and foreign bibliography, digitisation of library collections, and development of libraries in the digital age. She is a co-author of the bibliographic index: “Editions from the collection of St. St. Cyril and Methodius National Library for Armenian, Jewish and Roma ethnic groups”, published in 2024.

ԱՎՐԱՄՈՎԱ ՎԱՆՅԱ

*Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան
Բուլղարիայի ազգային գրադարան
Սոֆիա, Բուլղարիա*

AVRAMOVA VANYA

*“St. St. Cyril and Methodius” National
Library of Bulgaria
Sofia, Bulgaria*

Վանյա Ավրամովան Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանի փոխտնօրեն է և համատեղությամբ դասախոս Սոֆիայի Գրադարանային գիտության և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների համալսարանում:

Նա 2024 թ. լույս տեսած «Հրատարակություններ Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանի հավաքածուներից հայ, հրեա և գնչու էթնիկ խմբերի համար» խորագրով թեմատիկ մատենագիտական ցուցիչի համահեղինակ է:

Vanya Avramova is the Deputy Director of the “St. St. Cyril and Methodius” National Library in Bulgaria and a part-time Lecturer at the University of Library Science and Information Technology (UniBIT) in Sofia. She is a co-author of the bibliographic index: “Editions from the collection of St. St. Cyril and Methodius National Library for Armenian, Jewish and Roma ethnic groups”, published in 2024.

Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանի մշակութային ժառանգության պահպանման կայուն փորձը

Մշակութային ժառանգությունը հասարակության անբաժանելի արժեք է, ազգի հոգևոր գոյատևման և կայուն զարգացման խթանման եզակի միջոց: Սույն զեկույցում ուսումնասիրվում է Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանի մշակութային ժառանգության պահպանման արդյունավետ փորձը: Առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվում գրադարանի «Գրքեր «որդեգրման» համար» ծրագրին և գրադարանի կողմից վերջին մի քանի տարիների ընթացքում թողարկված ֆոտոտիպային հրատարակություններին:

Sustainable Practices in the Preservation of Cultural Heritage at the “St. St. Cyril and Methodius” National Library of Bulgaria

Cultural heritage is an inherent value of society, a unique resource both for the spiritual survival of the nation and for encouraging sustainable development. This presentation examines effective practices in the preservation of cultural heritage at the “St. St. Cyril and Methodius” National Library of Bulgaria. Emphasis is placed on the “Adoption Book” library programme and the phototype editions issued by the library over the past few years.

ԱՂԱԲԵԿՅԱՆ ՋՈՒԼԻԵՏԱ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

AGHABEKYAN JULIETA

National Library of Armenia

Yerevan, Armenia

Ջուլիետա Աղաբեկյանը Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի անգլերեն հաղորդակցության բաժնի շրջանավարտ է: 2023 թ.-ից աշխատում է Հայաստանի ազգային գրադարանում՝ որպես արտաքին կապերի բաժնի առաջատար մասնագետ: Որպես «Մատչելի գրքեր» նախագծի համակարգող՝ Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության (WIPO) և Մատչելի ձևաչափերով գրքերի կոնսորցիումի (ABC) հետ համատեղ, ղեկավարում է գրականության և ներառականության հետ կապված նախաձեռնությունները Հայաստանի ազգային գրադարանում և դրանից դուրս:

Julieta Aghabekyan, a BA graduate in English Communications from the American University of Armenia, has been an integral part of the National Library of Armenia (NLA) holding the position of the Leading Specialist at the International Relations Department since 2023. As the project coordinator for Accessible Book Production, in collaboration with WIPO and the ABC Consortium, she spearheads initiatives bridging literature and inclusivity at NLA and beyond.

ՍԹՐԻԹԵՐ ԳՈՆՍԱԼԵՍ ՍԱՆՏԻԱԳՈ

*Մտավոր սեփականության
համաշխարհային կազմակերպություն (WIPO)*

STREETER GONZALEZ SANTIAGO
World Intellectual Property Organisation (WIPO)

Սանտիագո Սթրիթեր Գոնսալեսը Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպությանը (WIPO) կից Մատչելի ձևաչափերով գրքերի կոնսորցիումի (Accessible Books Consortium) ուսուցման և տեխնիկական աջակցության կենտրոնի առանցքային աշխատակից է: Սանտիագոն համագործակցում է տարբեր տարածաշրջանների տեխնիկական աջակցության թիմերի հետ՝ խթանելու ABC կոնսորցիումի գործունեությունը տեղական շահագրգիռ կողմերի շրջանակում, ինչպես նաև զարգացող և թույլ զարգացած երկրներում կարողությունների զարգացման նոր ծրագրեր մշակելու, իրականացնելու և մոնիթորինգի համար:

Santiago Streeter Gonzalez is the Training and technical assistance focal point at the Accessible Books Consortium, a public-private partnership led by the World Intellectual Property Organisation (WIPO). Santiago works in collaboration with technical assistance teams in each region, to promote ABC activities with local stakeholders, as well as develop, implement and monitor new capacity building projects in developing and least developed countries.

Հասանելիության բանալին. մատչելիության խթանում Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության (WIPO) և Մատչելի ձևաչափերով գրքերի կոնսորցիումի (ABC) հետ համատեղ. Հայաստանի ազգային գրադարանի փորձը

Համատեղ զեկույցում ներկայացվում է Մատչելի ձևաչափերով գրքերի կոնսորցիումի (ABC) գործունեության ընդհանուր պատկերը, ներառյալ ուսուցումը և տեխնիկական աջակցությունը զարգացող և թույլ զարգացած երկրներում, ինչպես նաև ABC կոնսորցիումի հետ համագործակցության արդյունքում Հայաստանի ազգային գրադարանի (ՀԱԳ) փորձը ներառական ընթերցանության խթանման գործում: Ընդգծվում են Հայաստանի ազգային գրադարանի հաջողությունները մատչելի գրքերի ստեղծման ոլորտում, ուսումնասիրվում են ծագած խնդիրները, լուծումները և եզրակացությունները՝ տարբեր լսարանների համար հավասար հասանելիություն ապահովելու համար: Տեխնոլոգիաների օգտագործումից մինչև բաշխիչ միջոցների ընդլայնում, Հայաստանի ազգային գրադարանը ցույց է տալիս իր նվիրվածությունը խոչընդոտները վերացնելու և գրականության տարածման գործում:

Հետազոտելով մարտահրավերները, ձեռքբերումները և համատեղ ջանքերը՝ Գրադարանն առաջատար տեղ է զբաղեցնում Հայաստանում մատչելի գրքեր ստեղծելու միջազգային չափանիշների ընդունման և մատչելիության նախաձեռնությունների առաջխաղացման գաղափարներով:

Unlocking Access: Collaboration with WIPO and ABC Consortium in Promoting Accessibility – Case Study of the National Library of Armenia

This compound presentation presents an overview of ABC activities, including training and technical assistance in developing and least developed countries as well as delves into the transformative journey of the National Library of Armenia (NLA) in fostering inclusive reading experiences in collaboration with the ABC Consortium. Highlighting the NLA's strides in accessible book production, it explores the challenges encountered, the solutions devised, and conclusions drawn to ensure equitable access for diverse audiences. From leveraging technology to enhancing distribution networks, the NLA showcases its commitment to overcoming barriers and championing inclusivity in literature dissemination.

Through its exploration of challenges, accomplishments, and collaborative endeavours, NLA pioneers adoption of international standards for accessible book creation in Armenia and shares insights into advancing accessibility initiatives within institutions.

ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ ԻՐԻՆԱ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

ARAKELYAN IRINA

National Library of Armenia

Yerevan, Armenia

1991-1996 թթ. Իրինա Առաքելյանը սովորել է Ստեփանակերտի պետական մանկավարժական ինստիտուտի պատմաբանասիրական ֆակուլտետի հայոց լեզվի և գրականության բաժնում (1993 թ. հունվարից՝ Արցախի պետական համալսարան): 2001-2008 թթ. եղել է Ճարտարի Սևակ Ղուկասյանի անվան մարզամշակութային պալատի փոխտնօրեն, իսկ 2008-2023 թթ.՝ տնօրեն: 2012 - 2013 թթ. աշխատել է Ճարտարի Ազատամարտիկների անվան թիվ 1 միջնակարգ (հոսքային) դպրոցում՝ որպես ուսուցչուհի: 2023 թ.-ից աշխատում է Հայաստանի ազգային գրադարանի մատենագիտության և գրադարանագիտության բաժնում՝ որպես 1-ին կարգի մատենագետ:

From 1991 to 1996 Irina Arakelyan studied at the Department of Armenian Language and Literature of the Historical and Philological Faculty of Stepanakert Pedagogical Institute (from 1993 – Artsakh State University). From 2001 to 2008 she was the Deputy Director of the Sevak Ghukasyan Sports and Cultural Academy of Chartar, and from 2008 to 2023 – the Director of the Academy. From 2012 to 2013 she was a Teacher at the Secondary School No. 1 after the Freedom Fighters of Chartar. Since 2023 she has been 1st class Bibliographer of the Bibliography and Library Science Department of the National Library of Armenia.

Հայ գիրքը Արցախի Հանրապետությունում 1991-2023 թթ.

Զեկույցում ներկայացվում են Արցախի Հանրապետությունում 1991-2023 թթ. հրատարակված հայերեն գրքերը: Դրանք հրատարակվել են Ստեփանակերտում, Շուշիում, Ասկերանում, Բերձորում և այլն: Հրատարակվել է բազմաթանգ գրականություն. գեղարվեստական ոլորտում՝ բանաստեղծությունների ժողովածուներ, էսսեներ, վեպեր, պատմվածքներ, հուշեր, անթոլոգիաներ և այլն, գիտական ոլորտում՝ պատմագիտական, իրավագիտական, քաղաքագիտական, դիվանագիտական և այլն: Տպագրվել են մատենագիտություններ, կենսագրական տեղեկատուներ, ուսումնական ձեռնարկներ և ծրագրեր, մեթոդական ցուցումներ, թարգմանություններ, հարցազրույցներ և այլն: Արցախի հայ տպագիր ժառանգությունն արտացոլում է հայոց ազգային ինքնությունը, արժեհամակարգն ու գաղափարախոսությունը՝ որպես հայ տպագիր ժառանգության բաղկացուցիչ մաս:

The Armenian Books Published in the Republic of Artsakh from 1991 to 2023

The report presents Armenian books published in the Republic of Artsakh from 1991 to 2023. The geography of printing covers Stepanakert, Shushi, Askeran, Berdzor, etc. A variety of literature genres were published, among them fiction, such as collections of poems, poetry, essays, novels, short stories, memoirs, anthologies, etc., and scientific: historical and legal, political, diplomatic, etc. Bibliographies, biobibliographical guides, study guides and programmes, methodological manuals, translations, interviews, etc. have also been published. The Armenian printed heritage of Artsakh reflects the national identity, the values, and ideology of Armenians as an integral part of the Armenian printed heritage.

ԱՍԱՏՐՅԱՆ ԱՆՆԱ

ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ

Երևան, Հայաստան

ASATRYAN ANNA

Institute of Arts NAS RA

Yerevan, Armenia

Աննա Ասատրյանը ՀՀ Արվեստի վաստակավոր գործիչ, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր է: 2022 թ.-ից ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի տնօրենն է: 2019 թ.-ից ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի «Արվեստագիտական հանդես» գիտական պարբերականի գլխավոր խմբագիրն է: 2016 թ.-ից՝ ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի երաժշտության բաժնի վարիչ: 2009-2016 թթ. եղել է ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի սփյուռքահայ արվեստի և միջազգային կապերի բաժնի վարիչ: 2005-2021 թթ. եղել է ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի տնօրենի տեղակալ գիտության գծով: 1997-2001 թթ. սովորել է ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի ասպիրանտուրայում, իսկ 1987-1992 թթ.՝ Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայում:

Anna Asatryan is an Honoured Artist of the Republic of Armenia, holds PhD in Arts, Professor. Since 2022 Ms. Asatryan has been the Director of Institute of Arts, National Academy of Sciences of the Republic of Armenia (NAS RA). Since 2019 she has been Editor-in-Chief of the «Journal of Art Studies», since 2016 – the Head of the Music Department of the Institute of Arts of NAS RA. From 2009 to 2016 she was the Head of the Department of the Art of Armenian Diaspora and International Relations of the Institute of Arts of NAS RA.

From 2005 to 2021 she was the Deputy Director of Institute of Arts of NAS RA. From 1997 to 2001 Anna Asatryan was a PhD student at the Institute of Arts of NAS RA. From 1987 to 1992 she studied at the Yerevan State Conservatory after Komitas.

ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի արվեստաբանական գիտական գրադարանի հավաքածուի պատմությունից

ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի (ԳԱԱ) Արվեստի ինստիտուտի Արվեստաբանական գիտական գրադարանը, որն իր տեսակի մեջ միակն է Հայաստանում, ստեղծվել է 1964 թ.՝ ՀՍՍՀ ԳԱ Արվեստի ինստիտուտի առաջին տնօրեն Ռուբեն Զարյանի նախաձեռնությամբ՝ Հալեպից բերված շումերական, ասորական, իրանական և հունական արվեստներին նվիրված չորս գրքերով: Գրադարանի հարուստ ֆոնդը բաղկացած է արվեստի տարբեր ճյուղերին (ճարտարապետություն, կերպարվեստ, կինո, թատրոն, երաժշտություն, կիրառական արվեստ) առնչվող տարբեր լեզուներով (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, իտալերեն և այլն) հրատարակություններից: Գրադարանի հավաքածուն համակարգված է, առկա է ինստիտուտում հրատարակված գրքերի բաժին: Գործում են նաև աստենախոսությունների, սեղմագրերի, հազվագյուտ արտասահմանյան հանրագիտարանների, բառարանների, տեղեկատվական բառարանների, արվեստի, կերպարվեստի, փիլիսոփայության, էսթետիկայի, ճարտարապետության, երաժշտության, կինոյի, թատրոնի, հնագիտության, գրականագիտության ու լեզվի, պատմության, պարբերական մամուլի բաժիններ: Գրադարանն ունի հայ գիտության ու մշակույթի երախտավորների նվիրաբերած անձնական գրադարանների հիման վրա ստեղծված՝ Լիդիա Դուռնովոյի, Միհրան Թումաճանի, Մարկ Գրիգորյանի, Արամ Արամյանի, Քաջազի, Գևորգ Գյոդակյանի անհատական ֆոնդերը, որտեղ պահպանվում է հազվագյուտ գրականություն՝ «Հուշարար», «Տարազ», «Գեղարվեստ», «Ազգագրական հանդես», պատարագներ, շարակնոցներ, երգարաններ և այլն: Քայլելով ժամանակին համընթաց՝ 2022 թ. ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի Արվեստաբանական գիտական գրադարանը թվայնացվեց, և այսօր ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտն իր տիրույթն ունի թվանշային գրադարանում:

From the History of a Collection of the Scientific Art Library of the Institute of Arts of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia

The Scientific Art Library of the Institute of Arts NAS RA is unique in Armenia. The library was established in 1964 on the basis of four books dedicated to Sumerian, Assyrian, Iranian and Greek art brought from Aleppo by Ruben Zaryan, the first Director of the Institute of Arts of the Academy of Sciences of the ASSR. The library's rich collection consists of publications in different languages (Armenian, Russian, English, French, German, Italian, etc.) on various arts (architecture, fine arts, cinema, theatre, music, applied arts). The library collection is well organised, there is a collection of books published in the institute. There are also collections of theses, monographs, rare foreign encyclopaedias, dictionaries, references, art, fine arts, philosophy, aesthetics, architecture, music, cinema, theatre, archaeology, literature and language, history, periodicals. The library holds a collection of rare periodicals, such as "Husharar", "Taraz", "Art", "Ethnological Journal", liturgies, hymns, anthems, etc. The collection was created on the basis of private libraries donated by the people grateful to Armenian science and culture: Lydia Durnovo, Mihran Tumachan, Mark Grigoryan, Aram Aramyan, Katchaz, Gevorg Geodakyan. In line with the times, the collections of the Scientific Art Library of the Institute of Arts of NAS RA were digitised in 2022. As a result, the Institute has its collection within the digital library.

ԱՍԿԱՐՈՎԱ ԱՅՆՈՒՐԱ

Ղրղզական Հանրապետության Ա. Օսմոնովի
անվան ազգային գրադարան

Բիշքեկ, Ղրղզական Հանրապետություն

ASKAROVA AINURA

National Library of Kyrgyz Republic after A. Osmonov
Bishkek, Kyrgyz Republic

1998 թ. Այնուրա Ասկարովան ավարտել է Ղրղզստանի Ժուռնալ Բալասագնի անվան ազգային համալսարանի լրագրության ֆակուլտետը, իսկ 2008 թ.՝ Պետական կառավարման ակադեմիան: 2015 թ.-ից սովորում է Ղրղզստանի Ի. Արաբանի անվան պետական համալսարանի ասպիրանտուրայում՝ քաղաքագիտություն մասնագիտությամբ: 1998-2007 թթ. աշխատել է որպես «Էրկին-տոո» թերթի սյունակագիր, «Զաման-դաշ» ամսագրի գլխավոր խմբագիր, Ղրղզական Հանրապետության կրթության նախարարության մամլո քարտուղար, Ղրղզստանի Գերագույն խորհրդի մամլո քարտուղար: 2016 թ.-ից Գերագույն խորհրդի «Ղրղզստան» խմբակցության փորձագետ: 2017-2018 թթ. Ա. Ասկարովան եղել է Ի. Արաբանի անվան Ղրղզստանի պետական համալսարանի տարածաշրջանային և մշակութային հետազոտությունների ամբիոնի վարիչ, նախագահին առընթեր Պետական լեզվի ազգային հանձնաժողովի դասախոս: 2019-2020 թթ. եղել է Գերագույն խորհրդի 6-րդ գումարման «Ղրղզստան» կուսակցության պատգամավոր, Ղրղզական Հանրապետության բյուջետային և ֆինանսների հանձնաժողովի անդամ: 2023 թ.-ից Ղրղզական Հանրապետության Մշակույթի, տեղեկատվության, սպորտի և երիտասարդական քաղաքականության նախարարի տեղակալը, 2024 թ. հուլիսի 16-ից Ղրղզական Հանրապետության Ա. Օսմոնովի անվան ազգային գրադարանի տնօրենն է:

In 1998 Ainura Askarova graduated from the Faculty of Journalism of the Kyrgyz National University after Jusup Balasagyn, and in 2008 – the Academy of Public Administration. Since 2015 she has been a postgraduate student at the Kyrgyz State University after I. Arabaev, majoring in Political Science. From 1998 to 2007 she worked as a columnist for the newspaper “Erkin Too”, Chief Editor of “Zamandash” magazine, press secretary of the Ministry of Education of the Kyrgyz Republic, and press secretary of the Speaker of the Jogorku Kenesh (Supreme Council). Since 2016 she has been an expert for the Kyrgyzstan faction of the Jogorku Kenesh. From 2017 to 2018 Askarova was the Head of the Department of Regional and Cultural Studies at the Kyrgyz State University after I. Arabaev, and a lecturer at the National Commission on State Language under the President. From 2019 to 2024 she was a Deputy of the 6th convocation of the Jogorku Kenesh for the Kyrgyzstan Party and a member of the Committee on Budget and Finance of the Kyrgyz Republic. Since 2023 she has been the Deputy Minister of Culture, Information, Sports, and Youth Policy of the Kyrgyz Republic. Since July 16, 2024 she has been the Director of the National Library of Kyrgyz Republic after A. Osmonov.

Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի անդամների XXVIII ընդհանուր ժողով
28th General Meeting of the Members of the Library Assembly of Eurasia

ԱՎԱՆԵՍՈՎ ՀՈՎԻԿ

*Երևանի պետական համալսարան,
ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ*

Երևան, Հայաստան

AVANESOV HOVIK

*Yerevan State University,
Institute of History NAS RA
Yerevan, Armenia*

Հովիկ Ավանեսովը 2012-2015 թթ. սովորել է Ստեփանակերտի Մեսրոպ Մաշտոց համալսարանի պատմության բաժնի մագիստրատուրայում: 2015-2021 թթ. եղել է Մեսրոպ Մաշտոց համալսարանի պատմության ամբիոնի դասախոս: 2017-2021 թթ.՝ Մեսրոպ Մաշտոց համալսարանի Կովկասագիտության կենտրոնի գիտաշխատող, այնուհետև՝ կենտրոնի ավագ գիտաշխատող: 2021 թ.-ից Հովիկ Ավանեսովը Մեսրոպ Մաշտոց համալսարանի Կովկասագիտության կենտրոնի ղեկավարն է: 2021-2023 թթ. եղել է համալսարանի պատմության և կովկասագիտության ամբիոնի ավագ դասախոս, իսկ 2024 թ.-ից՝ ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի Հայկական հարցի և Հայոց ցեղասպանության պատմության բաժնի ավագ լաբորանտ և ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետի Հայաստանի հարակից երկրների պատմության ամբիոնի դասախոս: Հիսուն գիտական հոդվածների և վեց մենագրության հեղինակ է:

From 2012 to 2015 Hovik Avanesov got his master's degree at the Faculty of History of Stepanakert Mesrop Mashtots University. From 2015 to 2021 he was a Lecturer at the Department of History of Mesrop Mashtots University. From 2017 to 2021 he was a Researcher Assistant the Centre for Caucasian Studies at Mesrop Mashtots University and then the Senior Research Assistant at the same Centre. Since 2021 Hovik Avanesov has been the Head of the Centre for Caucasian Studies at Mesrop Mashtots University. From 2021 to 2023 he was Senior Lecturer at the Department of History and Caucasian Studies at the same University. Since 2024 he has been a Senior Laboratory Assistant at the Department of the Armenian Question and the History of the Armenian Genocide at the Institute of History of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia and a Lecturer at the Department of History of Neighbouring Countries of Armenia at the Faculty of History of the Yerevan State University. He is the author of fifty articles and six monographs.

Մշակութային դիվանագիտության հնարավորություններն Ադրբեջանի մշակութային ցեղասպանության քաղաքականության դեմ պայքարում

Հայկական մշակութային ժառանգության յուրացումը և ոչնչացումը Ադրբեջանի կողմից իրականացվում է պետական մակարդակով: Այդ քաղաքականության նպատակն է բռնազավթված հայկական բնակավայրերում ոչնչացնել հայկական հետքը:

Ադրբեջանի մշակութային ցեղասպանության քաղաքականության դեմ պայքարում առանցքային տեղ է զբաղեցնում մշակութային դիվանագիտությունը: Զեկույցում ներկայացվում են մշակութային հանրային դիվանագիտական այն հնարավորություններն ու գործիքակազմը, որոնք հնարավոր է օգտագործել Ադրբեջանի մշակութային ցեղասպանության քաղաքականության դեմ պայքարում:

Մշակութային ժառանգության ոչնչացման և յուրացման քաղաքականության դեմ պայքարում մշակութային դիվանագիտական գործիքները պայմանականորեն բաժանվում են երկու խմբի՝ միջազգային և ազգային: Եթե առաջին խմբի մեջ ընդգրկվող գործիքները համընդհանուր են և կիրառելի բոլորի համար, ապա երկրորդ խմբի մեջ յուրաքանչյուր երկիր ինքնուրույն է մշակում այդ գործիքակազմը՝ հաշվի առնելով ազգային առանձնահատկությունները: Նշված գործիքակազմերին անդրադառնալուց բացի զեկույցում ներկայացվում են մի շարք առաջարկություններ և գործնական քայլեր:

The Potential for Cultural Diplomacy in Confronting Azerbaijan's Policy of Cultural Genocide

The appropriation and destruction of Armenian cultural heritage by Azerbaijan is a state-sponsored initiative. The objective of this policy is the eradication of all vestiges of Armenian culture within the occupied Armenian settlements.

Cultural diplomacy plays a pivotal role in the opposition to Azerbaijan's policy of cultural genocide. The report presents the various possibilities and tools of cultural public diplomacy that can be employed in the struggle against Azerbaijan's policy of cultural genocide.

In the context of the aforementioned policy of destruction and appropriation of cultural heritage, the instruments of cultural diplomacy are conventionally divided into two groups: international and national. The tools included in the first group are universal and applicable to all countries, whereas the tools included in the second group are developed independently by each country, taking into account its particular national characteristics. In addition to addressing the specific tools mentioned, the report introduces a number of recommendations and practical steps.

ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ ՎԵՆԵՐԱ

Հայ-Ռուսական համալսարան

Երևան, Հայաստան

AVETISYAN VENERA

Russian-Armenian University

Yerevan, Armenia

Վեներա Ավետիսյանը գրականագետ և դասախոս է, բանասիրական գիտությունների թեկնածու: Հայ-Ռուսական համալսարանում կարդում է դասախոսություններ «Մշակութային ինքնության հիմնախնդիրները. ծագումով ոչ ռուս ռուսալեզու գրողներ», «Ժամանակակից գրականության բանասիրական ընկալման հիմունքները», ապագադուրական գրականության և ռոք պոեզիայի վերաբերյալ: Նրա գիտական հրապարակումների մեծ մասն առնչվում է էթնոմշակութային դիսկուրսին, կին հեղինակների ստեղծագործություններին, հետգաղութային գրականությանը: Նա նաև պատմվածքների և էսսեների հեղինակ է:

Venera Avetisyan is a Literary Scholar, Lecturer, holds a PhD in Philology. She teaches special courses “The Problem of Cultural Identity: Russian-Speaking Writers of Non-Russian Origin” and “Foundations of Philological Reception of Contemporary Literature” at the Russian-Armenian University, and lectures on decolonial literature and rock poetry. Most of her academic publications cover ethnocultural discourse, women’s writing, postcolonial literature. She also writes short stories and essays.

ՈՃԻ և ձևի դեկոնստրուկցիան ժամանակակից կին հեղինակների ստեղծագործություններում

Իր հայտնվելուց ի վեր՝ «գեղարվեստական ինքնակենսագրության» ժանրը քանիցս վերաիմաստավորվել և փոփոխությունների է ենթարկվել: Այս գործընթացում առանձնահատուկ դեր են ստանձնել կին հեղինակները: «Գեղարվեստական ինքնակենսագրության» սահմանային ձևաչափը նոր մակարդակի է հասցրել լեզվի, ձևի և ոճի ընկալումները ժամանակակից կին գրողների պոետիկայում՝ միաժամանակ մտնելով գրական կանոնի հետ հակասությունների մեջ. «նոր անկեղծություն», պոստմոդերնիստական հեգնանքի մերժում, ընտանեկան ազգագրության հանդեպ աճող հետաքրքրություն, արխիվի հետ աշխատանք, լեզվի և տեղի ապագադրության և այլն:

Deconstruction of Style and Form in Contemporary Women’s Writing

Since its emergence, the autofiction genre has undergone many transformations and modifications. Women authors certainly played a special role in this process. The borderline autofiction format brought to a new level issue of language, form, and style in contemporary women’s writing, while engaging in polemics with the literary canon. This presentation examines key features of recent autofiction texts written by women: a “new sincerity” and a rejection of postmodern irony, a growing interest in family ethnography, working with the archive, and the decolonisation of language and place.

ԱՎԵՏՅԱՆ ՆՈՐԱ

*Լոս Անջելեսի Կալիֆորնիայի
համալսարանի գրադարան*

Լոս Անջելես, ԱՄՆ

AVETYAN NORA

UCLA Library

Los Angeles, USA

Նորա Ավետյանը Լոս Անջելեսի Կալիֆորնիայի համալսարանի (UCLA) գրադարանի հայկական և պարսկական գրացուցակների գրադարանավար է: Նա աշխատում է մի քանի ոչ ռոմանական լեզուների հետ: Վերապատրաստված արխիվագետ է, աշխատել է UCLA գրադարանում մի շարք լեզվական և խորագրային արխիվների վրա: Նա Հայ գրադարանավարների և արխիվագետների միջազգային ասոցիացիայի (IAALA) հիմնադիր անդամներից է:

Nora Avetyan is the Armenian and Persian Catalogue Librarian at UCLA Library. She works with variety of non-Roman languages and scripts. She is a trained archivist and has worked on several language and subject oriented archives at the UCLA Library. She is one of the founding members of IAALA (International Association of Armenian Librarians and Archivists).

Լոս Անջելեսի Կալիֆորնիայի համալսարանի գրադարանի «Մինասյան» հավաքածուն

Լոս Անջելեսի Կալիֆորնիայի համալսարանի գրադարանի Մինասյան հավաքածուն բազմաշերտ և բազմալեզու հավաքածու է, որը գրադարանը համալրել է 1968 թվականին: Այն նվիրաբերել է բժիշկ Կարո Օուեն Մինասյանը, ով գրքերի և արվեստի ստեղծագործությունների հավաքագրող էր: Նա մասնակցել է Իրանում հնագիտական պեղումների և մի քանի հողվածների հեղինակ է դրանց վերաբերյալ:

Մինասյան հավաքածուն բազմազան է և պարունակում է տարբեր ձևաչափերի նյութեր, որոնք Գրադարանի հայերեն ձեռագրերի և արխիվային նյութերի հավաքածուի մեծ մասն են կազմում: Այն ներառում է մեծ թվով մերձարևելյան ձեռագրեր բազմաթիվ լեզուներով՝ պարսկերեն, օսմաներեն, արաբերեն, ուրդու և այլն:

Այս հավաքածուն համարվում է Մերձավոր Արևելքի լեզուների լավագույն հավաքածուներից մեկը և հետազոտողների կողմից մեծ պահանջարկ ունի: Հայ հետազոտողների համար այս հավաքածուի գոհարն է «Կարո Մինասյանի հայկական նյութերի հավաքածու, 1600-1968 թթ.»։ Հավաքածուն ներառում է եզակի միավորներ, որոնք արտացոլում են հայերի հարուստ պատմությունը և բացահայտում իրանահայ համայնքի պատմությունը: Հակիրճ անդրադարձ է կատարվում մետատվյալների կարևորությանը՝ որպես հասանելիության, պահպանման և անվտանգության միջոց, ներկայացվում են հավաքածուի զարգացման և հասանելիության երեք հիմնասյուները:

The Minasian Collection at the UCLA Library

The Minasian collection at the UCLA Library is a multifaceted and multilingual collection that came to UCLA in 1968. It was donated by Dr. Caro Owen Minasian, who was a physician, avid book and art collector. He wrote several articles on archaeological excavations in Iran, which he had participated in.

The Minasian collection is vast and contains materials in variety of formats. Most of the Armenian manuscripts and archival materials at the UCLA Library is part of this collection. It includes large number of Middle Eastern manuscripts in many languages, such as, Persian, Ottoman Turkish, Arabic, Urdu and others.

This collection is considered one of the best collections of Middle Eastern Languages and is much demanded by researchers. For Armenian researchers, the jewel of this collection is the “Caro Minasian Collection of Armenian Materials, circa, 1600-1968”. This collection includes unique items that reflect the rich history of Armenians and opens a window to the Iranian Armenian community. I will touch briefly on the importance of metadata as a mean of access, preservation and security. The three pillars of collection development and discovery.

ԲԵԼՅԱԿՈՎԱ ԴԱՐՅԱ

*Մ. Ռուդոմինոյի անվան արտասահմանյան
գրականության համառոտաստանյան
պետական գրադարան
Մոսկվա, Ռուսաստան*

BELYAKOVA DARYA

*M. Rudomino All-Russia
State Library for Foreign Literature
Moscow, Russia*

Դարյա Բելյակովան Մ. Ռուդոմինոյի անվան արտասահմանյան գրականության համառոտաստանյան պետական գրադարանի գրադարանագիտության և մասնագիտական փոխգործակցության կենտրոնի ղեկավարն է, Ռուսաստանի գրադարանների ասոցիացիայի մշտական հանձնաժողովի միջազգային համագործակցության գծով նախագահի տեղակալ, «Համալսարանական գիրք» ամսագրի «Աշխարհի գրադարանները» բաժնի համակարգող, Արտասահմանյան գրականության գրադարանի գիտական խորհրդի անդամ: Նա Արտասահմանյան գրականության գրադարանի կողմից անցկացվող մասնագիտական և ստեղծագործական մրցույթների համակարգման գծով և փորձագետ է: 2014 թ.-ից առայսօր Արտասահմանյան գրականության գրադարանի կողմից 1995 թ.-ից հրատարակվող «Հանրահասանելիություն» ամենամյա գիտավերլուծական ժողովածուի և այլ հրատարակությունների կազմողն ու խմբագիրն է: Պարբերականներում և հոդվածների ժողովածուներում շուրջ հիստոն մասնագիտական հրապարակումների հեղինակ է: Իրականացնում և համակարգում է Ռուսաստանի և արտասահմանյան գրադարանների, մասնագիտական միությունների հետ համագործակցությունը:

Darya Belyakova is the Head of the Library Science Centre and Professional Interaction at the All-Russian State Library of Foreign Literature after M. Rudomino. She is the Deputy Chairman of the Standing Committee of the Russian Library Association Section on International Cooperation. She coordinates the column “Libraries of the World” in the “University Book” magazine. She is also a member of the Scientific Council of the Library of Foreign Literature. She is a co-organiser and expert of professional and creative competitions held by the Library of Foreign Literature. Since 2014 she has been a member of the editorial board of the annual scientific and analytical collection “Open Access”, which has been published by the Library of Foreign Literature since 1995, and some other publications. Ms. Belyakova is the author of about fifty professional publications. She also carries out and coordinates cooperation with Russian and international libraries and professional associations.

«Հայրենի հողի հանդեպ սերդ կիսի՛ր աշխարհի հետ». Արտասահմանյան գրականության գրադարանի նախաձեռնությունները համաշխարհային երիտասարդական փառատոնում (Մոսկ, 2024 թ.)

Զեկույցում ներկայացված են Համաշխարհային երիտասարդական փառատոնի շրջանակում Արտասահմանյան գրականության գրադարանի կազմակերպած մանկապատանեկան ծրագրի արդյունքները (Մոսկ, 2024 թ.): Դպրոցականների հետ շփվելու ընթացքում մշակվել է «Մշակույթի թելեր» երիտասարդական ստեղծագործական

մրցույթ՝ ուղղված տարածաշրջանի պատմամշակութային ինքնության պահպանմանը, մշակութային պատկանելության, սեփական արմատների նկատմամբ հարգանքի, միջազգային մակարդակով «փոքր երկիր» ներկայացնելու ունակությունների զարգացմանը: Այս նախագծի համատեքստում ներկայացված է նաև Անկախ Պետությունների Համագործակցության Մշակութային դեսպանների միջազգային երիտասարդական դպրոցը, որը 2024 թվականի վերջին Արտասահմանյան գրականության գրադարանում հաղթողների համար կազմակերպելու է վերոնշյալ մրցույթը:

Results of the Junior Competition “Spread the Love for Your Motherland Through the World!”: Initiatives of the Library of Foreign Literature at the World Youth Festival (Sochi, 2024)

The presentation encompasses the outcomes of the junior programme of the Library of Foreign Literature at the World Youth Festival (Sochi, 2024). The work with schoolchildren during the international youth creative competition “Threads of Culture” has resulted in authoring of a programme with the objective of preserving local identity and cultural heritage of regions, fostering a sense of cultural belonging and respect for one’s roots among young people, and enabling them to represent their “native homeland” at the international level. The International Youth School of Cultural Ambassadors of the Commonwealth of Independent States are presented, which is planned to be organised for the winners of the above-mentioned competition in the Library of Foreign Literature at the end of 2024.

Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի անդամների XXVIII ընդհանուր ժողով 28th General Meeting of the Members of the Library Assembly of Eurasia

ԲՈՅԱԶՅԱՆ ԱՆԻ

Լոս Անջելեսի հանրային գրադարան

Լոս Անջելես, ԱՄՆ

BOYADJIAN ANI

Los Angeles Public Library

Los Angeles, USA

Ծնունդով Լոս Անջելեսից, Անի Բոյաջյանը 1990 թ.-ից աշխատում է որպես գրադարանավար: Լինելով գրացուցակագրող, տեղեկատու գրադարանավար և խորհրդատու՝ աշխատել է հանրային ակադեմիական և դպրոցական գրադարաններում: Ներկայում Լոս Անջելեսի հանրային գրադարանի հետազոտությունների և հատուկ հավաքածուների բաժնի վարիչն է, համակարգում է գրադարանի թվայնացման աշխատանքները, հատուկ հավաքածուներն ու արխիվները: Հայ գրադարանավարների և արխիվագետների միջազգային ասոցիացիայի հիմնադիրն ու խորհրդի անդամ է:

A native of Los Angeles, Ani Boyadjian has been a librarian since 1990. She has worked as a cataloguer, reference librarian, and consultant in public, academic, and school libraries. She is currently a Research and Special Collections Manager at the Los Angeles Public Library where she oversees the Library’s Digitisation efforts and Special Collections and Archives. She is a Founding and Executive Board member of the “International Association of Armenian Librarians and Archivists”.

Լոս Անջելեսի հանրային գրադարանի թվայնացման վերջին նախագծերը և դրանց ազդեցությունը հանրային հասանելիության վրա

Լոս Անջելեսի հանրային գրադարանն ունի բազմաթիվ հատուկ հավաքածուներ և թվայնացնում է դրանք հասանելիության, բացահայտման և պահպանման համար: Գրադարանն ունի 120 պատի կամ մեծ «զլանավոր» քարտեզների հավաքածու, որոնցից յոթանասունը հազվագյուտ և եզակի են՝ թվագրված 1885-1950 թթ., և որոնք մանրակրկիտ ներկայացնում են Լոս Անջելեսը: Այս քարտեզագրական նյութերը տասնամյակներ շարունակ հասանելի չեն եղել: Գրադարանը միակ հանրային հաստատությունն է, որին պատկանում է այս հավաքածուն: Բնօրինակ, նշանակալից և պահպանման խիստ կարիք ունեցող այս հավաքածուի թվայնացումն անհրաժեշտ էր տեղացի պատմաբանների, ծագումնաբանների, բնապահպանների, ճարտարապետների, ուսանողների և քաղաքաշինության ոլորտի մասնագետների համար:

Los Angeles Public Library's Latest Digitisation Projects and Their Impact on Public Access and Discoverability

The Los Angeles Public Library (LAPL) has many special collections and digitises for access, discoverability and preservation. The LAPL owns a collection of 120 wall maps or large “roller” maps, 70 of which are extremely rare and unique, dating from 1885 to the 1950s, that cover Los Angeles in great detail. These cartographic resources had been unseen for decades; the Library is the only owning public institution in the country with the collection. Original, significant, and in dire need of preservation, digitising this archive has been a boon to local historians, genealogists, conservationists, architects, students, and urban planners.

ԳԱԲՈՅԱՆ ԳՈՀԱՐ

Վանաձորի պետական համալսարան

Վանաձոր, Հայաստան

GABOYAN GOHAR

Vanadzor State University

Vanadzor, Armenia

2001-2006 թթ. Գոհար Գաբոյանը սովորել է Վանաձորի պետական մանկավարժական ինստիտուտի «Պատմություն և իրավունք» մասնագիտությամբ՝ ստանալով ուսուցչի որակավորում: 2007 թ. աշխատել է Վանաձորի պետական համալսարանում՝ զբաղեցնելով համակարգչային օպերատորի, մեթոդիստի, ավագ գրադարանավարի, մատենագետի, գրադարանի փոխտնօրենի հաստիքները: 2020 թ. նշանակվել է համալսարանի գրադարանի վարիչ: 2020-2022 թթ. ուսանել է ՀՀ ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոնի գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ մասնագիտության մագիստրատուրայում, ստացել Տեղեկատվական գիտությունների մագիստրոսի որակավորում:

From 2001 to 2006 Gohar Gaboyan studied at the Vanadzor State Pedagogical Institute, majoring in “History and Law” and received a teacher’s qualification. In 2007 she worked at the Vanadzor State University, holding the positions of Computer Operator, Methodologist,

Senior Librarian, Bibliographer, Deputy Director of the Library. In 2020 she was appointed the Head of the University Library. From 2020 to 2022 she studied at the Library and Information Resources Department of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, and received a master's degree in Information Sciences.

Սոցիալ-հոգեբանական մթնոլորտի կառավարումը գրադարանում

Սոցիալ-հոգեբանական մթնոլորտի կառավարման օբյեկտն աշխատանքային թիմն է: Մասնագիտական գրականության մեջ գրադարանների թիմային կառավարման հոգեբանական հիմքերի հարցերը Հայաստանում գործնականում մշակված չեն: Աշխատանքում փորձարարական մեթոդների կիրառմամբ ներկայացվում, ընդհանրացվում և համակողմանի դիտարկվում են գրադարանի սոցիալ-հոգեբանական մթնոլորտի առանձնահատկությունները և դրա վրա ազդող գործոնները, վերջինիս ձևավորման և ուղղորդման կարևորությունը՝ հարմարավետ և արդյունավետ աշխատանքային միջավայր ստեղծելու գործում:

Socio-Psychological Management in the Library for a Team Environment

The object of socio-psychological environment management is a working staff. The psychological bases of team management in libraries are not well-explored in the professional literature in Armenia. Through experimental methods, this presentation explores and generalises the peculiarities of the socio-psychological environment within libraries. It comprehensively examines the factors influencing this environment and highlights the importance of its formation and management. The goal is to create a comfortable and effective working environment.

ԳԱԼՍՏՅԱՆ ՀԱՍՄԻԿ

*Հայաստանի ամերիկյան համալսարան,
Փափագյան գրադարան
Երևան, Հայաստան*

GALSTYAN HASMIK

*American University of Armenia,
AGBU Papazian Library
Yerevan, Armenia*

Հասմիկ Գալստյանն աշխատում է Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի ՀԲԸՄ Փափագյան գրադարանում՝ որպես սպասարկման և տեղեկատվության բաժնի վարիչ, ինչպես նաև վարում է տեղեկատվական գրագիտության դասընթացներ ուսանողների և դասախոսների համար: Գրադարանային և հեղինակային իրավունքի հարցերով EIFL-IP համակարգող է: «Հեղինակային իրավունքը և գրադարանները» թեմայով միջազգային գիտաժողովների մասնակից է:

Hasmik Galstyan is the Head of Circulation and Reference Services at the American University of Armenia AGBU Papazian Library and also organises information literacy trainings for students and professors. Hasmik Galstyan is the coordinator of EIFL-IP in the field of libraries and copyright and has participated in many international conferences discussing the topic of Copyright and Libraries.

**ՀՀ Օրենքը հեղինակային իրավունքի մասին.
բացառություններ և սահմանափակումներ գրադարանների համար**

Զեկույցում անդրադարձ է կատարվում գրադարանային ծառայությունների և դրանց օգտագործողների վրա ազդող սահմանափակումներին և բացառություններին: Բացահայտվում է, թե ինչպես են դրանք անդրադառնում գրադարաններում տպագիր և ոչ տպագիր ռեսուրսների հասանելիության և մատչելիության վրա: Պատկերացում է կազմվում կրթական և անձնական նպատակներով հեղինակային իրավունքի հատուկ բացառությունների, ազատ և արդար օգտագործման դրույթների, ինչպես նաև հեղինակային իրավունքից ազատ ստեղծագործությունների էթիկական և արդար օգտագործման վերաբերյալ: Անդրադարձ է կատարվում Մարաքեշի պայմանագրի ազատ և բարեխիղճ օգտագործման դրույթներին՝ հստակեցնելով գրադարանի գործունեության բարդությունները և իրավական նկատառումները:

**Copyright Law in the Republic of Armenia:
Exceptions and Limitations for Libraries**

This presentation focuses on the fundamental limitations and exceptions that affect library services and their users. It explores how these limitations and exceptions impact the availability and accessibility of both print and non-print resources in libraries. Attendees will gain insights into specific copyright exceptions for educational and personal purposes, free use and fair use provisions, and the ethical and honest use of orphan works. The presentation also introduces the Marrakesh treaty provisions on free and fair use, providing clarity on the complexities of library operations and legal considerations.

ԳԻԼԴԵԲՐԱՆՏ ԳԱԼԻՆԱ

IDlogic

Մոսկվա, Ռուսաստան

GILDEBRANT GALINA

IDlogic

Moscow, Russia

1993 թ. Գալինա Գոլդեբրանտն ավարտել է Արխանգելսկի մանկավարժական համալսարանը՝ ֆիզիկա և համակարգչային գիտություն մասնագիտությամբ: Մինչև 2001 թ. աշխատել է Արխանգելսկի ուսումնական հաստատություններում՝ որպես ֆիզիկայի, մաթեմատիկայի, համակարգչային գիտության և էլեկտրական ինժեներիայի ուսուցչուհի: 2001-2023 թթ. աշխատել է Արխանգելսկի տարածաշրջանային գիտական գրադարանում՝ որպես ավտոմատացման բաժնի վարիչ: 2018 թ. նա ավարտել է Հյուսիսային Արկտիկայի դաշնային համալսարանը կառավարման սոցիոլոգիայի մասնագիտությամբ: 2022 թ. պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն՝ «Ժամանակակից հանրային գրադարանի տարածության փոխակերպումը որպես սոցիալական հաստատություն» թեմայով: 2023 թ. տեղափոխվել է Մոսկվա և մինչ օրս աշխատում է IDlogic-ում՝ որպես ծրագրային ապահովման մշակման խմբի ղեկավար: Զուգահեռաբար նա նաև դասավանդում է Հյուսիսային Արկտիկայի դաշնային համալսարանում:

In 1993 Galina Goldebrant graduated from Arkhangelsk Pedagogical University with a degree in Physics and Computer Science. Until 2001 she worked as a teacher of physics, mathematics, computer science, and electrical engineering at educational institutions in Arkhangelsk. From 2001 to 2023 she worked at the Arkhangelsk Regional Scientific Library as the Head of the Automation Department. In 2018 she graduated from the Northern Arctic Federal University with a degree in the Sociology of Management. In 2022 she defended her dissertation for the degree of Candidate of Sciences on the topic “Transformation of the Space of a Modern Public Library as a Social Institution”. In 2023 she moved to Moscow and began working at IDlogic as the Head of the software development group, where she continues to work. In parallel, she also teaches at the Northern Arctic Federal University.

Սարքավորումների և ծրագրային ապահովման փաթեթ ժամանակակից գրադարանային հաստատություններում հիմնական գործընթացների կազմակերպման, մշտադիտարկման և կառավարման համար

«BibloPRO» տեղեկատվական կառավարման մոդուլային համակարգ է. որն օգտագործվում է գրադարանային տարբեր գործընթացների ստանդարտացման և ավտոմատացման համար: Այս համակարգը հիմնված է ամպային տվյալների պահպանման ճարտարապետության վրա և կարող է օգտագործվել գրադարաններում ցանկացած գործընթացների համար: Ավանդական առաջադրանքները լուծելուց բացի, այն նաև օգտակար է գրադարանային իրադարձությունների գրանցման և հաշվառման, գրադարանի տարածքների հասանելիությունը կառավարելու, ինչպես նաև օրակարգեր և միջոցառումների օրացույցներ ստեղծելու համար:

«Թվային օրագիր» մոդուլն օգտագործվում է գրադարանի գործունեության հիմնական գրառումները պահելու համար: «LIBRIS» մոդուլը լուծումներ է տալիս գրադարանների ավտոմատացման հիմնական առաջադրանքների համար, ինչպիսիք են թվային գրացուցակավորումը, օգտվողների տվյալների կառավարումը և գրքերի ավտոմատացված տրամադրումը: Փաթեթի ապարատային բաղադրիչը բաղկացած է սարքավորումներից, որոնք հնարավորություն են տալիս օգտագործել RFID կամ շտրիխ կոդեր:

Ժամանակակից սարքավորումների օգտագործումը հնարավորություն է տալիս արդիականացնել օգտատերերին մատուցվող ծառայությունները՝ ավելացնելով դրանց արագությունը, նվազեցնել սխալների քանակը և ապահովել պաշտպանություն գրադարանային նյութերի չարտոնված հեռացումից:

Hardware-Software Package for Organising, Monitoring and Managing the Main Processes at Modern Library Institutions

“BibloPRO”, a modular information management system, is used to standardise and automate various library processes. This system relies on cloud data storage architecture and can be used in libraries of any level or subordination. In addition to solving traditional tasks, it is also useful for registering and keeping records of library events, managing the availability of library rooms, and creating agendas and event calendars.

The “Digital Diary” module is used to keep primary records of a library’s activities. The “LIBRIS” module provides solutions for basic library automation tasks, such as digital cataloguing, user management, and automated book lending, including the use of RFID or barcodes. The hardware component of the package consists of equipment enabling the use of RFID or barcodes.

The use of modern, up-to-date equipment offers the opportunity to modernise user-oriented services by increasing their speed, reducing the number of errors, and providing protection against unauthorised removal of library items.

ԳՐԱՄԱՏԻԿՈՎԱ ՆԵՎԵՆԱ

Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան

Բուլղարիայի ազգային գրադարան

Սոֆիա, Բուլղարիա

GRAMATIKOVA NEVENA

“St. St. Cyril and Methodius” National

Library of Bulgaria

Sofia, Bulgaria

2007 թ. Նևենա Գրամատիկովան Բուլղարիայի գիտությունների ակադեմիայի Բալկանագիտության ինստիտուտում պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն: Ներկայում աշխատում է Լիբերալ Ինտեգրման հիմնադրամում՝ որպես գիտաշխատող, ինչպես նաև Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանի արևելյան հավաքածուներ բաժնի արխիվագետ է:

In 2007 Nevena Gramatikova received her PhD at the Institute of Balkan Studies at the Bulgarian Academy of Sciences. Currently she is working as a Researcher at the Liberal Integration Foundation as well as an Archivist at the Oriental Collections Department at the “St. St. Cyril and Methodius” National Library of Bulgaria.

Սոֆիայի Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան ազգային գրադարանի «Արևելյան հավաքածուներ» բաժնի հայերի և Օսմանյան կայսրության հայկական պատմական տարածքների մասին օսմանյան-թուրքական փաստաթղթերը

Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանում պահվում են ներկայիս Հայաստանի տարածքի, անցյալում հայերով բնակեցված պատմական տարածքների վերաբերյալ փաստաթղթեր: Այստեղ են պահվում նաև առևտրային կամ այլ տնտեսական գործունեության արդյունքում Բալկաններում և, մասնավորապես, Օսմանյան կայսրության տակ գտնվող Բուլղարիայում հաստատված հայերի մասին փաստաթղթեր: Դրանք տարանջատ կամ համակարգված պահվում են Արևելյան հավաքածուների բաժնի մի քանի արխիվային շտեմարաններում: Կան XIX դարի Հայոց եկեղեցու բարձրագույն հոգևորականներին առնչվող փաստաթղթեր, ինչպես նաև Օսմանյան կայսրության տնտեսական կյանքում արհեստավոր և վաճառական հայերի ակտիվ մասնակցությունը վկայող փաստաթղթեր: «Երևան», «Վան», «Կարս» և այլ հավաքածուներ ներկայացված են ժամանակագրական լայն ընդգրկումով՝ ներկայիս Հայաստանի տարածքի և XVI դարի վերջից մինչև XIX դարի առաջին կեսը հայաբնակ պատմական տարածքների մասին փաստաթղթերով: Զեկույցում առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվում «Երևան» և «Վան» հավաքածուներին:

Ottoman-Turkish Documents on the Armenians and Armenian Historical Regions Within the Ottoman Empire, preserved in the “Oriental Collections” Department of the “St. St. Cyril and Methodius” National Library in Sofia

The “St. St. Cyril and Methodius” National Library holds documents on the territory of today’s Armenia, on historical regions inhabited in the past by Armenian population, as

well as on Armenians who settled in the Balkans and specifically in Bulgaria under the Ottoman Empire as a result of commercial or other economic activities. The documents are scattered or systematised in several archival collections of the “Oriental Collections” Department. There are documents of the 19th century related to the highest clergy of the Armenian Church and about the active participation of Armenians-artisans and merchants in the economic life of the Ottoman Empire. The collections “Yerevan”, “Van”, “Kars”, etc. contain documents on the territory of present-day Armenia and on the historical regions inhabited by Armenians throughout the centuries, with a wide chronological scope – from the end of the 16th century to the first half of 19th century. The systematisation of these documents is presented. Special attention is paid to the “Yerevan” and “Van” collections.

ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ԱԼՎԱՐԴ

Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ

Երևան, Հայաստան

GRIGORYAN ALVARD

ASPU after Kh. Abovyan

Yerevan, Armenia

Գրիգորյան Ալվարդը Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի թանգարանագիտության բաժնի դասախոս է, համալսարանի պատմության թանգարանի տնօրենը: Նա ուսումնական և մեթոդական ձեռնարկների և ավելի քան քսան հոդվածի հեղինակ է:

Grigoryan Alvard is a Lecturer of Museology Department at the Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan and also the Director of the University’s History Museum. Ms. Grigoryan is the author of educational and methodological manuals and more than twenty articles.

Թանգարանային շուկայավարությունը որպես ծառայությունների գրավչության բարձրացման և ռեսուրսների ապահովման միջոց

Շուկայավարման տեխնոլոգիաներն ակտիվ ներխուժում են թանգարանային ոլորտ: Արդյունավետ գործընթացի համար անհրաժեշտ է թանգարանը դիտել այցելուի աչքերով, հետազոտել այցելուների պահանջներն ու մշակել համապատասխան ծառայություններ: Ծառայությունների գրավչությունը բարձրացնելու նպատակով թանգարանները պետք է աշխատեն հասանելի լինել և կարողանան արագ ու ճշգրիտ արձագանքել այցելուին հետաքրքրող հարցերին: Թանգարանը պետք է ջանքեր գործադրի հստակ և մատչելի ներկայացնել իր առաջարկներն ու հնարավորությունները: Կարևոր է դրանց տարածումը հովանավորների, զբոսաշրջության գործակալությունների և ՋԼՄ-ների շրջանում: Այսպիսով, թանգարանային շուկայավարությունը գործելակերպի և որոշումների համահավաք ամբողջություն է՝ միտված թանգարանի առաջարկած ծառայությունները հնարավորինս գրավիչ դարձնելուն, այցելուների և լրացուցիչ ռեսուրսների ստվար քանակ ապահովելուն:

Museum Marketing as a Means of Increasing the Service Attractiveness and Resource Provision

The marketing technologies increasingly penetrate the museum sphere. In order to effectively cope with this process, it is necessary to adopt a visitor-oriented approach, viewed through the visitor perspective, to study their needs, and design services are appropriate with these needs. In order to increase the attractiveness of services, museums should aim to be accessible and be able to respond quickly and precisely to visitors' questions. Furthermore, the museum should attempt to present its services and opportunities in a clear and accessible manner. It is also of great importance to disseminate museum services to sponsors, travel agencies and the media. Therefore, museum marketing is a collective set of decisions, tools, and practices aimed at making the services offered by a museum as attractive as possible, providing a significant number of visitors, and generating additional resources.

ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ՎԱՐԴԻԹԵՐ

Հայաստանի ազգային արխիվ

Երևան, Հայաստան

GRIGORYAN VARDITER

National Archives of Armenia

Yerevan, Armenia

Վարդիթեր Գրիգորյանը պատմաբան է: Թեկնածուական ատենախոսությունը պաշտպանել է 2021 թ. ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտում: Նեղ մասնագիտական հետազոտության հիմնական թեման վերաբերում է XIX-XX դարերում վարչական կառավարման և կադրային քաղաքականության խնդիրներին: Արխիվային ոլորտում աշխատում է տասը տարի: Հետաքրքրված է թվային փոխակերպման ժամանակաշրջանում արխիվագետների մասնագիտական պատրաստման խնդիրներով:

Varditer Grigoryan is a historian. She got her PhD in 2021 from the Institute of History of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. The main topic of narrow professional research relates to the problems of administrative management and HR policy in the 19th and 20th centuries. Varditer Grigoryan has been working in the archival field for ten years. She is interested in the problems of archivists professional training in the era of digital transformation.

Միջոլորտային փոխհարաբերությունները և փաստաթղթային հիշողության պահպանման խնդիրն արդի պայմաններում

Թվային զարգացման պայմաններում շատ մասնագիտություններ, այդ թվում՝ արխիվագետի մասնագիտությունը, վերափոխման են ենթարկվել: Հատկապես արխիվագիտության ոլորտում կարևոր նախապայման է դարձել տարբեր մասնագիտական հմտությունների և կարողությունների համատեղումը ժամանակի պահանջներին համապատասխան: Այս առումով միջոլորտային փոխհարաբերությունների հաստատումն ու զարգացումը, մասնավորապես՝ ՏՏ ոլորտի հետ, կարևոր են նոր սերնդի արխիվագետների պատրաստման գործում: Կադրային խնդրի հետ սերտորեն առնչվում է նաև փաստաթղթային հիշողության պահպանության հարցը: Լուրջ մարտահրավեր

Է նետված այն երկրների արխիվներին, որոնք դեռևս չեն լուծել ինչպես կադրային, այնպես էլ թվային արխիվների ստեղծման և կառավարման հարցերը: Խնդրահարույց է հատկապես մեր օրերում ստեղծվող փաստաթղթային հիշողության պահպանության և սերունդներին փոխանցելու գործը: Ներկայացվող հետազոտության նպատակն է վերոնշյալ հարցերը դիտարկել Հայաստանի ազգային արխիվի օրինակով. վերհանել հիմնական խնդիրները, դրանց լուծման ուղղությամբ ձեռնարկվող քայլերը:

Intersectoral Relations and Documentation Heritage Preservation Challenges in Modern Times

In the face of digital development, many professions, among them the profession of archivist, have undergone some transformations. Particularly in the field of archival science, the integration of different professional skills and expertise has become an important condition for the training of archivists in accordance with the requirements of the time. The development of intersectoral relations, particularly with the IT, is of great importance in the training of the new generation of archivists. The issue of preserving documentation heritage is closely intertwined with the HR issues. There is a serious challenge for archives in those countries that have not yet addressed the creating and managing both HR issues and digital archives. The aim of the presentation is to examine the aforementioned tasks, to highlight the main issues, steps taken towards their solution at the National Archives of Armenia.

ԴԵՎՐԻԿՅԱՆ ՇՈՂԱԿԱԹ

Մատենադարան. Մեսրոպ Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտ

ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ

Երևան, Հայաստան

DEVRIKYAN SHOGHAKAT

Matenadaran. Research Institute of

Ancient Manuscripts after M. Mashtots

Institute of Arts NAS RA

Yerevan, Armenia

Շողակաթ Դևրիկյանը 2022 թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետի արվեստի պատմության և տեսության բաժնի մագիստրատուրան: ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի և Մատենադարան. Մեսրոպ Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտի կրտսեր գիտաշխատող է: Տասնմեկ հրապարակումների հեղինակ է:

Shoghakat Devrikyan completed her master's degree in Art History at the Yerevan State University, Department of Art History and Theory. She is a Junior Researcher at the Institute of Arts of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia and the Matenadaran. Research Institute of Ancient Manuscripts after M. Mashtots. She is the author of eleven publications.

Հակոբոս վարդապետ Իսավերտենցի հրատարակած

«Հայոց պատմություն» գրքի գեղարվեստական հարդարանքը

Զեկույցը ներկայացնում է, թե ինչպես են Մխիթարյան միաբանության հայրերը փորձել քաղաքակիրթ աշխարհին ներկայացնել հայոց անցյալը՝ պատմությունն ու այն

հերոսական ուղին, որով անցել է հայ ժողովուրդը դարերի խորքից: Այս առումով առանձնանում է հատկապես Հակոբոս վարդապետ Իսավերտենցը (1835-1902), ով 1888 թվականին Վենետիկում ֆրանսերեն հրատարակում է «Հայոց պատմություն» (Histoire de l'Arménie) մեծադիր գիրք-ալբոմը, որը հայոց դարավոր պատմության տարբեր իրադարձությունները ներկայացնում էր հանրամատչելի շարադրանքով և տպավորիչ ու արտահայտիչ փորագրանկարներով: Գրքի փորագրանկարներն ու ձևավորումն արվեստաբանական դիտանկյունից երբևէ չեն ուսումնասիրվել:

Հետազոտության նպատակը «Հայոց պատմություն» գրքում տպագրված նկարների ուսումնասիրությունն է պատմահամեմատական մեթոդով, թե ինչպես է կատարվել նկարագրվող պատմական իրադարձությունների և անձերի կերպավորումը կլասիցիզմի ու ռոմանտիզմի դիտանկյունից, ինչ գեղարվեստական հնարքներ են կիրառել հեղինակներն իրադարձություններն առավել արտահայտիչ դարձնելու համար, ըստ հիշյալ ուղղությունների տրամաբանության՝ ինչպես են կերպավորվել տարբեր հերոսներ՝ կանայք և տղամարդիկ, հայերը և այլազգիները և այլն:

Artistic Decorations of the “History of Armenia” Published by Hakobos Vardapet Issavertents

The presentation highlights the efforts of the Fathers of the Mekhitarist Congregation to present to the civilised world the Armenian past, the history and the heroic journey of the Armenian people throughout the centuries. Vardapet Hakobos Issavertens (1835-1902) stands out in this respect. In 1888 in Venice, he published a large book-album “History of Armenia” (“Histoire de l’Arménie”) in French, in which various events of the centuries-long Armenian history were presented in an accessible form with impressive and expressive engravings. The engravings and decorations of the book were never studied from an artistic point of view.

The aim of the research is to study through historical-comparative method the drawings printed in the book “History of Armenia”. It also describes the historical events and personalities from the position of classicism and romanticism. The presentation covers the artistic techniques that were used by the authors to make the events more expressive according to the logic of the mentioned tendencies, how different characters were depicted: women and men, Armenians and foreigners, etc.

ԶԱՐԳԱՐՅԱՆ ՏԱԹԵՎԻԿ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարան,

Փափագյան գրադարան

Երևան, Հայաստան

ZARGARYAN TATEVIK

American University of Armenia,

AGBU Papazian Library

Yerevan, Armenia

Տաթևիկ Զարգարյանը թվային կրթական փորձառությունների դիզայներ է (LXD), ով տասը տարի աշխատում է առցանց կրթության ոլորտում և ունի փորձ առցանց կրթական արտադրանքի կառավարման ոլորտում: Իր մասնագիտական կարիերայի ընթացքում նա կենտրոնացել է օգտատերերի տարբեր համատեքստում եզակի կարիք-

ների և խնդիրների բացահայտման վրա՝ հետազոտական մեթոդները, ուսումնասիրությունները և օգտագործելիությունը թեստավորելու միջոցով: Նա աշխատել է տարբեր ոլորտներում (գիտակրթական հաստատություններ, կրթական SS նորաստեղծ ձեռնարկություններ, կառավարական և միջազգային կազմակերպություններ), որտեղ նա մասնագիտացել է նորարարական ուսուցման լուծումների մշակման և ներդրման ուղղությամբ՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով դիզայներական մտածելակերպի և մարդակենտրոն դիզայնին:

Tatevik Zargaryan has been a learning experience designer (LXD) in the online education business for ten years, with expertise in end-to-end management of online educational products. Throughout her professional career, her primary focus has been identifying users' unique needs and pain points within various contexts through research methods, observations, and usability tests. She gained her expertise by working across diverse environments (academic institutions, IT educational startups, government, and international organizations) where she has specialized in designing and implementing innovative learning solutions, particularly focusing on design thinking and human-centered design.

Դիզայն-մտածելակերպի և UX (օգտագործողի փորձի) հետազոտական մարտահրավերների միաձուլումը գրադարանների համար ստեղծում է էմպաթիայի վրա հիմնված փորձ

Թվային աշխարհը և արհեստական բանականությունը կտրուկ զարգանում և փոխակերպում են ծառայությունները: Ինչպե՞ս կարող են գրադարանները հասկանալ իրենց ընթերցողների կարիքները և բարելավել թվային փորձառությունները:

Սույն զեկույցի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս ՀԲԸՄ Փափազյան գրադարանի կողմից օգտագործվող ռազմավարություններն ու գործիքները վեբ կայքի և օգտատերերի թվային փորձառությունները վերափոխելու համար: Դիզայն մտածելակերպն օգտագործվել է օգտատերերին հասկանալու և կարիքներն ու թիրախային կետերը գտնելու համար:

Հարցախույզները և Google Analytics-ը կիրառվել են տվյալների վերլուծության և դրանք օգտակար ծառայությունների վերածելու համար: Figma ծրագրի միջոցով ստեղծվել են օգտատերերի հոսքերի և կայքի բովանդակության դասակարգման նախատիպերը:

The Merge of Design Thinking Processes and UX (User Experience) Research Challenges Assumptions Creates Empathy-Driven Experiences for Libraries

The digital world and AI are developing and transforming services very quickly. How can libraries empathize with their users and transform their digital experiences?

This case study shows the strategies and tools used by the AGBU Papazian Library in redesigning its webpage and user experiences. The Design Thinking iterative process was used for empathizing with users and understanding their needs and pain points.

Surveys and Google Analytics were used to collect data, analyze the results, and turn them into usable services. Figma was used to prototype the website's user flows and content layout.

ԷՐԴՄԱՆ ՄԱՅՔԼ ՋԵՅՄՍ

Բրիտանական գրադարան

Լոնդոն, Միացյալ Թագավորություն

ERDMAN MICHAEL JAMES

The British Library

London, United Kingdom

Մայքլ Ջեյմս Էրդմանը Բրիտանական գրադարանի Մերձավոր Արևելքի և Կենտրոնական Ասիայի բաժնի ղեկավարն է: 2018 թ. պաշտպանել է իր դոկտորական աշխատանքը Արևելյան և աֆրիկյան հետազոտությունների դպրոցում (SOAS), որը վերաբերում է 1920-30-ական թթ. Խորհրդային Կենտրոնական Ասիայի և Թուրքիայի պատմությանը: Նրա հետաքրքրությունների շրջանակը ներառում է Խորհրդային Միության մտավորականության պատմությունը ոչ ռուս մտավորականների շրջանում և Խորհրդային աքսորականների պատմությունների հրապարակումները միջպատերազմական ժամանակաշրջանում: Մինչև Բրիտանական գրադարան տեղափոխվելը՝ Էրդմանը աշխատել է Կանադայի արտաքին գործերում՝ որպես դիվանագետ:

Michael Erdman is the Head of the Middle East and Central Asia Section at the British Library. He completed his doctorate at SOAS (School of Oriental and African Studies) in 2018, focusing on the writing of history in Soviet Central Asia and Turkey in the 1920s and 30s. His interests include intellectual history among non-Russian intellectuals in the Soviet Union and periodical histories among Soviet exiles in the interwar period. Prior to joining the British Library, Michael worked as a diplomat for the Canadian Foreign Service.

Փոխակերպելով տվյալների ապագան (սերիականացում). Տեր-Խաչատուրյանի մամուլի հավաքածուի ցուցակագրումն և պահպանությունը

2000-ականների սկզբին Բրիտանական գրադարանը ձեռք բերեց դոկտոր Արտաշես Տեր-Խաչատուրյանի պարբերականների արխիվները: Ներկայում արխիվը գտնվում է պահպանման համար գրացուցակավորման և մշակման փուլում:

Սույն զեկույցում վերլուծվում են դոկտոր Տեր-Խաչատուրյանի ստեղծած հիմնարար մատենագիտության կառուցվածքը, իր արխիվի կազմակերպման ամենաարդյունավետ մոտեցումները, ինչպես նաև գրադարանի անձնակազմի ուշադրության կենտրոնում գտնվող հայկական պարբերականների պատմությունը և ժառանգությունը հասանելի դարձնելը:

Նախագիծն ընդգծում է կառույցների միջև հնարավոր համագործակցության ներուժը՝ հաշվի առնելով դոկտոր Տեր-Խաչատուրյանի հավաքագրման հեռավար գործունեությունը:

Serialising the Future: Cataloguing and Preserving the Der-Khachadourian Periodical Collection

In the early 2000s, the British Library acquired the periodical archive of Dr. Ardashes Der-Khachadourian. At the moment, the archive is being catalogued and processed for preservation.

The presentation analyses most efficient approaches of archive organisation and whether employees focus on increasing accessibility to Armenian periodical history and heritage or on Dr. Der-Khachadourian's own process of constructing his seminal bibliography of Armenian periodicals.

The project highlights the potential for collaborative work across institutions, given the far-reaching implications of Dr. Der-Khachadourian's collecting activities.

ԹԱՄՐԱԶՅԱՆ ՀԱՄԵՍՏ

Լոզանի դաշնային պոլիտեխնիկական համալսարան

Լոզան, Շվեյցարիա

TAMRAZYAN HAMEST

Swiss Federal Institute of Technology Lausanne (EPFL)

Lausanne, Switzerland

Թամրազյան Համեստը դոկտոր է, Լոզանի դաշնային պոլիտեխնիկական համալսարանի (EPFL) «Վտանգված մշակույթ» բաժնի գիտական համակարգողը: Նրա հետազոտությունները վերաբերում են թվային հումանիտար գիտություններին և մշակութային ժառանգության պահպանությանը: Ղեկավարել է Արցախի վտանգված հայկական վիմագրական ժառանգության թվայնացման մեթոդների և գործիքների մշակումներին և այլ թեմաներին նվիրված ծրագրեր: Ակտիվորեն զբաղվում է գիտական գործունեությամբ, միջազգային գիտաժողովների մասնակից է և նպատակ ունի ստեղծել գործընկերային հարաբերություններ Հայաստանում, Ուկրաինայում և Շվեյցարիայում: Իր աշխատանքը նպատակ ունի բարելավել մշակութային ժառանգության մատչելիությունը և ուսումնասիրությունը նորարար թվային լուծումների միջոցով:

Hamest Tamrazyan is a PhD, the Scientific Coordinator at the “Culture at Risk” Unit, Swiss Federal Institute of Technology Lausanne (EPFL – École Polytechnique Fédérale de Lausanne). Her research specialises in digital humanities and the preservation of Armenian epigraphic heritage. She has led the development of a standardised SKOS vocabulary for Armenian epigraphy, and the digital methods and tools for digitising the endangered Armenian epigraphic heritage of Artsakh and other projects. Hamest Tamrazyan is actively engaged in scientific outreach, contributing to international conferences and building partnerships across Armenia, Ukraine, and Switzerland. Her work aims to enhance the accessibility and study of cultural heritage through innovative digital solutions.

Հայկական թվային էպիգրաֆիայի հարստացումը. SKOS-ի կիրառումը մշակութային ժառանգության տվյալների հասանելիությունն ու փոխգործունակությունը բարելավելու համար

Զեկույցում ներկայացվում է հնագույն տվյալների հավաքածուների մատչելիությունը և փոխգործունակությունը բարձրացնելու նպատակով պարզ գիտելիքների կազմակերպման համակարգի (SKOS) կիրառումը հայկական էպիգրաֆիկ ժառանգության մեջ: Ծրագիրն անդրադառնում է մշակութային տվյալների թվայնացման և կազմակերպման հետ կապված մարտահրավերներին, ներառյալ լեզվական նրբությունները և համատեքստային ինտեգրումը: Քննարկվում են SKOS-ի կառուցվածքն ու

ներդրումն այս մասնագիտացված ոլորտում, նկարագրվում են պատմական արձանագրությունների ամբողջականության պահպանման լուծումները: Ձեկույցն անդրադառնում է համեմատական և գիտական հետազոտությունների իրականացմանը, ինչպես նաև ցույց է տալիս թվային գործիքների կարողությունը մշակութային ժառանգության կայուն պահպանման գործում՝ հայկական էպիգրաֆիան կապելով համաշխարհային տվյալների շտեմարաններին:

Enriching Armenian Digital Epigraphy: Applying SKOS for Enhancing Accessibility and Interoperability of Cultural Heritage Data

The presentation explores the application of the Simple Knowledge Organisation System (SKOS) to the Armenian epigraphic heritage, aiming to enhance the accessibility and interoperability of these ancient datasets. The project addresses challenges unique to the digitisation and organisation of cultural data, including linguistic nuances and contextual integration. The structure and implementation of SKOS within this specialised domain is discussed, solutions for preserving the integrity of historical inscriptions are outlined. By linking Armenian epigraphy to global datasets, the presentation facilitates comparative studies and scholarly research, and demonstrates the potential of digital tools in the sustainable preservation of cultural heritage.

ԹՈՒՄԱՍՅԱՆ ՌՈՒԶԱՆԱ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

TUMASYAN RUZANNA

National Library of Armenia

Yerevan, Armenia

Ռուզաննա Թումասյանը գրադարանավար-մատենագետ է: 1983-1987 թթ. սովորել է Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի կուլտուրայի ֆակուլտետի գրադարանավարություն և մատենագիտություն բաժնում: 2004 թ. -ից աշխատում է Հայաստանի ազգային գրադարանում: Մատենագիտության և գրադարանագիտության բաժնի հայագիտական և տեղեկատու մատենագիտության ենթաբաժնի վարիչն է: Կազմել է չորս կենսամատենագիտություն:

Ruzanna Tumasyan is a librarian-bibliographer. From 1983 to 1987 she studied at Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan at the Department of Library Science and Bibliography, Faculty of Culture. Since 2004 Ruzanna Tumasyan has been working at the National Library of Armenia. She is currently the Head of the Armenian Studies and Information Subdepartment of Bibliography and Library Science Department. She was responsible for four biobibliographies publishing.

Իրանի հայ մամուլը

Ձեկույցում ներկայացվում է Իրանի հայկական համայնքում հրատարակված հայ մամուլը: Պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններում, պայմանավորված տարաբնույթ գործոններով, հայությունը հաստատվել է աշխարհի զանազան երկրներում:

Սփյուռքի հայկական համայնքներից է նաև Իրանի հայկական համայնքը, որը ևս համարվում է սփյուռքահայ տպագրության կարևոր կենտրոն: Ըստ համապատասխան հանրագիտարանի տվյալների՝ Իրանում մինչ օրս հրատարակվել է ավելի քան ութսուն անուն հայերեն պարբերական: Իրանի հայերեն մամուլը ևս համարվում է սփյուռքահայ տպագիր ժառանգության բաղկացուցիչ մասը:

The Armenian Press in Iran

The presentation covers the Armenian press published by the Armenian diaspora in Iran. Armenians have settled in different countries around the world because of various historical factors. The Armenian community in Iran is a part of the Armenian diaspora, which is also considered an important centre for the Armenian printing in the diaspora. Over eighty Armenian periodicals are currently being published in Iran, according to a relevant encyclopaedia. The Armenian press of Iran is also considered an integral part of the printed heritage of the Armenian diaspora.

ԼԱԼԱՅԱՆ ԱՆԻ

*Հանրապետական գիտաբժշկական գրադարան
Երևան, Հայաստան*

LALAYAN ANI

*Republican Scientific Medical Library
Yerevan, Armenia*

2022 թ. փետրվարից մինչ այսօր Անի Լալայանը Հանրապետական գիտաբժշկական գրադարանի գրականության սպասարկման և պահպանման բաժնի պատասխանատուն է: Մասնակցել է բազմաթիվ դասընթացների թե՛ առկա, թե՛ հեռավար տարբերակներով: Բժիշկների համար անցկացրել է դասընթացներ՝ գրագետ որոնում կատարելու և հավաստի կենսաբժշկական նյութեր գտնելու վերաբերյալ:

Since February 2022 Ani Lalayan has been in charge of the Literature Service and Preservation Department of the Republican Scientific Medical Library. She has participated in many courses, both online and offline, and held trainings for doctors on how to conduct a competent search and find reliable biomedical materials.

«Կոտրելով» գիտության դռները. գիտական տեղեկատվության հանրահասանելիության և շտեմարանների գտման կարևորությունը

Մեր օրերում առաջատար տեխնոլոգիաների ներդրումը բերեց նրան, որ համացանցը հեղեղվեց բազմապիսի տեղեկատվությամբ, ինչն էլ ավելի դժվարացրեց գիտական հավաստի տեղեկատվության որոնումը: Այստեղ մեծ է գրադարանավարի դերը, ով, տիրապետելով տեղեկատվական գրագիտության հիմունքներին, կուղղորդի հանրությանը դեպի ստուգված, գիտական հիմք և բարձր վարկանիշ ունեցող աղբյուրներ: Պակաս կարևոր հիմնախնդիր չի հանդիսանում գիտական տեղեկատվությունը հանրահասանելի դարձնելը. չէ՞ որ այդ կերպ հնարավոր կլինի նպաստել հետազոտական նոր գաղափարների ստեղծմանը, գիտական համայնքում նոր համագործակցությունների և համատեղ ծրագրերի կյանքի կոչմանը:

“Breaking Through” the Doors of Science. the Importance of Open Access to Scientific Information and Database Filtration

These days, the implementation of advanced technology has led to the Internet filled with a wide variety of information sources, making it even more difficult to find reliable scientific information. The librarian has a great role to play here, having mastered the basics of information literacy, to direct the researchers to trusted, evidence-based, and highly rated resources. An equally important issue is enabling open access to scientific information. In this case it will be possible to promote the new research ideas, new collaborations and joint programmes in the research community.

ԼԵԲԵԴԵՎԱ ԱՆԺԵԼԱ

*Մշակույթի, արվեստի և լուսավորության
գործիչների երեխաներին ընթերցանությանը
հաղորդակից դարձնելու*

«Կրթում ենք ընթերցողին» ասոցիացիա

Մոսկվա, Ռուսաստան

LEBEDEVA ANZHELA

*Association of Culture, Art and Education Workers for
Encouraging Children to Read “Raising a Reader”
Moscow, Russia*

Անժելա Լեբեդևան մանկավարժական գիտությունների թեկնածու է, դոցենտ: «Կրթում ենք ընթերցողին» ասոցիացիայի և Ռուսաստանի IBBY մասնաճյուղի ազգային գործադիր տնօրենն է, «Bookbird» միջազգային մանկական գրական ամսագրի թղթակից: Միջազգային IBBY-ASAHI ծրագրերի մանկական ընթերցանության բնագավառում մրցանակների նախագահի, Հ.Ք. Անդերսենի անվան մրցանակի ժյուրիի անդամի, IBBY-ի գործադիր կոմիտեի անդամի պաշտոնակատարն է:

Anzhela Lebedeva is a Candidate of Sciences in Pedagogy, Associate Professor. She is the Executive Director of the “Raising a Reader” Association and of the Russian national section of IBBY and correspondent of “Bookbird” international children’s magazine. She is the acting Chairman of the international IBBY-ASAHI awards in the field of children’s reading, an H.C. Andersen award jury acting member, and acting member of the executive committee of IBBY.

Մանկական ընթերցանության խթանումը Ռուսաստանում. գրականության և գրքի ձևավորման IBBY նախագծերի փորձը

IBBY-ի ռուսաստանյան մասնաճյուղը ավելի քան կես դար զարգացնում է ազգային և միջազգային համագործակցությունը մանկական գրականության և ընթերցանության, գրքարվեստի բնագավառում: Մասնաճյուղի հիմնական գործունեությունը որոշվում է IBBY նախագծերով և ծրագրերով: Հիմնական նպատակների թվում են ռուսական գրքային մշակույթի հանրահռչակումը արտասահմանում և համաշխարհային մանկական գրականության լավագույն նմուշների տարածումը Ռուսաստանում: Զեկույցում հատուկ ուշադրություն է դարձվում այնպիսի նախագծերին, ինչպիսիք են՝ Մեծ մանկական ընթերցանության արշավախումբ, Բալետային պատմություններ.

ռուս դասականներ, Գրականություն առանց սահմանների՝ աշխատանք IBBY պատվավոր ցուցակի հավաքածուների հետ և այլն:

Children's Reading Promotion Projects in Russia: How IBBY Works with Literature and Illustration

The Russian Section of IBBY has been developing national and international cooperation in the field of children's literature and reading, book art in general for more than half a century. The main directions of activity are defined by IBBY projects and programmes. Among the main tasks are promotion of Russian book culture abroad and dissemination of the best examples of world children's literature in Russia. The report focuses on such projects as: The Great Expedition of Children's Reading; Ballet Stories: Russian Classics; Literature without Borders – work with IBBY Honour List collections and others.

ԼԻԶՈՒՆՈՎԱ ԻՐԻՆԱ

*ՌԴ ԳԱ Սիբիրյան մասնաճյուղի պետական
հանրային գիտատեխնիկական գրադարան
Նովոսիբիրսկ, Ռուսաստան*

LIZUNOVA IRINA

*State Public Scientific-Technological
Library of SB RAS
Novosibirsk, Russia*

Իրինա Լիզունովան ՌԴ ԳԱ Սիբիրյան մասնաճյուղի պետական հանրային գիտատեխնիկական գրադարանի տնօրենն է, պատմական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ: Նա գրքի պատմության, մամուլի և մեդիայի, մեդիալոգիայի բնագավառի մասնագետ, ավելի քան 350 գիտական աշխատությունների, այդ թվում՝ յոթ մենագրության հեղինակ և համահեղինակ է: «Բիբլիոսֆերա» ամսագրի խմբագրական խորհրդի և «ՌԴ ԳԱ Սիբիրյան մասնաճյուղի պետական հանրային գիտատեխնիկական գրադարանի գիտական տեղեկագիր» ամսագրի խմբագրական խորհրդի նախագահն է, նաև «Գիրք: Ընթերցանություն: Մեդիա միջավայր» ամսագրի գլխավոր խմբագիրն է, ՌԴ ԳԱ Սիբիրյան մասնաճյուղի պետական հանրային գիտատեխնիկական գրադարանի աստենախոսական խորհրդի նախագահը, Ակադեմիական գրադարանների սիբիրյան ասոցիացիայի նախագահը, Նովոսիբիրսկի շրջանի համալսարանական կրթությամբ կանանց ֆեդերացիայի նախագահը:

Lizunova Irina is the Director of the State Public Scientific-Technological Library of the Siberian Branch of Russian Academy of Science (SPSTL SB RAS), Doctor of Historical Sciences, Associate Professor. She is a specialist in the history of books, printing and media, author and co-author of more than 350 scientific works, including seven monographs. She is the Chair of the Editorial Board of the journal “Bibliosphere”, Chair of the Editorial Board of the journal “Proceedings of the SPSTL SB RAS”, Editor-in-Chief of the journal “Book. Reading. Media”, Chair of the Dissertation Council at the SPSTL SB RAS, President of the Siberian Association of Academic Libraries, Chair of the Federation of Women with University Education in the Novosibirsk Region.

Գիրքը և ընթերցանությունը ժամանակակից մեդիա միջավայրում

XX–XXI դարերի վերջին լայնածավալ փոփոխությունները ազդել են ժամանակակից հասարակության կյանքի բոլոր ոլորտների վրա, տեխնոլոգիական շարունակական արդիականացումն ազդել է մեդիա միջավայրի փոխակերպման ընթացքի վրա: Միննույն ժամանակ, զանգվածային հաղորդակցության միջոցները, ազգային մեդիա համակարգերը և լսարանը, փոխվել են, ինչպես կառուցվածքային, այնպես էլ ֆունկցիոնալ առումով՝ ազդելով մեդիա միջավայրի և սոցիալական պրակտիկայի վրա:

Գրքային մշակույթը կրում է մեդիա միջավայրի ազդեցությունը, իր գործառնությունների շնորհիվ այն հաստատվում է տարածության և ժամանակի մեջ, փոփոխվում և հարմարվում է դրան, յուրացնում և հավաքագրում է տեքստի, գիտելիքի և մշակութային կոդի ստեղծման, տարածման և կրկնօրինակման նոր մեթոդներ: Այս առումով արդիական է դառնում հասկանալ գրքի մշակույթի էվոլյուցիան, նրա բոլոր հիմնական տարրերի՝ գրքերի, գրադարանների, ընթերցողների փոխկապակցվածությունը ու փոխկախվածությունը մեդիամիջավայրի որոշակի տարածաժամանակային գործոնների հետ:

Book and Reading in the Modern Media Environment

The turn of the 20th to 21st century entailed changes that affected all aspects of modern society's life. The ongoing technological modernisation has affected the pace of transformation of the media environment. At the same time, the very space of mass communication, national media systems, and audiences changed both structurally and functionally, influencing the media environment and social practices.

Book culture is influenced by the media environment; through its functions, it realises itself in space and time, changing and adapting to it, mastering and collecting new types and methods of production, distribution and replication of text, knowledge, and cultural code. In this context, it is important to comprehend the evolution of book culture, including its principal elements – books, libraries and readers – in conjunction with the media environment of a specific space-time continuum.

ԼՈՒՇՆԻԿՈՎ ՊԱՎԵԼ

Ռուսաստանի պետական գրադարան

Մոսկվա, Ռուսաստան

LUSHNIKOV PAVEL

Russian State Library

Moscow, Russia

Պավել Լուշնիկովը Ռուսաստանի պետական գրադարանի թվայնացման գծով փոխտնօրենն է: Ավելի քան տասը տարվա աշխատանքային փորձ ունի տպագրական և մեդիա ընկերությունների արտադրության ավտոմատացման և կառավարման ոլորտներում, որոնք ներառում են տպագիր ՁԼՄ-ները, հեռուստատեսությունը և ռադիոն: 2013 թ.-ից աշխատել է հանրակրթական ոլորտում, զբաղվել է զանգվածային հսկողաչափական ընթացակարգերի անցկացման ավտոմատացման հարցերով դաշնային և մոսկովյան մակարդակներում և կրթության որակի գնահատման վերլուծա-

կան գործիքների մշակմամբ: Որպես տեղեկատվական տեխնոլոգիաների գծով տնօրեն՝ նա հիմնել է Ռուսաստանի լավագույն միջազգային դպրոցներից մեկը՝ Լետովոյի դպրոցը: 2019 թ.-ից աշխատում է Ռուսաստանի պետական գրադարանում (ՌՊԳ)՝ որպես Ազգային էլեկտրոնային գրադարանի (ԱԷԳ) նախագծային գրասենյակի ղեկավար, այնուհետև՝ թվայնացման գծով փոխտնօրեն: Իր աշխատանքի ընթացքում ԱԷԳ-ի հաճախելիությունը աճել է ութ անգամ, գործարկվել են ԱԷԳ-ի «Գրավոր հուշարձաններ» և «Լույս» հարթակները: ՌՊԳ-ի գործունեության ավտոմատացման շրջանակում օգտագործվում է ծրագրային ռոբոտացումը (RPA), աճում է էլեկտրոնային պատվերների քանակը, ինչը հնարավորություն է ընձեռում պատկերացում կազմել թվային գրքերի տացքի վերաբերյալ, ինչպես նաև օգտագործվում է BI գործիքակազմ ընթերցողների սպասարկման օբյեկտիվ ցուցանիշները վերլուծելու նպատակով: Մասնագիտական հետաքրքրությունների շրջանակը ներառում է պարբերականների թվայնացումը, նորարարական գործիքակազմի կիրառումը, այդ թվում՝ AI & ML:

Pavel Lushnikov is the Deputy Director of Digitisation at the Russian State Library. He has more than ten years of experience in automation and production management in polygraphic and media companies that include print media, television, and radio. Since 2013 he has been involved in school education, where he worked with the automation of mass control and measurement procedures at the federal and Moscow levels, and the development of analytical tools for assessing the quality of education. As the Director of Information Technology, he launched one of the best international schools in Russia – the Letovo School. Since 2019 he has worked at the Russian State Library (RSL) as the Head of the project office of the National Digital Library (NDL), then as the Deputy Director of Digitisation. During his tenure, the attendance of NDL increased 8 times, NDL's platform products “Book Monuments” and “Light” were launched. While atomising RSL's activities, Robotic Process Automation (RPA) was used, an electronic order was developed that enabled to form the digital trace of all book loans, and BI tools were used to analyse the objective indicators of reader services. The scope of professional interests includes digitisation of periodicals, the use of innovative tools as well as AI & ML.

ՇՈՒԲԻՆ ՄԻԽԱՅԻԼ
Ռուսաստանի պետական գրադարան
Մոսկվա, Ռուսաստան
SHUBIN MIKHAIL
Russian State Library
Moscow, Russia

Միխայիլ Շուբինը Ռուսաստանի պետական գրադարանի տնօրենի տեղակալն է թվայնացման գծով: Պաշտոնը զբաղեցնում է 2020 թ. հուլիսից: Մասնագիտական հետաքրքրությունների շրջանակն է թվային փոխակերպման ներմուծումը Ռուսաստանի պետական գրադարան, ներքին գործընթացների թվայնացում և ավտոմատացում, նորամուծությունների ներդրում: Ակտիվ աշխատանքներ է տանում «Ազգային էլեկտրոնային գրադարան» ծրագրի շրջանակում, որի հիմնական նպատակն է ընթերցողների հասանելիության ապահովումը ռուսական գրադարանների ֆոնդերին:

Mikhail Shubin is the Deputy Director General – Digital Director of the Russian State Library since July, 2020. Areas of professional interest: implementation of digital transformation in the Russian State Library, digitalisation and automation of internal processes, implementation of innovations. He is actively involved in the development of the “National Digital Library” project, aimed at granting free access to the collections of Russian libraries.

Ազգային գրադարանների զարգացման նորարարական ուղիները

Ազգային գրադարանը մշակութային հաստատություն է, որը հավաքում, պահպանում և տարածում է գիտելիքը և կարևոր դեր է խաղում երկրի մշակութային ժառանգության պահպանման և քաղաքացիների համար տեղեկատվության հասանելիության ապահովման գործում:

Վերջին տարիների ընթացքում ազգային գրադարանները բախվել են տեխնոլոգիաների արագ զարգացման և օգտատերերի կարիքների փոփոխության հետ կապված մի շարք մարտահրավերների: Այնուամենայնիվ, այս մարտահրավերները նաև նոր հնարավորություններ են ընձեռում զարգացման և նորարարությունների համար:

Զեկույցում ուսումնասիրվում է արհեստական բանականության կիրառումն ազգային գրադարանների աշխատանքում: Ռուսաստանի պետական գրադարանը ներկայացնում է տվյալների ցուցակագրման, որոնման և վերլուծության գործընթացները բարելավելու, ինչպես նաև օգտատերերի համար նոր ծառայություններ ստեղծելու համար արհեստական բանականության օգտագործման իր փորձը: Քննարկվում են ազգային գրադարանների հավաքածուների թվային փոխակերպման խնդիրները, ինչը տեղեկատվությունն ավելի հասանելի է դարձնում լայն լսարանի համար և պահպանում մշակութային ժառանգությունը գալիք սերունդների համար:

Innovative Approaches to the Development of National Libraries

The national library is a cultural institution that collects, stores, and disseminates society's knowledge. It plays an important role in preserving the country's cultural heritage and providing access to information for all citizens.

In recent years, national libraries have faced several challenges related to rapid technological development and changing user needs. However, these challenges also present new opportunities for innovation and growth.

The presentation examines the application of artificial intelligence (AI) in the work of national libraries, and how it can help improve cataloguing, searching, and data analysis processes, as well as creating new services for users. The issues of digitalisation and collections digitisation of national libraries are considered. This will make information more accessible to a wider audience and preserve cultural heritage for future generations.

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ՄԱՆԵ

*Հանրապետական գիտաբժշկական գրադարան
Երևան, Հայաստան*

KHACHATRYAN MANE

*Republican Scientific Medical Library
Yerevan, Armenia*

Խաչատրյան Մանեն տեխնիկական գիտությունների թեկնածու է, դոցենտ: 2004-2008 թթ. սովորել և բակալավրի գերազանցության դիպլոմով ավարտել է Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի (այժմ՝ Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարան (ՀԱՊՀ)) Կիբեռնետիկայի ֆակուլտետը, իսկ 2008-2010 թթ.՝ մագիստրատուրան: 2010-2014 թթ. ուսումնառել է ՀԱՊՀ-ի քոմպյութերային համակարգերի և ինֆորմատիկայի ֆակուլտետի ասպիրանտուրայում: 2009 թ.-ից աշխատում է Հանրապետական գիտաբժշկական գրադարանում, իսկ ներկայումս հանդիսանում է գրադարանի ղեկավարը: 2013 թ. պարգևատրվել է ՀՀ նախագահի Ոսկե մեդալով: Մ. Խաչատրյանն ունի տպագրված երեսունից ավելի գիտական հոդված, մենագրության համահեղինակ է:

Mane Khachatryan holds PhD in Technical Sciences, she is also Associate Professor. From 2004 to 2008 she studied and graduated with honours from the Faculty of Cybernetics of the State Engineering University of Armenia (now The National Polytechnic University of Armenia (NPUA)) with a bachelor's degree, and from 2008 to 2010 master's degree. From 2010 to 2014 she was a PhD student of the Faculty of Computer Systems and Informatics of the NPUA. Since 2009 she has been working in the Republican Scientific Medical Library, and currently is the Head of the Library. In 2013 Ms. Khachatryan was awarded the Gold medal of the President of the Republic of Armenia. She has more than thirty published articles, including co-authorship of a monograph.

Գրքերից այն կողմ. մեծածավալ տվյալների հեղափոխական դերը գրադարանի տեղեկատվական կառավարման մեջ

XXI դարի շրջադարձային իրադարձություններից է մեծածավալ տվյալների առաջացումը, ինչը սահմանվում է որպես վայրկյանի ընթացքում գեներացվող, գրանցման, մշակման և վերլուծության կարիք ունեցող հսկայածավալ տեղեկատվություն: Շատ բնագավառներում մեծածավալ տվյալների հետ ճիշտ աշխատանքը բերում է տարբեր գործընթացների պարզեցման և արդյունավետության: Մեծածավալ տվյալների օգտագործումն աննախադեպ հնարավորություն է ընձեռում բարելավելու գրադարանների ծառայությունները, պարզեցնելու գործողությունները և ավելի լավ հասկանալու ընթերցողների կարիքներն ու հետաքրքրության շրջանակը: Մեծածավալ տվյալների վերլուծությամբ հնարավոր է յուրաքանչյուր ընթերցողին ցուցաբերել անհատական մոտեցում: Դրանց օգտագործմամբ գրադարանները կարող են ոչ միայն բարձրացնել իրենց պահանջարկն ու հեղինակությունը, այլև շարունակել կատարել իրենց կենսական դերը՝ որպես գիտելիքի պահապաններ և ինտելեկտուալ ազատության ջատագույններ:

Beyond Books: the Revolutionary Role of Big Data in Library Information Management

One of the turning points of the 21st century is the rise of big data, defined as the massive amounts of information generated every second that need to be recorded, processed, and analysed. In many areas, the effective handling of big data leads to the simplification of various processes and increased efficiency. The use of big data offers libraries an unprecedented opportunity to enhance their services, optimise operations, and gain a better understanding of their users' needs and interests. By analysing the big data, libraries can provide a more individualised approach to each user. Utilising big data not only helps libraries increase their demand and reputation but also enables them to continue fulfilling their vital role as preservers of knowledge and defenders of intellectual freedom.

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ՄԱՐԳԱՐԻՏԱ

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան

գրականության ինստիտուտ

Երևան, Հայաստան

KHACHATRYAN MARGARITA

Institute of Literature after

M. Abeghyan NAS RA

Yerevan, Armenia

Խաչատրյան Մարգարիտան բանասիրական գիտությունների դոկտոր է, 2000 թ.-ից աշխատում է ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտում՝ որպես ավագ գիտաշխատող: «Համագգային» մշակութային միության հրավերով 2007 և 2010 թթ. ԱՄՆ հայահոծ մի շարք քաղաքներում հանդես է եկել Համաստեղին, Արամ Հայկազին նվիրված զեկուցումներով: Մասնակցել է երեսուցից ավելի հանրապետական և միջազգային գիտաժողովների: Բազմաթիվ գրքերի և հարյուրից ավելի հոդվածների հեղինակ է:

Margarita Khachatryan is a Doctor of Sciences in Philology. Since 2000 she has been working as a Senior Researcher at the Institute of Literature after M. Abeghyan of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. In 2007 and 2010 Margarita Khachatryan was invited by “Hamazkayin” Cultural Union to give presentations dedicated to Aram Haykaz and Hamasdegh in many cities of the USA with a large Armenian diaspora. Ms Khachatryan participated in more than thirty national and international conferences. She is the author of numerous books and more than one hundred articles.

Համաստեղի գրական ժառանգությունը Հայաստանի ազգային գրադարանում (գրքեր և մամուլ)

Համաստեղը (Համբարձում Կելենյան, 1895-1966) 1913 թ. հանգրվանեց Բոստոն քաղաքում: 1924 թ. Բոստոնում, այնուհետև՝ 1929 թ. Փարիզում, լույս տեսան Համաստեղի «Գյուղը» և «Անձրև» ժողովածուները, որոնցից մի քանի օրինակ գրողն ուղարկել է Երևան: Ժամանակի ընթացքում Հայաստանի ազգային գրադարանում հավաքվել է նրա գրական ողջ ժառանգությունը՝ գրքերի տեսքով կամ Մփյուռքի հայ մամուլի էջերում:

Ուսումնասիրվել են գրողի ձեռագիր ուղղումներով գրքերը, իսկ «Հայրենիք» թերթի համանուն ամսագրի էջերում պահպանված ստեղծագործությունները և հոդվածները հրատարակված են Մ. Խաչատրյանի կազմած «Համաստեղ. մոռացված էջեր» գրքի Ա-Դ հատորներում (2005-2007 թթ.):

Hamasdegh's Literary Heritage in the National Library of Armenia (Book and Periodical Collections)

In 1913 Hamasdegh (Hampartsoum Gelenian, 1895-1966) settled in Boston. Hamasdegh's compilation of stories "The Village" and "The Rain" were published in Boston, 1924 and in Paris, 1929, several copies of which the author sent to Yerevan. The National Library of Armenia subsequently amassed all of his literary heritage in the form of books or through the pages of the Armenian diaspora periodicals.

A number of books with the writer's handwritten corrections were studied, as well as the works and articles preserved in the pages of the daily newspaper and magazine "Hayrenik" were published in volumes A-D of the book "Hamastegh – Forgotten Pages" by Margarita Khachatryan (2005-2007).

ԽԼԴԱԹՅԱՆ ԱՐՄԻՆԵ

*Հանրապետական գիտաթժշկական գրադարան
Երևան, Հայաստան*

KHLGHATYAN ARMINE

*Republican Scientific Medical Library
Yerevan, Armenia*

1995-1997 թթ. Արմինե Խլղաթյանը սովորել է Երևանի տնտեսաիրավագիտական համալսարանում: 1997 թ.-ից աշխատում է ՀՀ Առողջապահության նախարարության Հանրապետական գիտաթժշկական գրադարանում:

From 1995 to 1997 Armine Khlghatyan studied at the Yerevan Economic-Juridical University. Since 1997 she has been working at the Republican Scientific Medical Library of the Ministry of Health of the Republic of Armenia.

Գրադարանների ինովացիոն ճարտարապետական և տեխնոլոգիական լուծումները

Գրադարանները կարևոր դեր են խաղում հասարակության մեջ՝ որպես գրականության պահպանման, գիտելիքի փոխանցման և ուսուցման կենտրոններ: Վերջին տարիներին գիտության առաջընթացի բեկումնային փուլերը անդրադարձան նաև գրադարաններին: Վերջիններիս շենքերի վերափոխմամբ և տեխնոլոգիական նորարարությունների ներդրմամբ հնարավոր դարձավ հանրության և գրադարանի փոխհարաբերություններին նոր շունչ տալ:

Առաջ եկան մի շարք նորարարական լուծումներ, ինչպիսիք են՝ թվային գրադարանները, RFID, AR և VR տեխնոլոգիաները, տվյալների վիզուալիզացիայի գործիքները, փորձարկումների և ինովացիոն լաբորատոր տարածքների ներդրումը, գրադարան-

նային տարածքն ավելի ճկուն և էներգաարդյունավետ դարձնելու միտումները, ինչպես նաև տարբեր համագործակցությունների, տեղեկատվությունը մատչելի դարձնելու ուղղությամբ որոշ նախաձեռնություններ:

Ընդհանուր առմամբ, ներկայիս թվային դարաշրջանում գրադարանները պետք է հանրությանը մատուցեն նորարարական ծառայություններ, իսկ գրադարանային հավաքածուն հասանելի դարձնեն 24/7 ռեժիմում:

Innovative Architectural and Technological Solutions for Libraries

Libraries play an important role in society, as centres of literature preservation, knowledge sharing and learning. The breakthrough stages of scientific progress of recent years have also touched libraries. Through the latter's building transformation and technological innovation, it has been possible to give new life to the connection between the public and the library.

Innovative solutions such as digital libraries, RFID, AR and VR technologies, data visualisation tools, the introduction of practices and innovation labs, trends towards more flexible and energy efficient library spaces, and various collaborations towards open access to information have emerged.

Overall, in the digital age, libraries must provide innovative services that meet the modern needs of the public and make the library collection available 24/7.

ԿԱՊՏԵՐԵՎ ԱՆԴՐԵՅ

Ռուսաստանի պետական գրադարան

Մոսկվա, Ռուսաստան

KAPTEREV ANDREI

Russian State Library

Moscow, Russia

Անդրեյ Կապտերևը 1985 թ.-ից աշխատել է Մոսկվայի մշակույթի պետական համալսարանում՝ որպես դոցենտ, հետագայում՝ պրոֆեսոր, ամբիոնի վարիչ: 2008 թ.-ից աշխատում է Մոսկվայի քաղաքային համալսարանում: 2021 թ.-ից աշխատում է Ռուսաստանի պետական գրադարանում՝ որպես գլխավոր գիտաշխատող: Ա. Կապտերևը լայնորեն հայտնի է մասնագիտական շրջանակներում իր աշխատություններով, 1995 թ.-ից մանկավարժական գիտությունների դոկտոր է, 1998 թ.-ից՝ բարձրագույն որակավորման կոմիտեի պրոֆեսոր, 2005 թ.-ից՝ սոցիոլոգիական գիտությունների դոկտոր, երկու հանրային ակադեմիաների գործող անդամ, հեղինակ է ավելի քան երեք հարյուր գիտական աշխատությունների, այդ թվում՝ երեսունհինգ գրքի, երեսուն ուսումնամեթոդական շտեմարանի, ինչպես նաև ինը էլեկտրոնային դասագրքի, որոնք գրանցված են Ռուսաստանի Դաշնության Տեղեկատվական ռեգիստրի էլեկտրոնային հրատարակությունների դեպոզիտարիայում: Ունի հեղինակային իրավունքի վեց վկայական ՌԴ մտավոր սեփականության դաշնային ծառայության կողմից (2017, 2018, 2021, 2024 թթ.): Հիրշի գործակիցը՝ քսանմեկ:

Since 1985 Andrei Kapterev worked at the Moscow State Art and Culture University as an Associate Professor, then as a Professor and Head of Department. Since 2008 he has been working at the Moscow City University. Since 2021 he has been working as a Chief Researcher of the Russian State Library. He is widely known for his works in the professional sphere. He is a Doctor of Pedagogical Sciences since 1995, Professor of the Higher Attestation Commission since 1998, Doctor of Sociological Sciences since 2005, full member of two public academies, author of more than three hundred works, including thirty-five books, thirty educational and methodological systems, as well as nine electronic textbooks registered in the Federal Depository of electronic editions of the InformRegister of the Russian Federation. He has six copyright certificates of the Federal Service for Intellectual Property of the Russian Federation (2017, 2018, 2021, 2024). Hirsch index – twenty-one.

Գրադարանային ծառայությունների թվային փոխակերպում. հնարավորություններ և մարտահրավերներ

Ներկայացված է գրադարանային պրակտիկայում թվային փոխակերպման գործիքների ակնարկ: Համառոտ կներկայացվեն. 1) թվային փոխակերպում հասկացությունը, 2) գրադարանային ոլորտի հետազոտություններում թվային հումանիտար գիտությունների փորձը, 3) տեղեկատվական հիմնական ծառայությունները՝ որպես գրադարանների թվային փոխակերպման գործիքներ, ա) վիրտուալ մատենագիտական օժանդակ գործիքներ, բ) տեքստերի ինտելեկտուալ վերլուծության համակարգեր, գ) ընտրովի տեղեկատվության տարածման ծառայություններ, 4) ներկայացվելու է վերոնշյալ տեղեկատվական ծառայությունների տեսակների համեմատական վերլուծություն՝ ըստ մի շարք չափանիշների, 5) ներկայացվում են գրադարաններում թվային փոխակերպման որոշ հաջողություններ, 6) սահմանված են այս միտումի զարգացման խնդիրները, 7) թվարկված են Ռուսաստանի գրադարաններում թվային փոխակերպման ավելի լայն տարածման հեռանկարները:

Ցույց է տրվում, որ հանրային և ակադեմիական գրադարաններում թվային փոխակերպումը հանգեցնում է բազմաթիվ նորամուծությունների, որոնք փոխակերպում են ավանդական գրադարանային ծառայությունները:

Phygitalisation of Library Services: Opportunities and Challenges

Presentation provides an overview of the tools of phygitalisation in library practice. It briefly reviews: 1) the concept of phygitalisation; 2) the experience of digital humanities in library research; 3) basic information services as tools of phygitalisation in libraries: a) virtual bibliographic assistants; b) text mining systems; c) selective information dissemination services; 4) a comparative analysis of the listed types of information services according to a number of criteria is presented; 5) some best practices of phygitalisation in libraries are listed; 6) the problems of the development of this trend are formulated; 7) the prospects for a wider dissemination of phygitalisation in Russian libraries are listed.

It is shown that phygitalisation in public and scientific libraries introduces many innovations that transform traditional library services.

ԿՈԼԳԱՆՈՎԱ ԱԴԱ

Ռուսաստանի պետական արվեստի գրադարան

Մոսկվա, Ռուսաստան

KOLGANOVA ADA

Russian State Art Library

Moscow, Russia

1969 թ. Կոլգանովա Ադան գերազանցությամբ ավարտել է Բելառուսի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը: Ռուսաստանի Դաշնության մշակույթի վաստակավոր գործիչ է (1998), բանասիրական գիտությունների թեկնածու: 1969-1970 թթ. եղել է Մինսկի Հայրենական մեծ պատերազմի պատմության պետական թանգարանի գիտաշխատող: 1970-1991 թթ. եղել է մատենագիտական ցուցիչների պատրաստման խմբի ղեկավար, Վ.Ի. Լենինի անվան պետական գրադարանի ԽՍՀՄ ժողովուրդների լեզուներով գրականության բաժնի վարիչ:

1991 թ.-ից աշխատել է Ռուսաստանի պետական արվեստի գրադարանում, 2001 թ.-ից նույն գրադարանի տնօրենն է: Նա ավելի քան քսանհինգ տարի եղել է Ռուսաստանի գրադարանային ասոցիացիայի արվեստի գրադարանների բաժնի նախագահը: Նա գիտաժողովների նյութերի ժողովածուների կազմող ու խմբագիր է, շուրջ երեք հարյուր հրապարակումների հեղինակ, այդ թվում՝ երեք գրքի: Մասնագիտական երեք ամսագրերի խմբագրական խորհրդի անդամ է:

In 1969 Ada Kolganova graduated with honours from the Philology Department of Belarusian State University. She is an Honoured Cultural Worker of the Russian Federation (1998) and holds a PhD in Philology. From 1969 to 1970 she worked as a Researcher at the Belarusian State Museum of the History of the Great Patriotic War. From 1970 to 1991 A. Kolganova was Head of the Group for the Preparation of Bibliographic Indexes and Head of the Literature Sector in the Languages of the Peoples of the USSR at the V.I. Lenin State Library of the USSR.

Since 1991 she has served as Head of the Russian State Art Library (RSAL), and since 2001 as RSAL Director. She was Chair of the Section of Libraries of the Arts of the Russian Library Association for over twenty-five years. She has compiled and edited collections based on the materials of scientific conferences and is the author of about three hundred publications, including three books. Additionally, she is a member of the editorial board of three professional journals.

Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի անդամների XXVIII ընդհանուր ժողով
28th General Meeting of the Members of the Library Assembly of Eurasia

ՀԱԿՈԲՅԱՆ ԱՍՏԳԻԿ
Հայաստանի ազգային արխիվի
Երևան, Հայաստան
HAKOBYAN ASTGHIK
National Archives of Armenia
Yerevan, Armenia

2004-2010 թթ. Աստղիկ Հակոբյանն ուսանել է Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետում՝ ստանալով պատմության, մանկավարժության բակալավրի, այնուհետև՝ պատմության մագիստրոսի աստիճաններ: 2019 թ. ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտում պաշտպանել է «Իրանահայ համայնքը 1921-1945 թթ.» թեմայով թեկնածուական ատենախոսություն և ստացել պատմական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան: 2011 թ.-ից ցայսօր աշխատում է Հայաստանի ազգային արխիվում: 2021 թ.-ից համատեղության կարգով դասավանդում է Երևանի պետական համալսարանի արևելագիտության ֆակուլտետի իրանագիտության ամբիոնում: Հեղինակ է երկու տասնյակ գիտական հոդվածների և մենագրության:

Astghik Hakobyan studied at Yerevan State University, Faculty of History and received her bachelor's degree in History, Pedagogy, and then master's degree in History from 2004 to 2010. In 2019 she got her PhD in History with a dissertation titled "The Iranian-Armenian Community in 1921-1945" at the Institute of History of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. Since 2011 she has been working at the National Archives of Armenia. Since 2021 she is a Lecturer at the Chair of Iranian Studies, Faculty of Oriental Studies, Yerevan State University. She has authored twenty articles and a monograph.

Իրանահայ տպագրությունն ու մամուլը՝ որպես ազգային ժառանգության պահպանման կտակարարներ

Իրանահայ տպագրության և մամուլի ուսումնասիրությունը կարևորվում է հայագիտական հետազոտությունների ամբողջացման և հայության ներուժի բացահայտման տեսանկյունից: Երկար դարեր ապրելով բուն հայրենիքի սահմաններից դուրս՝ իրանահայերը եղել են հայոց լեզվի, մշակույթի և հարուստ ավանդույթների կրողներն ու հարստացնողները: Ուսումնասիրությունը՝ արժեքավոր սկզբնաղբյուրների, մամուլում տպագրված նյութերի, հրապարակային ուսումնասիրությունների հենքի վրա, անաչառ, բազմակողմանի և ընդգրկուն ներկայացնում է իրանահայ տպագրության սկզբնավորումն ու վերելքը, պատկերում իրանահայ մամուլի ունեցած դերն ու նշանակությունը մշակութային ժառանգության հանրահռչակման գործում: Սույն զեկույցն արտացոլում է իրանահայ տպագրության և մամուլի՝ 1638 թվականից ցայսօր խաղացած ահռելի դերի լուսաբանումն ու քննությունը:

The Preservation of National Heritage: Iranian-Armenian Printing and Continuing Resources

The study of the Iranian-Armenian printing and periodicals is important for the completion of Armenian studies and the total unfolding of Armenians' potential. Throughout

many centuries living outside their homeland, Iranian Armenians were the bearers and enrichers of the Armenian language, culture and rich traditions. Based on valuable sources, periodical coverage and public research, the study presents the birth and emergence of the Iranian-Armenian press in an unbiased, comprehensive and inclusive manner, and portrays the role and significance of the Iranian-Armenian periodicals in cultural heritage promotion. This presentation covers the role of the Iranian-Armenian printing and periodicals from 1638 to the present.

ՀԱԿՈԲՅԱՆ ԼԻԼԻԹ

ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ

Երևան, Հայաստան

HAKOBYAN LILIT

Institute of Arts NAS RA

Yerevan, Armenia

2007 թ.-ից Լիլիթ Հակոբյանն աշխատում է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի դասական մեներգեցողության ամբիոնում՝ որպես ուս. ասիստենտ (կոնցերտմայստեր): Ելույթ է ունեցել բազմաթիվ համերգների, փառատոնների և մրցույթների շրջանակում՝ համագործակցելով հայ և օտարազգի հայտնի երաժիշտների հետ: 2013 թ.-ից աշխատում է ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտում՝ որպես գիտաշխատող: Մասնակցել է բազմաթիվ հանրապետական և միջազգային գիտաժողովների՝ հանդես գալով զեկուցումներով:

Since 2007 Lilit Hakobyan has been working as an Assistant (accompanist) at the Department of Classical Solo Singing at the Yerevan State Conservatory after Komitas. She performed at many concerts, festivals, and competitions, collaborating with famous Armenian and foreign musicians. Since 2013 she has been working as a Researcher at the Institute of Arts of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. She has repeatedly participated in many national and international conferences.

Հայ երաժշտական արվեստի իրական նվիրյալը. Նիկոլ Գալանտերյան

Իրանահայ գաղութն աշխարհով մեկ սփռված հայության հնագույն գաղթօջախներից է, որը տվել է բազում հայտնի անուններ: Այդ իրականության արգասիքն է կոմպոզիտոր, խմբավար, մանկավարժ, երաժշտական-հասարակական գործիչ Նիկոլ Գալանտերյանը: Կոմպոզիտորը երաժշտություն է գրել թե՛ արևելահայ, թե՛ արևմտահայ դասական և ժամանակակից 105 բանաստեղծների 519 բանաստեղծությունների համար: Նա հայ արվեստին նվիրել է մոտ 1000 բազմերանգ երգեր, որոնցից կարելի է ստանալ զեղարվեստական տարբեր տպավորություններ:

Նիկոլ Գալանտերյանի ստեղծագործության կարևոր մաս կազմող օպերային ստեղծագործությունները, որոնք ներառում են երեք օպերա, մանկական ութ օպերա (որից պահպանվել է հինգը), մանկական երգերը, ցավոք, մոռացության են մատնված:

The Dedicated Fellow of Armenian Musical Art: Nicol Galanderian

The Iranian-Armenian diaspora is one of the long-known in Armenian diaspora scattered all over the world, which gave many prominent figures. A composer, conductor, pedagogue, musical and social activist Nicol Galanderian is one of those people. The composer created music to 519 poems of 105 classical and contemporary poets of both Eastern and Western Armenian origin. He dedicated about 1000 colourful pieces to Armenian music, from which one can get a variety of artistic impressions.

Opera works that form an important part of Nicol Galanderian's art include: three operas, eight children's operas (of which five survived), children's songs are unfortunately all forgotten.

ՀԱՅ ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՎԱՐՆԵՐԻ ԵՎ ԱՐԽԻՎԱԳԵՏՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՍՈՑԻԱՅԻՆ

Երևան, Հայաստան

THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF ARMENIAN LIBRARIANS AND ARCHIVISTS (IAALA)

Yerevan, Armenia

Հայ գրադարանավարների և արխիվագետների միջազգային ասոցիացիան (IAALA) ստեղծվել է 2021 թ. Հայագիտական ուսումնասիրությունների ընկերության հովանու ներքո՝ հայկական հավաքածուների հետ աշխատող արխիվագետների և գրադարանավարների համար համաշխարհային հարթակ ստեղծելու, միմյանց հետ կապ հաստատելու, տեղեկատվություն ու գաղափարներ փոխանակելու և մարտահրավերները լուծելու նպատակով: Ասոցիացիան նախատեսում է վեր հանել տվյալ ոլորտի համար կարևոր խնդիրները, խրախուսել և ուղղորդել մասնակցության հարցում, այդ թվում բացահայտել, հայտնաբերել և գրացուցակավորել թաքնված ֆիզիկական և թվային հավաքածուները: Ասոցիացիային անդամակցությունն ընդգրկում է ամբողջ աշխարհը և անդրադառնում հայկական հավաքածուների հետ աշխատող գրադարանավարների և արխիվագետների արդի խնդիրներին ու գործունեությանը:

The International Association of Armenian Librarians and Archivists (IAALA), launched in 2021 under the umbrella of the Society for Armenian Studies, was created to provide a worldwide platform for archivists and librarians working with Armenian collections to network with each other, share information and ideas and solve challenges, promote issues important to the field, encourage participation and provide mentorship, and uncover, surface and map hidden collections, both physical and digital. Their membership spans the globe and covers the current issues and activities relevant to librarians and archivists working with Armenian collections.

Հայ գրադարանավարների և արխիվագետների միջազգային ասոցիացիա. հայկական հավաքածուների անցյալի, ներկայի և ապագայի համայնքը

Սույն զեկույցը ներկայացնում է Հայ գրադարանավարների և արխիվագետների միջազգային ասոցիացիան (IAALA)՝ տեղեկատվական աշխատողների աճող ցանց, նվիրված հայկական հավաքածուների հետ աշխատող մարդկանց համար համաշխարհային հարթակ ապահովելու զարգացմանը, միմյանց հետ կապ հաստատելուն,

տեղեկատվություն ու գաղափարներ փոխանակելուն և մարտահրավերները հաղթահարելուն: Ծրագրի շրջանակում նախատեսվում է վեր հանել տվյալ ոլորտի համար կարևոր խնդիրները, խրախուսել և ուղղորդել մասնակցության հարցում, այդ թվում բացահայտել, հայտնաբերել և գրացուցակավորել թաքնված ֆիզիկական և թվային հավաքածուները: Ձեկույցում ներկայացվում է այս երիտասարդ ասոցիացիայի պատմությունը՝ նրա ստեղծումից մինչև ընթացիկ ծրագրերն ու հանձնաժողովները, ինչպես նաև ապագայի ծրագրերը:

The International Association of Armenian Librarians and Archivists: A Community for Armenian Collections' Past, Present and Future

This presentation introduces the International Association of Armenian Librarians and Archivists (IAALA), a growing network of information workers dedicated to nurturing a worldwide platform for those working with Armenian collections to network with each other, share information and ideas and solve challenges, promote issues important to the field, encourage participation and provide mentorship, and uncover, surface and map hidden collections, both physical and digital. The presentation covers the story of this young association, from its birth to its current projects and committees, as well as its plans for the future.

ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ ՆԵԼԼԻ

ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարան

Երևան, Հայաստան

HAYRAPETYAN NELLY

Fundamental Scientific Library NAS RA

Yerevan, Armenia

Նելլի Հայրապետյանը 2006-2011 թթ. ընդունվել և գերազանցությամբ ավարտել է Արցախի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը՝ Հայոց լեզու և գրականություն մասնագիտությամբ: 2020-2022 թթ. սովորել է ՀՀ ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոնում: Նրան շնորհվել է մագիստրոսի աստիճան գրադարանային տեղեկատվական աղբյուրներ մասնագիտությամբ: Նելլի Հայրապետյանը 2009 թ.-ից աշխատել է ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանում՝ որպես գրադարանավար: 2012 թ.-ից նշանակվել է ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանի գիտական տեղեկատվության և մատենագիտության ենթաբաժնի վարիչ, իսկ 2019 թ.՝ ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանի գիտական քարտուղար:

From 2006 to 2011 Nelly Hayrapetyan studied at The Faculty of Philology, The Artsakh State University, specialising in Armenian Language and Literature, and graduated with honours. From 2022 to 2023 she studied at the International Scientific-Educational Centre of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. She was awarded a master's degree in "Library Information Resources". Since 2009 she has been working at the Fundamental Scientific Library of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia as a Librarian. In 2012 she was appointed as the Head of the Department of Scientific Information and Bibliography of the Fundamental Scientific Library of the National Academy

of Sciences of the Republic of Armenia. In 2019 Ms. Hayrapetyan was appointed as the Scientific Secretary of the Fundamental Scientific Library of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia.

Գիտական գրադարանը՝ հարթակ հետազոտողի համար

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ընձեռած հնարավորությունների արդյունքում այսօր գրադարանները լավագույն հարթակ են, որտեղ զարգանում են գիտությունն ու կրթությունը: Անդրադարձ է կատարվում ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանում իրականացվող աշխատանքներին և գործառնություններին, որոնք հիմք են հանդիսանում գիտության զարգացման համար: Գրադարանը գիտական հանրությանը տրամադրում է համապատասխան ծառայություններ, այդ թվում՝ նյութի մատենագիտական որոնում և ընթերցում էլեկտրոնային ու թղթային տարբերակներով, էլեկտրոնային պատվերի հնարավորություն, թվային օբյեկտի նույնականացուցիչ DOI (Digital Object Identifier) և ՀՏԴ (համընդհանուր տասնորդական դասակարգում) նիշերի տրամադրում և այլն: Գրադարանի կողմից համակարգվող Համահայկական թվանշային գրադարանում են ներառվում ԳԱԱ ինստիտուտների գիտական հանդեսների հոդվածները, որոնք առանցքային նշանակություն ունեն հետազոտական աշխատանքների համար:

Scientific Library as a Platform for the Researchers

Nowadays, libraries are the best platform for the development of science and education, due the possibilities offered by information technology. The works and functions carried out by the Fundamental Scientific Library of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, which are the basis for the development of science, will be mentioned. The library provides services to the scientific community, including bibliographic search of materials in electronic and paper versions, an option to send an e-request, provision of Digital Object Identifier (DOI) and Universal Decimal Classification, etc. All research articles of the National Academy of Sciences' institutions that are crucial for research work are included in the library-coordinated Pan Armenian Digital Library.

ՀԱՅՐԻԿԱՆ ԼՈՒՍԻՆԵ

*ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և
ազգագրության ինստիտուտ
Երևան, Հայաստան*

HAYRIYAN LUSINE

*Institute of Archaeology and Ethnography NAS RA
Yerevan, Armenia*

Լուսինե Հայրիյանը բանասիրական գիտությունների թեկնածու է: 2017 թ.-ից ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության տեսության և պատմության բաժնի գիտաշխատող է: 2020-2021թթ. առցանց դասավանդել է հայոց լեզու, գրականություն և բանահյուսություն գերմանահայ պատանիներին: Գիտական և հանրամատչելի հոդվածների հեղինակ է:

Lusine Hayriyan holds PhD in Philology. Since 2017 she has been a Research Assistant in the Institute of Archaeology and Ethnography, Department of Folklore Theory and History of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. From 2020 to 2021 Ms. Hayriyan conducted online courses on Armenian language, literature and folklore to German Armenian students. Author of several articles.

Մուշի և պատմագագրական հարակից շրջանների ժողովրդագրական ժառանգությունը Գեղամ Տեր-Կարապետյանի դիտակետում

Զեկուցման շրջանակներում քննարկվում է Գեղամ Տեր-Կարապետյանի ժառանգությունը (1865-1918), ով գրական շրջանակներին առավել հայտնի է Մշո Գեղամ գրչանունով: Նա ստեղծել է ժողովրդական բանահյուսության ենթաշերտերի ու լեզվամտածողության հենքով գոյավորվող գրականություն, հեղինակել ազգագրական, բանագիտական, տեղագրական, կրոնական և հրապարակախոսական հոդվածներ՝ թողնելով հարուստ ժառանգություն:

Առ այսօր ազգագրագետների ու բանագետների պատշաճ ուշադրությանը չեն արժանացել և գիտական շրջանառության մեջ չեն դրվել նրա ազգագրագիտական աշխատանքների ու բանահյուսական բազմաժանր գրառումների մեծ մասը, իսկ գրական ստեղծագործությունները, թեև ժողովրդագիտական սկզբնաղբյուրների արժեք ունեն, սակայն դրանց նվիրված փոքրաթիվ ուսումնասիրություններում շրջանցվել են ժողովրդագիտական շերտերը:

Մինչդեռ Գեղամ Տեր-Կարապետյանի գրական ստեղծագործությունները, ազգագրական նյութերն ու բանահյուսական նյութի մշակումները տարածված են ժամանակի մամուլում, իսկ նրա արխիվային նյութերը, որոնք գտնվում են ԳԱԹ-ում, Բոստոնում, կարիք ունեն ամբողջացման ու պատշաճ գիտական ուսումնասիրության:

Gegham Ter-Karapetyan's Research Findings on the Demographic Heritage of Mush and Neighbouring Historical and Ethnographic Regions

The presentation discusses the legacy of Gegham Ter-Karapetian (1865-1918), better known in literary circles by his nom de plume Msho Gegham. Gegham created literature based on folklore-linguistic thinking and left a rich legacy on ethnographic, philological, topographical, religious and journalistic articles.

So far, most of his ethnographic works and multi-genre folklore recordings have not received due attention from ethnographers and scientists and have not been introduced into scientific circulation, and although his literary works have the value of ethnographic sources, ethnographic layers are often overlooked in the small number of studies devoted to them.

In the meantime, Gegham Ter-Karapetyan's literary works, ethnographic and folklore materials were widely published in the press of his lifetime. However, his archival materials, which are kept in the Literature and Art Museum after Yeghishe Charents, as well as in Boston, need to be completed and thoroughly researched.

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ԱՐՄԻՆԵ
Հայաստանի ազգային գրադարան
Երևան, Հայաստան
HARUTYUNYAN ARMINE
National Library of Armenia
Yeravan, Armenia

2007 թ.-ից Արմինե Հարությունյանն աշխատում է Հայաստանի ազգային գրադարանում՝ որպես օտարալեզու գրականության մշակման բաժնի վարիչ: 2021 թ. ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության կողմից արժանացել է պատվոգրի՝ գրադարանային ոլորտում ունեցած նշանակալի ավանդի և երկարամյա աշխատանքային գործունեության համար:

Armine Harutyunyan has been working at the National Library of Armenia since 2007. She is the Head of the Foreign Literature Cataloguing Department. In 2021 for her significant contribution to the library sphere and long-term work, she was awarded a Certificate of Honour by the Ministry of Education, Science, Culture and Sports of the Republic of Armenia.

Մետատվյալներ. MARC 21 ձևաչափի կիրառման փորձը Հայաստանի ազգային գրադարանում

Զեկույցում ներկայացվում են մանրամասներ MARC 21 ձևաչափի Հայաստանի ազգային գրադարանում ներդրման փորձից: Այն վերաբերում է մատենագիտական, հեղինակային, թեմատիկ և տարաբնույթ տվյալների գրառմանը և դասակարգմանը: Անդրադարձ է կատարվում Հայաստանի գրադարանների համահավաք գրացուցակի ոչ գրքային հրատարակություններին, քանի որ դրանց մուտքագրումը խնդրահարույց է մի շարք գրադարաններում:

Ներկայացվում է ոչ գրքային հրատարակությունների համար MARC ձևաչափի հնարավորությունները, համապատասխան դաշտերը, գրառման տեսակները:

Metadata: The Experience of Implementation of MARC 21 in the National Library of Armenia

The presentation provides details of the MARC 21 standard, which is used for recording and categorising bibliographic, author, subject and other varieties of data. A focus will be placed on non-book publications of the Union Catalogue of Armenian Libraries, as it is challenging to make records in some libraries.

The features and fields of the MARC standard for non-book publications will be presented, as well as information on record publications.

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ԲԱԼԱՍԱՆ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

HARUTYUNYAN BALASAN

National Library of Armenia

Yeravan, Armenia

2016 թ. Բալասան Հարությունյանն ավարտել է ՀՀ ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոնի գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ բաժինը: 2017 թ.-ից աշխատում է Հայաստանի ազգային գրադարանում՝ որպես Գրատպության թանգարանի վարիչ:

Balasan Harutyunyan graduated from the Department of Library and Information Sources of the International Scientific-Educational Center of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia in 2016. Since 2017 she is the Head of the Printing Museum at the National Library of Armenia.

Հայ գրատպության պատմության հանրահռչակումը միջազգային հարթակներում (AEPM, Izi Travel)

Գրքագիտության և հայ գրքի հանրահռչակման տեսանկյունից առանձնակի դերակատարում ունի Հայաստանի ազգային գրադարանի Գրատպության թանգարանը, որը ներկայացնում է հայ գրքի ավելի քան 510-ամյա պատմությունը: Թանգարանի ռազմավարական նախաձեռնությունների մեջ է մտնում հայկական մշակութային ժառանգությունը միջազգային հարթակներում հանրահռչակելու հարցը: Գրատպության թանգարանի առաքելություններից մեկը հայ գիրքն ու գրատպությունը միջազգային հարթակներում, մասնավորապես՝ Google Arts and Culture, Եվրոպական գրատպության թանգարանների ասոցիացիայի (AEPM) և Izi travel հարթակներում հանրահռչակելն է:

Armenian Printing History Promotion Within International Platforms (AEPM, Izi Travel)

From the perspective of bibliology and Armenian book promotion, the Printing Museum of the National Library of Armenia plays a special role in the history of the Armenian printed heritage dating back more than 510-years. The issue of promotion of Armenian cultural heritage on international platforms is among the strategic initiatives of the museum. One of the tasks of the Printing Museum is to raise awareness of Armenian books and printing through the international platforms worldwide, in particular Google Arts and Culture, the Association of European Museums of Printing (AEPM) and Izi Travel.

ՀԵՅՖՈՐԴ ՍԻՈՒ

Գանայի գրադարանային համակարգ

Աքրա, Գանա

HAYFORD SIAW

Ghana Library Authority

Accra, Ghana

Միու Հեյֆորդը 2018 թ. ստանձնել է Գանայի գրադարանային համակարգի գործադիր տնօրենի պաշտոնը: Նա գրադարանային ծառայությունների վերակազմակերպման և ձևավորման, առաքման ուղիների տարատեսակման և անձնակազմի օպտիմալացման միջոցով Գանայում հանրային գրադարանների թիվը 61-ից դարձրել է 131: Այս գործընթացը բարձրացրեց գրադարանների հեղինակությունը, փոխեց գանացիների ընկալումը հանրային գրադարանների վերաբերյալ՝ ռազմավարական նախագծային գործողությունների, ծրագրերի շնորհիվ, ինչպես նաև համախոհ հաստատությունների, կառույցների և բարերարների հետ գործընկերության միջոցով: Միու Հեյֆորդի ղեկավարած Գանայի գրադարանային համակարգը 2021թ. Գերազանցության միջազգային մրցանակաբաշխության ժամանակ Լոնդոնի գրքի տոնավաճառում ճանաչվեց 2021 թվականի տարվա գրադարան և արժանացավ ՄՄԿ-ի Հանրային ծառայության մրցանակին շարժական S2S դասընթացի գործնական նախագծի համար՝ «Նորարարության խթանում բոլորի համար ներառական և հավասար ծառայություններ մատուցելու համար, ներառյալ թվային փոխակերպման միջոցով» անվանակարգում: Պարոն Միուն ունի բիզնեսի կառավարման բակալավրի աստիճան (Միկկիմ Մանիպալ համալսարան), մագիստրոսի կոչում՝ բիզնես նախագծերի կառավարման ոլորտում (Գանայի համալսարանի բիզնես դպրոց), վկայական՝ շահույթ չհետապնդող և համայնքային կազմակերպությունների կառավարման ոլորտում (Միջազգային և հանրային կապերի դպրոց, Պայկերի կենտրոն, Կոլումբիայի համալսարան), և վկայական թվային փոխակերպման կառավարման ոլորտում (Օքսֆորդի համալսարան, Բլավատնիկի կառավարման դպրոց):

Hayford Siaw assumed the position of an Executive Director of Ghana Library Authority (GhLA) in 2018. By restructuring and redesigning library services, diversifying delivery channels and optimising staff performance, he has expanded Ghana's public library footprint from 61 to 131, boosted the image and changed the perception of Ghanaians on public libraries through strategic project activities, programmes and partnerships with like-minded institutions, corporate bodies and philanthropists. He has also led GhLA to be declared 2021 Library of the Year at the London Book Fair International Excellence Awards 2021 and received the 2021 United Nations Public Service Award for its Hands-on Mobile ICT Class Project under the category "Fostering innovation to deliver inclusive and equitable services for all including through digital transformation". Mr. Siaw holds a Bachelor of Business Administration (BBA) from Sikkim Manipal University, an Executive Master of Business Administration (EMBA) in Project Management specialisation from the University of Ghana Business School, Certificate in Non-Profit and Public Administration Management from School of International and Public Affairs, Picker Centre, Columbia University and Certificate in Governing Digital Transformation Programme at the Blavatnik School of Government, University of Oxford.

**Համայնքների հզորացում ընթերցանության խթանման
նորարարական ռազմավարությունների միջոցով.
Գանայի գրադարանային համակարգի փորձի ներկայացում**

Գանայի գրադարանային համակարգը (GhLA) խթանում է գրագիտությունը և թվային ներգրավվածությունը նորարարական ծրագրերի միջոցով, որոնք հասանելի են դառնում բոլոր համայնքներին: Շարժական գրադարանների և թվային գրադարանի անվճար հավելվածների օրինակով նախաձեռնությունները մեծացնում են գիտելիքի հասանելիության հնարավորությունները:

Ավելին, Գանայի գրադարանային համակարգի «Ձեռնարկատիրության վերստեղծում» ծրագիրը և տեղեկատվական հաղորդակցության տեխնոլոգիաների (S2S) ուսուցումը պետական դպրոցներում շարժական կիրառական գործիքների միջոցով նպաստեցին արդյունավետ ուսուցմանը: Համաճարակի պայմաններում «Տարրական դպրոցների ընթերցանության խթանում» ծրագիրն ապահովել է Գանայի երեխաների համար կրթության շարունակականությունը: Այլ նախաձեռնություններ, ինչպիսիք են՝ երիտասարդների ներգրավման կենտրոնները, որոնց նպատակն է ստեղծել անվտանգ և ներառական պայմաններ՝ թվային, ձեռնարկատիրական և գաղափարների պաշտպանության հմտություններ ձեռք բերելու նպատակով և մեղիա արշավները խթանում են ընթերցանության և ուսումնառության մշակույթը:

**Empowering Communities Through Innovative Reading Promotion Strategies:
Case Study of the Ghana Library Authority**

The Ghana Library Authority (GhLA) champions literacy and digital inclusion through innovative programmes reaching across communities. Initiatives such as mobile library vans and a data-free digital library app expand access to knowledge.

Also, GhLA's Entrepreneurship Reimagined Programme and Mobile Hands-on ICT training in public schools have driven impactful learning. Amidst the pandemic, the Early Grade Reading Intervention ensured educational continuity for Ghanaian children. Other initiatives such as Youth Engagement Centres which seek to create safe and inclusive spaces for Ghanaian youth to acquire digital, entrepreneurial and advocacy skills and media campaigns have cultivated a culture of reading and learning.

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ ԳԱՅԱՆԵ

*Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարան
Երևան, Հայաստան*

HOVHANNISYAN GAYANE

*Brusov State University
Yerevan, Armenia*

Գայանե Հովհաննիսյանը բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր է, երեսուն տարուց ավելի աշխատում է լեզուների դասավանդման ոլորտում, ունի ակադեմիական և հետազոտական միջազգային մեծ փորձ և հրատարակված աշխատություններ: Գիտական հետաքրքրությունները ներառում են լեզվի յուրացման

օրինաչափությունները, դրանց ֆորմալացումը, զբաղվում է նաև լեզվական մտածողության և խոսքային հաղորդակցման խնդիրներով: Ներկայում Բրյուսովի անվան պետական համալսարանում իր ղեկավարած հետազոտական խումբն աշխատում է հայերեն-անգլերեն զուգահեռ թվային շտեմարանների ստեղծման վրա:

Gayane Hovhannisyan is a Doctor of Sciences in Philology, Professor. She has been teaching languages for more than thirty years, has extensive international academic and research experience and many published works. Her interests include patterns of language acquisition, their formalisation, as well as problems of language thinking and verbal communication. She currently leads a Brusov State University research group working on the creation of parallel Armenian-English digital databases.

Լեզվական բազմազանություն գլոբալ գիտության զարգացման համար

Զեկուցումը նպատակ ունի համակարգված գնահատական տալ աշխարհում գիտության լեզվական քաղաքականության արդի վիճակին՝ դիտարկելով այն պատմաքաղաքական, հոգելեզվաբանական և էթիկական հարացույցների կիզակետում: Անդրադարձ կարվի հարցի պատմությանը, արդի միտումներին և նախաձեռնություններին, ապա փորձ կկատարվի ուրվագծել այն (ներառյալ գիտաչափական) հեռանկարները, որոնք կարող է բացել Բազմալեզու գիտական հաղորդակցման հեղինակյան նախաձեռնությունը հանրահասանելի տարածքում:

Linguistic Diversity for Global Scholarly Communication

The report provides a systematic assessment of the current state of language policy of science around the world, at the crossroads of historical-political, psycholinguistic, and ethical paradigms. It provides a historical overview of the global language of science and discusses current trends and initiatives. The perspectives of the Helsinki Initiative for Open Access Multilingual Scholarly Communication are discussed in the context of science communication in the Republic of Armenia.

ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

GHAZARYAN HAYKANUSH

National Library of Armenia

Yeravan, Armenia

Հայկանուշ Ղազարյանն ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի Հայ բանասիրության ֆակուլտետը, ՀՀ ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոնի գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ բաժնի մագիստրատուրան: Հայաստանի ազգային գրադարանում աշխատել է որպես մատենագիտության բաժնի վարիչ, գիտքարտուղար: Ներկայում տնօրենի գիտական գծով տեղակալն է: Զեկուցումներով հանդես է եկել միջազգային և հանրապետական գիտաժողովներում, ունի հրապարակված գիտական հոդվածներ: Կազմել և խմբագրել է մատենագիտական ձեռնարկներ: 2019 թ.

կազմակերպել և անցկացրել է հայ մամուլի 225-ամյակին նվիրված գիտաժողով, կազմել և հրատարակության է պատրաստել գիտաժողովի նյութերի ժողովածուն: Արժանացել է մի շարք պարգևների:

Haykanush Ghazaryan graduated from Yerevan State University majoring in Armenian Philology, and received her master's degree from the Department of Library Information Resources at the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. At the National Library of Armenia, she has held the positions of Head of the Bibliography Department and Science Secretary. Currently, she is the Deputy Director for Science. She has given presentations at international and national conferences and published articles. Additionally, she compiled and edited bibliographic reference books. In 2019 she organised and held a conference dedicated to the 225th anniversary of the Armenian press, compiled and prepared for publication digests of conference materials. She has received a number of awards.

Մատենագիտությունների կազմման մեթոդաբանությունը Հայաստանի ազգային գրադարանի օրինակով

Յուրաքանչյուր հետազոտություն սկսվում է մատենագիտական ցանկերի կազմման աշխատանքից: Նույնիսկ մատենագիտությունների կազմումը մեկնարկում է ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի կամ թեմայի վերաբերյալ հնարավորինս ընդգրկուն ցանկերի կազմումից: Դրանք մատենագետի համար աշխատանքի ուղեցույցներ են, գործողության մեջ են դրվում մատենագիտության կազմման սկզբից մինչև հրատարակության հանձնումը և օժանդակ ցանկերի մաս են կազմում:

Հայաստանի ազգային գրադարանի 105-ամյա գործունեության ընթացքում կազմվել և հրատարակվել են տարատեսակ մատենագիտություններ: Մատենագիտությունների կազմման առաջնահերթությունները որոշելուց հետո աշխատանքի կառուցվածքը, ժամանակագրական ընդգրկումը, ծավալը, կազմող-մատենագետների աշխատանքի բաշխումը, ժամկետները և այլ խնդիրները արտացոլվում են համակարգողի կազմած ծրագրում:

The Methodology for Compiling Bibliographies: Case Study of the National Library of Armenia

Every research project starts with the creation of bibliographic lists. Similarly, the process of creating bibliographies itself begins with assembling a comprehensive list related to the specific period or topic being studied. These lists serve as guidelines for the bibliographer and are utilised throughout the entire process of bibliography compilation up to the publication stage, forming part of the auxiliary lists.

Nearly all types of bibliographies were compiled and published during the 105-year activity of the National Library of Armenia. It details how priorities for bibliography compilation are established, including the structure of the work, chronological coverage, volume, the distribution of tasks among compiler-bibliographers, timelines, and other relevant issues, all of which are addressed in a programme developed by the coordinators.

ՂՈՒՋՅԱՆ ԼՈՒՍԻՆԵ

*ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և
ազգագրության ինստիտուտ
Երևան, Հայաստան*

GHREJYAN LUSINE

*Institute of Archaeology and Ethnography NAS RA
Yerevan, Armenia*

1998 թ. Լուսինե Ղուջյանը ավարտել է Գավառի պետական համալսարանը և որպես դասախոս աշխատանքի է անցել նույն համալսարանի ընդհանուր գրականության ամբիոնում, որտեղ և աշխատում է մինչ օրս: 2008 թ.-ից աշխատում է ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանահյուսության տեսության և պատմության բաժնում՝ որպես գիտաշխատող: 2010 թ. պաշտպանել է թեկնածուականատենախոսությունը: Երեք տասնյակից ավելի գիտական հոդվածների, մեկ մենագրության, մեկ մեթոդական ուղեցույցի հեղինակ է, մեկ հավաքական մենագրության և «Կարս. հայոց բանահյուսական մշակույթը» սովորաբար ժողովածուի կազմող համահեղինակներից է:

In 1998 Lusine Ghrejyan graduated from Gavar State University and was employed as a Lecturer in the Chair of General Literature at the same university, where she has been working ever since. Since 2008 she has been working as a Researcher of the Department of Folklore Theory and History at the Institute of Archaeology and Ethnography of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. In 2010 Lusine Ghrejyan got her PhD degree. She is the author of more than thirty articles, a monograph, a methodological manual, a collective monograph and one of the co-compilers of the voluminous collection “Kars: Armenian Folklore Culture”.

Ժողովրդական երգումների կիրառական և իմաստային խմբերը

Երգումը, հնուց ի վեր հանդիսանալով հմայական-կիրառական բանահյուսության տեսակներից, տարածված է եղել աշխարհի բոլոր ժողովուրդների կենցաղում և ցայսօր իր ուրույն տեղն ունի ժողովրդական կյանքի տարբեր բնագավառներում: Երգումների ծագումնաբանական ընդհանրությունը հավատքն է՝ խոսքի հմայական գործողամբ պայմանավորված: Դրանց վաղնջական գոյությունը հավաստված է հնագույն և ուշ միջնադարյան գրավոր հուշարձաններում:

Մարդկության և պետության սկզբնավորումից մինչև մեր օրերը երգումը կիրառվել և կիրառվում է այնպիսի վայրերում, որոնք թե՛ քաղաքականապես, թե՛ կրոնական առումով առանձին կարևորություն են ունեցել և շարունակում են ունենալ (դատարան՝ ատյան, եկեղեցի): Ներկայացված է երգումների երկու հիմնախումբ. երգում՝ անեծքով, և երգում՝ վկայակոչումով:

Applied and Semantic Groups of Folkloric Oaths

Being one of the most important archetypal applied magic folklore, oaths have been widespread in everyday life of all the peoples of the world and employed in different spheres

of life even today. The origin of oaths is closely linked to faith, due to the miraculous power of speech. Their long-term existence is documented in ancient and late medieval manuscripts.

From the origin of mankind and the state to these days oaths have been and remain of particular importance both politically and religiously (court, instance, church, etc.). The report presents two types of oaths: cursed and testimonial.

ՄԱՏՅԱՇ ՌԵՆՅԻ

Հունգարիայի ազգային գրադարան

Բուդապեշտ, Հունգարիա

MÁTYÁS RÉNYI

National Széchényi Library

Budapest, Hungary

Մատյաշ Ռենյին թվային պահպանության մասնագետ է, ունի մագիստրոսի կոչում գրադարանային և տեղեկատվական գիտության ոլորտում: 2016-2024 թթ. զբաղեցնելով տարբեր պաշտոններ՝ ձեռնամուխ է եղել Հունգարիայի ազգային թվային գրադարանի խնդիրների լուծմանը: 2016-2021 թթ. համակարգել է Միքեշ Քելեմենի անվան սփյուռքի ծրագիրը: Ներկայում նա Հունգարիայի ազգային գրադարանի թվային ռեսուրսների բաժնի ղեկավարն է:

Mátyás Rényi is a digital preservation specialist and has a master's degree in Library and Information Science. He has participated in digital library tasks related to the National Széchényi Library in different positions from 2016 to 2024. He coordinated the Mikes Kelemen diaspora project from 2016 to 2021. Presently, he is the Head of the Digital Preservation Department at the National Széchényi Library.

Հունգարիայի ազգային գրադարանի թվային փոխակերպումը և պահպանությունը. հունգարական սփյուռքի մշակութային ժառանգության պահպանումը թվային փոխակերպման միջոցով

Սույն զեկույցի նպատակն է ներկայացնել Հունգարիայի ազգային գրադարանում տեղի ունեցած փոփոխությունները թվայնացման և պահպանման ոլորտում: 2021 թ. բացվել է գրադարանի թվայնացման կենտրոնը, այդ պահից ի վեր թվային հավաքածուն ամեն տարի ավելանում է միլիոնավոր էջերով: Այսպիսի ծավալի աճը հարակից ոլորտներից պահանջում է հարմարվել տվյալ գործընթացին: Ելույթում ներկայացվում են այն մարտահրավերներն ու լուծումները, որոնք հնարավորություն են տվել Հունգարիայի ազգային գրադարանին մեծացնել թվայնացվող նյութերի քանակը և փաստաթղթերի թվային պահպանումը հարյուր հազարավոր էջերից մինչև միլիոնավոր էջեր: Նկարագրվում են թվային պահպանման տեխնիկան, գործընթացները, որոնք վերաբերում են միջնադարյան ձեռագրերի թվայնացված պատճեններին կամ թվայնացված տարբերակով ներկայացված պարտադիր օրինակներին:

Ներկայացվում է զանգվածային նյութերի և արտեֆակտի թվայնացման միջև եղած տարբերությունները, ինչպես նաև քսանամյա թվայնացված նյութերի վերաարխիվավորումը: Ելույթի երկրորդ մասում անդրադարձ է կատարվում «Միքեշ Քելեմեն»

մշակութային ժառանգության պահպանման ծրագրի հատուկ նախագծի ձեռքբերումներին: Հունգարական պետական և հասարակական հավաքածուների համագործակցության միջոցով Միքեշ Քելեմենի ծրագիրը հավաքագրել է հունգարական սփյուռքի մշակութային ժառանգությունը:

Ծրագրի նպատակն է թվայնացման միջոցով ցույց տալ մշակութային ժառանգության պահպանման գործընթացը, ներառյալ այն մեթոդները և կանոնները, որոնք Ազգային գրադարանին հնարավորություն տվեցին թվայնացնել «տուն» վերադարձված գրավոր ժառանգության միլիոնավոր էջեր:

Digitalisation and Digital Preservation in the Hungarian National Széchényi Library: Saving the Cultural Heritage of the Hungarian Diaspora Through Means of Digital Preservation

The objective of the presentation is to illustrate the transformation of the Hungarian National Széchényi Library in the fields of digitalisation and digital preservation. Since the opening of the Library's digitalisation centre in 2021, the Library's digital collection has grown by millions of pages each year. This increase in capacity requires adaptation from the related fields. The presentation demonstrates the issues and solutions that enabled the Hungarian National Széchényi Library to increase the digitalisation and digital preservation of documents from the initial hundreds of thousands to millions of pages. It also describes the processes and workflows of digital preservation concerning the digital copy of a medieval manuscript or a digitally submitted legal deposit.

The presentation examines the differences between digitalising en masse and digitalising an artefact, as well as the re-archival of a twenty-year-old digital object. The second part of the presentation shows the achievements through a special project through the “Mikes Kelemen Cultural Heritage Saving Programme”. The Mikes Kelemen Programme collected cultural heritage among the Hungarian diaspora in a cooperation between the Hungarian state and public collections.

The project aims to demonstrate the process of cultural heritage preservation through digitalisation, including the methodologies and regulations that enabled the National Library to digitalise several million pages of written cultural heritage transferred “home”.

ՄԱՏՏԱԱՐ ԱՆՆԱ ՄԱՐԻԱ

*Մաթեոս Ծարեցու անվան գրադարան
Հելեվոետսլուս, Նիդերլանդներ*

MATTAAR ANNA MARIA

Matheos Tsaretsi Library

Hellevoetsluis, The Netherlands

Աննա Մարիա Մատտաարը 1984-2008 թթ. աշխատել է որպես թարգմանիչ իսպաներենից հոլանդերեն և հոլանդերենից իսպաներեն: 2008 թ.-ից գեղարվեստական թարգմանություններ է կատարում հայերենից հոլանդերեն և հակառակ ուղղությամբ: Մի շարք թարգմանություններ լույս են տեսել Նիդերլանդներում և Հայաստանում: Նա

նաև ջանքեր է գործադրում հայ-հոլանդական մշակութային կապերն ամրապնդելու համար՝ համագործակցելով Նիդերլանդներում Հայաստանի և Հայաստանում Նիդերլանդների դեսպանների հետ, կազմակերպելով ցուցադրություններ և այլն: Աննա Մարիա Մատտաարն ուսումնասիրում է Նիդերլանդներում առկա հայկական հնատիպ գրքերը և ձեռագրերը: Հայագիտական հոդվածներ է լույս ընծայել տարբեր մասնագիտական պարբերականներում: Նա զբաղվում է Ամստերդամի հայկական եկեղեցուն կից գրադարանի ստեղծման գործով: Պարգևատրվել է Հայաստանի Հանրապետության Մշակույթի նախարարության Ոսկե մեդալով (2012 թ.) և Մովսես Խորենացու շքանշանով (2022 թ.):

From 1984 to 2008 Anna Maria Mattaar worked as a sworn translator of Spanish and Dutch. Since 2008 she does literary translations from Armenian to Dutch and vice versa. A series of translations have been published both in the Netherlands and Armenia. She collaborates with the Armenian Ambassador in the Netherlands and the Dutch Ambassador in Armenia, trying to enforce the cultural relations between the two countries. Anna Maria Mattaar studies the Armenian old printed books and manuscripts in the Netherlands. She is the author of articles on Armenology in various professional periodicals. She is setting up a library next to the Armenian church in Amsterdam. She was awarded the Gold medal of the Ministry of Culture of the Republic of Armenia (2012), “Movses Khorenatsi” medal (2022).

Ընթերցվող կին գրող՝ Աննը Ֆրանկն ու իր օրագիրը

Աննը Ֆրանկի օրագիրն աշխարհում ամենաընթերցված գրքերից մեկն է:

Հրեա աղջիկն օրագիր է պահել 1942 թ. իր ծննդյան 13-րդ տարեդարձից մինչև 1944 թ. օգոստոսի 1-ը: Գրեթե այդ ամբողջ ընթացքում, ծնողների ու քրոջ, մեկ այլ ընտանիքի ու մի ծանոթի հետ միասին, նա ապրել է թաքստոցում փակված՝ գերմանացի ֆաշիստներից խուսափելու համար: Եթե սկզբում օրագիրը միայն իր համար էր գրում, ապա հետո նա խմբագրել է այն՝ մի օր հրատարակելու հույսով:

Ինչո՞ւ է այս գիրքը մինչ օրս ընթերցվում, ինչո՞ւ է թարգմանվել ավելի քան 70 լեզուներով, ինչո՞վ է պայմանավորված այս գրքի կարևորությունը:

A Woman Worth Reading: Anne Frank and Her Diary

“The Diary of Anne Frank” is one of the most-read books in the world.

The Jewish girl wrote her diary from the time she turned 13 in 1942 until 1 August 1944. For almost the entire time, along with his parents and sister, another family, and an acquaintance, she lived hiding to avoid the German Nazis. Initially, she wrote the diary just for herself, but later she edited it with the hope of publishing it someday.

Why do people still read this book today, why has it been translated into more than 70 languages, what is the importance of this book?

ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ ԱՐԱՔՍՅԱ

*Շիրակի պետական համալսարան
Հայաստանի գեղարվեստի պետական ակադեմիա,*

Գյումրու մասնաճյուղ

Գյումրի, Հայաստան

MARGARYAN ARAXIA

Shirak State University

Gyumri Branch of State Academy of Fine Arts of Armenia

Gyumri, Armenia

Արաքսյա Մարգարյանն արվեստագիտության թեկնածու է, դոցենտ: 2001 թ.-ից Հայաստանի գեղարվեստի պետական ակադեմիայի (ՀԳՊԱ) Գյումրու մասնաճյուղի դասախոս է: 2004-2023 թթ. եղել է ՀԳՊԱ Գյումրու մասնաճյուղի կերպարվեստի տեսության և հումանիտար գիտությունների ամբիոնի վարիչ: 2015 թ.-ից առայսօր Գյումրու Մ. Նալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի (այժմ՝ «Շիրակի պետական համալսարան» հիմնադրամ) մանկավարժության և հոգեբանության ֆակուլտետի դոցենտ է:

Araxia Margaryan holds a PhD in Arts and is an Associate Professor. Since 2001 she is a Lecturer at the Gyumri Branch of State Academy of Fine Arts of Armenia. From 2004 to 2023 she was the Head of Chair of Theory of Fine Arts and Humanities at the Gyumri branch of State Academy of Fine Arts of Armenia. Since 2015 she is an Associate Professor at the Faculty of Pedagogy and Psychology of Gyumri State Pedagogical Institute after Mikayel Nalbandyan (now “Shirak State University” Foundation).

Լենինականում ստեղծված որմնանկարները և դրանց հետագա ճակատագրերը

1970-74 թթ. Լենինականում (այժմ՝ Գյումրի), ինչպես և Խորհրդային Հայաստանի այլ քաղաքների գործարաններում, մշակույթի ակումբներում, ճաշարաններում տարերային բնույթ էր ընդունում տարածքների ձևավորումը որմնանկարներով: Հայաստանի Նկարիչների միությունը հատուկ քվոտայով պատվերներ էր տալիս հասարակական տարածքները նկարազարդելու համար:

Այսօր այդ որմնանկարների մեծ մասը վնասված է, մի մասը ոչնչացված, մի մասն էլ վերականգնվել է, բայց տեղափոխվել այլ վայրեր: Դժվար է անգամ որոշել որոշ որմնանկարների հեղինակների անուններն ու կատարման տարեթվերը (եթե նկարչի ստորագրությունը չի պահպանվել): Հայտնի է միայն, որ տարբեր տարիներին Լենինականում իրենց որմնանկարներն են ստեղծել՝ Մ. Ավետիսյանը, Հ. Հակոբյանը, Ռ. Աթոյանը, Խ. Վարդպարոյանը, Գ. Եղիզարյանը, Ֆ. Մանուկյանը, Առ. Առաքելյանը:

The Future of Frescoes Created in Leninakan

In 1970-74 in Leninakan (now Gyumri), as well as in factories, cultural clubs, canteens in other cities of Soviet Armenia, decorating areas with frescoes became spontaneous. The Artists' Union of Armenia issued orders with a special quota for illustrating a particular public area.

Today, most of these frescoes are damaged, some destroyed, some restored but moved to other locations. It is even difficult to identify the names of the creators of some frescoes and the dates of creation (unless the artist's signature survives). It is only known that in Leninakan in different years their own frescoes created such artists as M. Avetisyan, H. Hakobyan, R. Atoyan, Kh. Vardapetyan, G. Yedigaryan, F. Manukyan, Ar. Arakelyan.

ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ ԱՆՆԱ

Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ

Երևան, Հայաստան

MARTIROSYAN ANNA

ASPU after Kh. Abovyan

Yerevan Armenia

2019 թ. Աննա Մարտիրոսյանը ընդունվել է Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ բաժին՝ որպես հայցորդ: 2010-2012 թթ. սովորել է Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի գրադարանային տեղեկատվական աղբյուրներ բաժնի մագիստրատուրայում: 2011 թ.-ից հանդիսանում է Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի գիտական գրադարանի ընթերցասրահների բաժնի պետ: 2019 թ. պարգևատրվել է Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի գիտական գրադարանի կողմից՝ բարեխիղճ աշխատանքի և 2018 թ. ունեցած բարձր ցուցանիշների համար:

In 2019 Anna Martirosyan was admitted to the Library and Information Resources Department at the Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan as a PhD student. From 2010 to 2012 she got her master's degree in Library and Information Resources at the Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan. Since 2011 Anna Martirosyan has been the Head of the Reading Halls Division of the Academic Library of the Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan. In 2019 she was awarded by the Scientific Library of the Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan for her conscientious work and achievements in 2018.

Հայաստանի Հանրապետության գրադարանային դիվանագիտությունը միջազգային գրադարանային գործունեության համատեքստում

Գրադարանային մշակույթի դիվանագիտությունը, որպես պետության արտաքին քաղաքականության ուղղություն, ենթադրում է գրքային գաղափարի, տեղեկատվության, արժեհամակարգի, փաստաթղթերի և այլ տարրերի փոխանակումը տարբեր երկրների և ժողովուրդների միջև գրադարանային գործը ամրապնդելու նպատակով: Դիվանագիտություն տերմինը կապված է հին հունարեն *diploma* բառից, որը նշանակում է երկակի ծավլած փաստաթուղթ՝ պարունակելով պաշտոնական համաձայնագրեր, որոշումներ: Բացի քաղաքական դիվանագիտությունից գոյություն ունի նաև երկրորդ ուղու դիվանագիտություն (անգլ. Track 2 diplomacy հասկացությունից),

այսինքն ոչ-կառավարական, ոչ պաշտոնական կապեր ու գործունեություն մասնավոր քաղաքացիների կամ անհատների խմբերի միջև: Կարևոր է նաև համաշխարհային սոցիալական ցանցերի միջոցով հանրահռչակել ժամանակակից միջազգային թվային դիվանագիտությունը և դրա իրականացման աշխատանքները: Ի տարբերություն ավանդական դիվանագիտության, թվային դիվանագիտությունն այլ կերպ է աշխատում նպաստելով գիտելիքների հասանելիությանը, կամրջելով փոխանակումները գիտական հետազոտության և քաղաքականության միջև:

Ելույթում փորձ է կատարվում սահմանել գրադարանների միջազգային գործունեության տեղը մշակույթի բնագավառում, պետության միջազգային հարաբերությունների համակարգում: Ինչպես նաև գրադարանների աշխատանքը զարգացնելու օտարերկրյա գրադարանների և գրադարանային ասոցիացիաների, մասնագիտացված մշակութային, տեղեկատվական, կրթական, գիտական կազմակերպությունների և հաստատությունների հետ:

Library Diplomacy of the Republic of Armenia in the Context of International Library Activities

Diplomacy of library culture, as a direction of the state's foreign policy, implies the exchange of book idea, information, value system, documents, and other elements between different countries and peoples in order to strengthen the library work. The term “diplomacy” is related to the ancient Greek word diploma, which means a double-folded document containing official agreements, decisions. In addition to political diplomacy, there is also second-track diplomacy (from the concept of Track 2 diplomacy), that is, non-governmental, unofficial connections and activities between private citizens or groups of individuals. Also important is modern international digital diplomacy and its implementation through global social networks. Unlike traditional diplomacy, digital diplomacy works differently by facilitating access to knowledge, bridging exchanges between scientific research and policy.

In presentation an attempt was made to define the place of international activity of libraries in the system of international relations in the field of culture. As well as to develop the work of libraries with foreign libraries and library associations, specialised cultural, informational, educational, scientific organisations and institutions.

ՄԵԼԱՆՅԻՆ ՄԻԽԱՅԻԼ

Ռուսաստանի պետական գրադարան

Մոսկվա, Ռուսաստան

MELANYIN MIKHAIL

Russian State Library

Moscow, Russia

Միխայիլ Մելանյինը Ռուսաստանի պետական գրադարանի (ՌՊԳ) Արևելյան գրականության կենտրոնի ղեկավարի տեղակալն է, որտեղ պահվում է ասիական և աֆրիկյան ժողովուրդների լեզուներով աշխարհի գրքերի հավաքածուներից ամենամեծը: 2012 թ. -ից աշխատում է ՌՊԳ-ում: Նրա կարիերայի ուղին անցել է ընթերցասրահի գրադարանավար-խորհրդատուից մինչև Ազգային էլեկտրոնային գրադարանի

«Արևելյան հավաքածու» թեմատիկ բաժնի համադրող: Գրավոր հուշարձանների հարցերով Ռուսաստանի պետական գրադարանի փորձագիտական խորհրդի անդամ է և կենտրոնի ղեկավարի տեղակալ: Վերջին շրջանում ղեկավարում է Արևելյան գրականության կենտրոնի գրքային հավաքածուների թվայնացման նախագծերը, ակտիվորեն մասնակցում բաժնի սոցիալ-մշակութային և գիտական աշխատանքներին:

Mikhail Melanyin is Deputy Head of the Centre for Oriental Literature of the Russian State Library (RSL), which houses one of the world's largest collections of books in the languages of Asian and African nations. He has been working at the RSL since 2012. His career path has progressed from librarian-consultant in the reading room to the curator of the thematic section "Oriental Collection" in the National Digital Library. He is a member of the RSL Expert Council on Literary Monuments and serves as a Deputy Head of the Centre. Recently, he has been supervising projects on the digitisation of book collections at the Centre for Oriental Literature and actively participating in the socio-cultural and scientific work of the department.

Գրադարանների դերը համաշխարհային մշակութային ժառանգության պահպանման և հանրահռչակման գործում. Ռուսաստանի պետական գրադարանի արևելյան գրականության կենտրոնի փորձը

Ռուսաստանի պետական գրադարանում պահվում է Ռուսաստանում և նրա սահմաններից դուրս գրականության ամենանշանակալի հավաքածուներից մեկը՝ Ասիայի և Աֆրիկայի ժողովուրդների լեզուներով համընդհանուր արևելյան հավաքածուն: Այս համաշխարհային մշակութային ժառանգության հասանելիության ապահովումը, դրա հավաքագրումն ու պահպանումն իրականացվում է գրադարանի մասնագիտացված ստորաբաժանման՝ Արևելյան գրականության կենտրոնի կողմից:

Ավանդական գրադարանային գործառույթներից զատ, բաժինն ակտիվորեն ներգրավված է Ասիայի և Աֆրիկայի ժողովուրդների մշակույթի և ավանդույթների տարածման գործում, ինչպես նաև նպաստում է միջազգային հարաբերությունների զարգացմանը:

Զեկույցում մանրամասն նկարագրված է ստորաբաժանման աշխատանքային փորձը:

The Role of Libraries in Preserving and Promoting World Cultural Heritage: Experience of the Centre for Oriental Literature of the Russian State Library

The Russian State Library houses one of the most significant collections of literature in Russia and abroad – the universal Oriental collection in the languages of the peoples of Asia and Africa. Providing access to this world cultural heritage, as well as its collection and preservation, is managed by a specialised subdivision of the library – the Centre for Oriental Literature.

In addition to traditional library functions, the department is actively involved in promoting the culture and traditions of the peoples of Asia and Africa and fostering international relations.

The presentation provides a detailed account of the department's work experience.

ՄԵԼԻԽԲԵԿՅԱՆ ՆԱԻՐԱ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

MELIKBEKYAN NAIRA

National Library of Armenia

Yerevan, Armenia

2022 թ.-ից Մելիքբեկյան Նաիրան Հայաստանի ազգային գրադարանի թվայնացման և հրատարակման բաժնի վարիչն է, իսկ 2021-2022 թթ. եղել է Հայաստանի ազգային գրադարանի հրատարակման բաժնի վարիչ: 2019-2021 թթ. ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանում աշխատել է որպես ծրագրավորող: 2013-2019 թթ. եղել է Հայաստանի ազգային գրադարանի «Գրադարանային գրիդ» տեխնոլոգիաների գիտահետազոտական կենտրոնի վարիչը: 1997-2013 թթ. աշխատել է Հայաստանի ազգային գրադարանում որպես մշակող, օպերատոր:

Since 2022 Naira Melikbekyan has been the Head of Digitisation and Publishing Department at the National Library of Armenia. From 2021 to 2022 she was the Head of the Publications Department. From 2019 to 2021 she was a programmer at the Fundamental Scientific Library of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. From 2013 to 2019 she was the Head of the Research Centre “Library Grid Technologies” at the National Library of Armenia. From 1997 to 2013 she was a cataloguer and operator at the National Library of Armenia.

Հայաստանի ազգային գրադարանի թվային փոխակերպման գործընթացները արդի մարտահրավերներին ընդառաջ

Սույն ուսումնասիրության նպատակն է բացահայտել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների, վիրտուալ իրականության, արհեստական բանականության և բազմաթիվ այլ ոլորտների զարգացման ազդեցությունը գրադարանների վրա՝ ընդհանրապես, և, մասնավորապես՝ Հայաստանի ազգային գրադարանի արդի մարտահրավերներին ընդառաջ: Առաջնային համարելով տպագիր ժառանգության պահպանության, պահպանման և վերականգնման խնդիրը՝ գրադարանը որդեգրել է հավաքածուները թվայնացնելու և նշաճանաչման համակարգերի կիրառմամբ ընթերցողին հասանելի դարձնելու առաքելությունը: Ներկայացվում է գրադարանի թվային փոխակերպման, ազգային տպագիր ժառանգության թվայնացման առաջնահերթության, շտեմարանների միջոցով թվային տարբերակների հասանելիության ապահովման և նշաճանաչման գործընթացը:

The Challenges of Digital Transformation of the National Library of Armenia

The aim of the presentation is to highlight the impact of information technology, virtual reality, artificial intelligence and the achievements in many other fields on libraries in general

and, in particular, on the activities of the National Library of Armenia in the face of contemporary challenges. Prioritising the preservation of printed heritage, the library embarked on the mission of digitising its collections and making them accessible to users through Optical Character Recognition (OCR) systems. To achieve the aim, the following objectives have been set: presenting the process of digital transformation of the library, discussing priorities for the digitisation of the national printed heritage, providing access to digital versions in the repositories, outlining the recognition process.

ՄԵԼՅԱՆ ՔՐԻՍՏԻՆԵ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

MELYAN KRISTINE

National Library of Armenia

Yerevan, Armenia

2006 թ. Քրիստինե Մելյանն ավարտել է Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի կուլտուրայի ֆակուլտետի գրադարանագիտության և մատենագիտության բաժինը, ունի գրադարանավար-մատենագետ-մանկավարժի որակավորում: 2021 թ. ավարտել է նաև Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հատուկ և ներառական կրթության ֆակուլտետի հատուկ հոգեբանության բաժինը, ունի հոգեբանության մագիստրոսի աստիճան: 2006 թ.-ից առայսօր աշխատում է Հայաստանի ազգային գրադարանում: Առաջատար մատենագետ է:

In 2006 Melyan Kristine graduated from Armenian Pedagogical State University after Kh. Abovyan majoring in Library Science and Bibliography of the Faculty of Culture and got qualifications of a librarian-bibliographer-pedagogue. In 2021 she also graduated from the Special and Inclusive Education Department of the same University majoring in Special Psychology, got a master's degree in Psychology. Since 2006 she has been working at the National Library of Armenia as a Leading Bibliographer.

Հունաստանում հրատարակված հայ մամուլի դերն ու նշանակությունը

Սույն զեկույցը Հունաստանի հայկական համայնքում հրատարակված հայ մամուլի մասին է: Պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններում, պայմանավորված տարաբնույթ գործոններով, հայությունը հաստատվել է աշխարհի զանազան երկրներում: Սփյուռքի հայկական համայնքներից է Հունաստանի հայկական համայնքը, որը ևս համարվում է սփյուռքահայ տպագրության կենտրոն: Ըստ համապատասխան հանրագիտարանի տվյալների՝ Հունաստանում ժամանակի ընթացքում հրատարակվել են շուրջ վաթսուկոթ անուն հայերեն օրաթերթ և ամսագիր, որոնց զգալի մասը, թեկուզ կարճատև կյանք է ունեցել, սակայն անդրադարձել է տարաբնույթ իրողությունների: Հունաստանի հայ մամուլը համարվում է սփյուռքահայ տպագիր ժառանգության բաղկացուցիչ մասը, որն արժևորվում է նաև ազգապահպանության տեսանկյունից:

The Role and Significance of the Armenian Periodicals in Greece

The report features the Armenian press published within the Armenian community in Greece. Due to various factors, Armenians have settled in different countries around the world in times of history. One of the Armenian communities of the diaspora is the Armenian community in Greece, which is also considered as the centre of the Armenian printing press of the diaspora. According to the relevant encyclopaedia, about sixty-seven titles of Armenian daily newspapers and magazines were published in Greece. Although most of these publications were short-lived, various realities of Armenian diaspora were mentioned. The Armenian periodicals in Greece is also considered an essential part of the printed heritage of the Armenian diaspora, which is also valued from the point of view of national heritage preservation.

ՄԿՐՏՁԱՆ ԴՈՆԱՐԱ

Սանկտ Պետերբուրգի պետական համալսարան

Սանկտ Պետերբուրգ, Ռուսաստան

MKRTCHYAN DONARA

St. Petersburg State University

St. Petersburg, Russia

1997 թ. Դոնարա Մկրտչյանն ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը և ստացել բանասերի, հայոց լեզվի և գրականության ուսուցչի որակավորում: 1999 թ.-ից առայսօր դասավանդում է Սանկտ Պետերբուրգի Լազարյանների անվան կիրակնօրյա դպրոցում՝ որպես հայոց լեզվի և հայ գրականության ուսուցչուհի: 2006 թ.-ից դասավանդում է Սանկտ Պետերբուրգի պետական համալսարանի Արևելագիտության ֆակուլտետի Կենտրոնական Ասիայի և Կովկասի ամբիոնում՝ որպես դոցենտ: 2013-2020 թթ. աշխատել է ՌԴ ԳԱ Արևելյան ձեռագրերի ինստիտուտի հայկական ֆոնդում, համակարգել և թվայնացրել է հայկական հնատիպ և ժամանակակից գրքեր, ամսագրեր, Հ. Օրբելու և Ն. Մառի ֆոնդերը: 2020 թ. ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտում պաշտպանել է «Պետերբուրգի հայ գրական կյանքը XVIII-XX դարի առաջին երկու տասնամյակներին» թեմայովատենախոսություն և ստացել բանասիրական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան: 2021 թ.-ից առայսօր Սանկտ Պետերբուրգում հրատարակվող երկլեզու (հայերեն, ռուսերեն) «Մեր գործը» տարածաշրջանային թերթի գլխավոր խմբագիրն է:

In 1997 Donara Mkrtchyan graduated from the Faculty of Philology, Yerevan State University, got qualification as a philologist and Armenian language and literature teacher. Since 1999 Ms. Mkrtchyan has been a teacher of Armenian language and Armenian literature at the Lazarev Sunday School in St. Petersburg. Since 2006 she has been an Associate Professor at the Department of Central Asia and Caucasus, Faculty of Oriental Studies, St. Petersburg State University. From 2013 to 2020 she worked at the Armenian collection of the Institute of Oriental Manuscripts of the Russian Academy of Sciences, where she coordinated and digitised Armenian ancient and modern books, journals, and the collections of J. Orbeli

and N. Marr. In 2020 she got her PhD with a dissertation titled “Armenian Literary Life of St. Petersburg in the First Two Decades of the 18th-20th Centuries” at the Institute of Literature after M. Abeghyan of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. Since 2021 she has been the Editor-in-Chief of the bilingual (Armenian, Russian) regional newspaper “Our Job” published in St. Petersburg, Russia.

Սանկտ Պետերբուրգի հայ տպագիր ժառանգության պահպանություն և հանրահռչակում

Հայկական մշակույթի ուսումնասիրության մեջ կարևոր դեր են խաղում Սանկտ Պետերբուրգի հայկական ձեռագիր ու հնատիպ հավաքածուները, արխիվային նյութերը: Հայկական ֆոնդերի ժառանգությունն անգնահատելի մշակութային արժեք է, որը պարունակում է դարերի ընթացքում հայ հեղինակների ստեղծած պատմական, գրական և կրոնական եզակի տեքստեր: Դրանք մեզ են ներկայանում կրոնական երգերի, փիլիսոփայական և գրական ստեղծագործությունների, պատմական տարեգրությունների իրավական և այլ փաստաթղթերի տեսքով:

Սանկտ Պետերբուրգի հայկական գրավոր ժառանգությունն առանձնահատուկ պատմական ենթատեքստ ունի: Սանկտ Պետերբուրգը պատմության տարբեր ժամանակաշրջաններում եղել է բազմաթիվ հայերի տուն, և դա իր դրսևորումն է գտել այդտեղ հայկական մշակույթի և արվեստի զարգացման մեջ:

Սանկտ Պետերբուրգի հայկական ձեռագրերի և արխիվային հավաքածուների ուսումնասիրությունը կնպաստի ավելի լավ հասկանալու այդ փոխհարաբերությունները և հայկական ժառանգության ազդեցությունը Ռուսաստանում՝ մշակույթի և արվեստի զարգացման վրա: Բացի այդ, Սանկտ Պետերբուրգի հայկական ֆոնդերի ձեռագիր ժառանգության ուսումնասիրությունը գործնականում նոր հնարավորություններ կստեղծի և խթան կհանդիսանա հայ տպագիր ժառանգության պահպանության գործում, կապահովի հին ձեռագրերի հասանելիություն հետազոտողների, գիտնականների և հանրության համար:

Preservation and Promotion of the Armenian Printed Heritage of St. Petersburg

The Armenian manuscripts and archival collections of St. Petersburg play an important role in the study of Armenian culture. The Armenian heritage is an invaluable cultural treasure containing unique historical, literary and religious texts created by Armenian authors throughout the centuries. These texts include religious chants, philosophical and literary works, historical chronicles, legal documents, and more.

The Armenian written heritage of St. Petersburg has a special historical context. St. Petersburg has been home to many Armenians in different historical periods, which has influenced the development of Armenian culture and art there.

The study of Armenian manuscripts and archival collections in St. Petersburg will facilitate a better understanding of these ties and the influence of Armenian heritage on the development of culture and art in Russia. Besides, exploring the manuscript heritage of the Armenian collections in St. Petersburg new opportunities will be enabled to inspire in the preservation of the Armenian printed heritage, provide access to ancient manuscripts for researchers, scholars, and the public.

ՆԵԳՐԵԼ ՔՐԻՍՏԻԱՆ
Southern Europe OCLC EMEA
Փարիզ, Ֆրանսիա
NÉGREL CHRISTIAN
Southern Europe OCLC EMEA
Paris, France

Քրիստիան Նեգրելը Հարավային Եվրոպայի Թվային գրադարանների կենտրոնի (OCLC) տնօրենն է: Լինելով Ֆրանսիայում՝ նա համագործակցում է OCLC Եվրոպայի, Մերձավոր Արևելքի և Աֆրիկայի (EMEA) երկրների տարբեր թիմերի հետ: Նախքան OCLC-ին միանալը՝ 2007 թվականին, նա Ֆրանսիայում SirsiDynix-ի գործադիր տնօրենն էր (15 տարի): Ֆրանսիական գրադարանային դպրոցն ավարտելուց հետո սկսել է աշխատել գրադարանների ավտոմատացման ոլորտում: Գրադարանագիտության ոլորտում նրա մեծ փորձն առավելագույնս նպաստում է խոշոր կազմակերպությունների, միջազգային հաստատությունների և ազգային գրադարանների հետ համագործակցելիս:

Christian Négrel is the Director of Southern Europe OCLC (Online Computer Library Center) EMEA (Europe, the Middle East, and Africa). Based in France, he works with various OCLC teams in EMEA region. Prior to joining OCLC in 2007, he was the Managing Director of SirsiDynix in France for 15 years. After graduating from the Librarian School of France, he started working in the field of library automation. His strong background in librarianship is an asset when working with large accounts, international organisations, and National Libraries.

OCLC նորություններ. Մետատվյալների ծառայություններ, թվային հավաքածուներ և պահպանություն

OCLC-ի հիմնական առանձնահատկությունը WorldCat-ն է՝ տվյալների, քաղաքականության և ենթակառուցվածքների համագործակցային ցանց, որը մարդկանց կապում է գրադարաններին, իսկ գրադարաններին՝ միմյանց: Զեկույցում ուսումնասիրված են գրադարանների գրացուցակավորման տարբեր մոտեցումներ, որոնք օգտագործվել են աշխարհի ամենամեծ մատենագիտական տվյալների բազայի՝ WorldCat-ի հիման վրա: Ներկայացվում են WorldCat-ի միջոցով ստեղծված տարբեր գրադարանների գրացուցակների օրինակներ, ինչպես նաև անդրադարձ է կատարվում գրացուցակավորման զարգացման ուղիների հավանական ապագային:

OCLC update: metadata services, digital collections, and preservation

At the centre of what makes OCLC unique is WorldCat – a collaboratively created network of data, policies, and infrastructure that connects people to libraries and libraries to each other. The presentation reviews various options for libraries to catalogue with the help of the world’s largest bibliographic database sharing examples of local union catalogues that have been built using WorldCat, it also provides a brief overview of potential future directions for cataloguing.

ՆԵՐՍԵՍՅԱՆ ԱՍՏԴԻԿ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

NERSESYAN ASTGHIK

National Library of Armenia

Yerevan, Armenia

Հայաստանի ազգային գրապալատը Հայաստանի ազգային գրադարանին միավորվելուց հետո Աստղիկ Ներսեսյանն աշխատում է մատենագիտության և գրադարանագիտության բաժնում՝ որպես հայ գրքի և մամուլի մատենագիտության ենթաբաժնի վարիչ: Մասնակցել է «Գիրքը Խորհրդային Հայաստանում» հատոր 7, 8, 9 և «Հայ թարգմանական գրականություն» Գիրք Ա, Բ, Գ մատենագիտական ցանկերի կազմման և խմբագրման աշխատանքներին, նաև ներգրավված է «Հայ տպագրության տարեգիրքը» մատենագիտական ցանկի խմբագրական աշխատանքներին: «Պարբերական մամուլը Հայաստանի Հանրապետությունում. Մատենագիտություն. Պրակ Ա. 2022 թ. հունվար-հունիս» էլեկտրոնային գրքի խմբագիրն է:

After the merger of the National Book Chamber with the National Library of Armenia, Astghik Nersesyan became the Head of the Subdepartment of Armenian Book and Periodical's Bibliography within Bibliography and Library Science Department at the National Library of Armenia. She participated in the compilation and editing of bibliographic volumes of “The book in Soviet Armenia” (volumes 7, 8, 9) and “Armenian translation literature” (A, B, C). Additionally, she is a member of editorial board of the bibliography of “Armenian Printing Publications”. She is also the editor of the e-book “The Continuing Resources in the Republic of Armenia. Bibliography. Part 1. 2022 January-June”.

Հայ թարգմանական գրականության մատենագիտություն. մեթոդական հայեցակետ

Ներկայացվում են Հայաստանում 1920-2020 թթ. լույս տեսած օտար լեզուներից թարգմանված գրքերը: Վերջիններս համախմբվել և մատենագիտական ժողովածուի տեսքով հրատարակվել են երեք գրքով՝ գիրք Ա (1920-1970), գիրք Բ (1971-2010), գիրք Գ (2011-2020):

Մատենագիտական ժողովածուն հիմնականում կազմվել է Հայաստանի ազգային գրապալատի, իսկ 2017 թ. միավորումից հետո՝ Հայաստանի ազգային գրադարանի գրքային ֆոնդի և այլ աղբյուրների հիման վրա: Ըստ չափորոշիչների՝ պահպանվել են մատենագիտական նկարագրության բոլոր կանոնները, ինչպես նաև համապատասխան հապավումներն ու կիրառվող կրճատումները: Գրքերի նկարագրության խմբավորումը կատարվել է ըստ համընդհանուր տասնորդական դասակարգման: Սույն մատենագիտությունը կարևոր ուղեցույց է հետազոտողների համար:

Bibliography of Armenian Translated Literature: Methodological Aspect

The presentation focuses on foreign-language translated books published in Armenia in 1920-2020. The latter were combined and published as a three-volume bibliographic collection: volume A (1920-1970), volume B (1971-2010), volume C (2011-2020).

The bibliographic collection was compiled mainly on the basis of the book collection of the National Book Chamber of Armenia. After the merger the Book Chamber with the National Library of Armenia in 2017 the collection of library and other sources were used as well. In accordance with the standards, the bibliographic description compilation has been observed, and appropriate abbreviations and acronyms have been used. Book descriptions are organised according to the Universal Decimal Classification. This bibliography is a valuable source for researchers.

ՆԵՐՏԻՍՅԱՆ ՎԱՐՏԻԿ

Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ,

Գավառի պետական համալսարան

ՀՀ ԳԱԱ Հր. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտ

Երևան, Հայաստան

NERSISYAN VARSIK

ASPU after Kh. Abovyan,

Gavar State University

Language Institute after Hr. Acharyan NAS RA

Yerevan, Armenia

Վարսիկ Ներսիսյանը բանասիրական գիտությունների թեկնածու է: 1993-1998 թթ. սովորել է Գավառի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետում: 2000-2009 թթ. եղել է ՀՀ ԳԱԱ Հր. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի հայցորդ: Նա Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի մայրենիի և դրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի դոցենտ է, ՀՀ ԳԱԱ արդի հայերենի բաժնի ավագ գիտաշխատող, Գավառի պետական համալսարանի դասախոս: Մենագրության, ուսումնասօժանդակ ձեռնարկի, երեսունից ավել գիտական հոդվածի հեղինակ է:

Varsik Nersisyan holds a PhD in Philology. From 1993 to 1998 she was a student of the Faculty of Philology of Gavar State University. From 2000 to 2009 she worked as a Researcher at the Language Institute after Hr. Acharyan of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. She is currently an Associate Professor at the Chair of Mother Tongue and Its Teaching Methodology at the Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan, a Senior Researcher in the Department of Modern Armenian Language at the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, and a Lecturer at Gavar State University. She is the author of a monograph, a teaching manual and over thirty articles.

Էլեկտրոնային նոր թարգմանական (հայերեն-ռուսերեն, անգլերեն) բառարանի ստեղծում. անհրաժեշտությունն ու խնդիրները

Հայտնի է, որ բառարանների դերն անգնահատելի է ինչպես լեզվական որևէ քննություն կատարելու տեսանկյունից, այնպես էլ հաղորդակցական գործընթացներում առհասարակ: Կարևոր են ինչպես միալեզվյան տարաբնույթ և տարատեսակ բառարանները, այնպես էլ թարգմանական երկլեզվյան, բազմալեզվյան բառարանները: Գաղտնիք չէ, որ արդի ժամանակներում բառարաններից օգտվելու հրաշալի հնարա-

վորություն է ընձեռում համացանցը, որում էլեկտրոնային առցանց բառարաններին զուգահեռ՝ թվայնացված տարբերակով, առկա են հայերենին առնչվող գրեթե բոլոր հիմնարար բառարանները: Որքան էլ շատ են դրանք ներկայացված համացանցում, այնուամենայնիվ բավարար չեն, և անհրաժեշտություն կա նորանոր բառարանների ստեղծման և դրանց թվայնացման:

Սույն զեկուցման մեջ ներկայացվում են էլեկտրոնային նոր բառարանի ստեղծման անհրաժեշտությունը, հնարավորությունները, դժվարությունները, համառոտ նկարագիրը:

New Electronic Dictionary (Armenian – Russian, English): Needs and Challenges

The role of dictionaries is known to be invaluable both in terms of any linguistic investigation and in communication processes in general. Both monolingual and diverse dictionaries are important, as well as translation, bilingual, multilingual dictionaries. Today, the Internet provides a powerful tool for accessing dictionaries, with digitised versions of nearly all major Armenian language dictionaries available online. However, many are available on the Internet, they are not enough and therefore there is a need to create new dictionaries and to digitise them.

This presentation discusses the necessity, opportunities, and challenges involved in creating a new electronic dictionary, along with a brief overview of the development process.

ՆՈՍՈՎ ՅՈՒՐԻ

Բ. Ելցինի անվան

Նախագահական գրադարան

Սանկտ Պետերբուրգ, Ռուսաստան

NOSOV YURI

B. Yeltsin Presidential Library

St. Petersburg, Russia

Յուրի Նոսովն ավարտել է Կարմիր դրոշի ռազմական ինստիտուտը և Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանն առընթեր Ֆինանսական ակադեմիան: 1993 թ.-ից զբաղեցրել է տարբեր ղեկավար պաշտոններ Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական զարգացման նախարարությունում, ինչպես նաև բանկային ոլորտում: 1998-2019 թթ. աշխատել է «Գազպրոմ» ՓԲԸ-ի կառավարման խորհրդի ապարատում՝ զբաղեցնելով տարբեր բարձր պաշտոններ: 2021 թ.-ից աշխատում է Նախագահական գրադարանում: 2022 թ.-ից նշանակվել է Նախագահական գրադարանի գլխավոր տնօրենի տեղակալ, ապա գրադարանի գլխավոր տնօրենի պաշտոնակատար: 2022 թ. սեպտեմբերի 21-ից հանդիսանում է Նախագահական գրադարանի գլխավոր տնօրեն: Ունի մեդալ «Մարտական վաստակի համար» և Պատվո շքանշան:

Yuri Nosov graduated from the Red Banner Military Institute and the Financial Academy under the Government of the Russian Federation. Since 1993 he has held various senior positions in the Ministry of Economic Development of the Russian Federation, as well

as in the banking sector. From July 1998 to January 2019, he held various managerial positions in the Management Committee of PJSC Gazprom. Since 2021 he has been working at the Presidential Library. In 2022 he was appointed Deputy Director General of the Presidential Library and then the Acting Director General of the Library. Since 21 September 2022 he has been appointed Director General of the Presidential Library. He has a medal “For Battle Merit”, Order of Honour.

Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի անդամների XXVIII ընդհանուր ժողով
28th General Meeting of the Members of the Library Assembly of Eurasia

ՉՈՓՈՒՐՅԱՆ ՆԵԼԼԻ

*ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարան
Երևան, Հայաստան*

CHOPURYAN NELLY

*Fundamental Scientific Library NAS RA
Yerevan, Armenia*

2001 թ. Նելլի Չոփուրյանը գերազանցությամբ ավարտել է Երևանի Հյուսիսային համալսարանի լրագրության ֆակուլտետը, 2005-2007 թթ. կրթությունը շարունակել է ՀՀ ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոնի լրագրության բաժնում՝ ստանալով մագիստրոսի կոչում: 2015 թ. -ից Նելլի Չոփուրյանն աշխատում է ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանում, 2023 թ. -ից զբաղեցնում է գրադարանային հավաքածուների մշակման և գրացուցակների բաժնի վարիչի պաշտոնը:

In 2001 Nelly Chopuryan graduated with honours from the Faculty of Journalism of the Northern University of Yerevan, then continued her education at the Journalism Department of the International Scientific-Educational Centre of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia in 2005-2007, earning a master's degree. Since 2015 Nelly Chopuryan has been working at the Fundamental Scientific Library of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, since 2023 she has been appointed as the Head of the Classification and Cataloguing Department of the library.

**ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանի
անհատական հավաքածուների եզակի նմուշները**

ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանում առաջին անհատական ֆոնդը ստեղծվել է 1965 թ.: Առ 2024 թ. գրադարանում պահվում է Հայաստանի և Սփյուռքի հայ նշանավոր գիտնականների, մշակույթի և այլ ոլորտների գործիչների քսանութ հավաքածու՝ ընդամենը 92.500 գրադարանային միավոր: Հետազոտության նպատակն է ներկայացնել այն արդյունքները, որոնք առկա են ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարանի անհատական հավաքածուների շարունակական ուսումնասիրության արդյունքում: Ներկայացվում են որոշ արժեքավոր տպագրություններ, որոնց մատենագիտական տվյալները բացակայում են հայ գրքի և մամուլի մատենագիտական ցանկերում, և որոնք եզակի նմուշներ են հայ գրատպության պատմության տեսանկյունից:

Rare Editions of Personal Collections of the Fundamental Scientific Library of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia

The first personal collection of individual funds of the Fundamental Scientific Library of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia was established in 1965. By 2024, the library holds twenty-eight collections of prominent Armenian scholars, cultural and other figures from Armenia and Armenian diaspora, with a total of 92.500 library items. The aim of the research is to present the outcomes of the ongoing study of personal collections of the Fundamental Scientific Library of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia. A number of valuable printed editions are presented, the bibliographic description of which are absent in the reference lists of Armenian books and press, and which are unique samples from the point of view of the history of Armenian printing.

ՊԱՊՊ ՎԻԿՏՈՐ

*Հունգարիայի ազգային գրադարան
Բուդապեշտ, Հունգարիա*

PAPP VIKTOR

*National Széchényi Library
Budapest, Hungary*

Վիկտոր Պապը Հունգարիայի ազգային գրադարանի պատմական լուսանկարչության և հարցազրույցների արխիվի հետազոտող է: Բուդապեշտի Լորանդ Էոտվոշի անվան համալսարանում ստացել է դոկտորի կոչում սոցիալական պատմության ոլորտում: Նրա գիտական հետաքրքրությունները ներառում են սոցիալական պատմությունը և լուսանկարչության պատմությունը: Վիկտոր Պապը տպագրել է մասնագիտացման, սոցցանցային հետազոտության, միջին խավի պատմության և արևելյան լուսանկարչության պատմության վերաբերյալ հոդվածներ: Ներկայում նա Հետազոտությունների, զարգացման և նորարարությունների ազգային գրասենյակի «Մասնագիտությունների զարգացման պատմություն» հետազոտական նախագծի անդամ է, որն ուսումնասիրում է XIX և XX դարերում մասնագիտությունների զարգացումը:

Viktor Papp is a Researcher in the Historical Photography and Interview Archive at the National Széchényi Library, in Budapest. He holds a PhD at Eötvös Loránd University, in social history. His research interests include social history and photographic history. He published papers on professionalisation, social network research, the history of the middle classes, and the history of orientalist photography. Mr Papp is currently a member of a research project entitled “The History of Professionalisation” funded by the National Research, Development and Innovation Office, which explores how professions have developed in the 19th and 20th centuries.

Առցանց հրապարակումների մարտահրավերները. պատմական լուսանկարների թվային պահպանում

Հունգարիայի ազգային գրադարանի պատմական լուսանկարների հավաքածուները արդեն մի քանի տարի հրապարակվում են առցանց, սակայն այս գործընթացը մի շարք մասնագիտական մարտահրավերներ է առաջացնում փորձագետների համար:

XIX դարի լուսանկարների ալբոմների դեպքում պետք է ուշադրություն դարձնել ալբոմների պահպանմանը, քանի որ տեղեկությունը կարող է անհետանալ առցանց հրապարակման ժամանակ, եթե հրատարակչությունը հաշվի չառնի հետազոտողների պահանջները և տարբեր տեսակի աղբյուրները: Զեկույցում ներկայացվում են հետազոտողների պահանջները թվային հրատարակչական ծառայություն ստեղծելիս և բազմաթիվ լուսանկարչական ալբոմների առցանց հրապարակման հետ կապված մարտահրավերները: Ելույթն ընդգծում է օգտատերերի պահանջների կարևորությունը լուսանկարների թվային հրապարակման գործում:

Challenges of Online Publishing: Digital Preservation of Historical Photographs

The online publication of the National Széchényi Library's collection of historical photographs has been ongoing for several years, but the process has created a number of professional challenges for the experts. In the case of the 19th century photo albums, care must be taken to ensure the integrity of the albums, as information can be lost in the online publishing process if the publishing service is not sensitive to the requirements of researchers and the different types of sources. The presentation highlights the requirements of researchers when producing digital publication services and the difficulties involved in the coherent online publication of numerous photo albums. The main message of the presentation is that user demands play a crucial role in the digital publishing of photographs.

ՊԵՐԳԵՐ ՊԵՏԵՐ

Հունգարիայի ազգային գրադարան

Բուդապեշտ, Հունգարիա

PERGER PÉTER

National Széchényi Library

Budapest, Hungary

Պետեր Պերգերը 2010 թ.-ից բանասիրական գիտությունների թեկնածու է, Բուդապեշտի Լորանդ Էոտվոշի անվան համալսարանում պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսությունը: 1998 թ.-ից աշխատել է Հունգարիայի ազգային գրադարանի վաղ հունգարական հրատարակությունների խմբագրությունում: Հետաքրքրությունների շրջանակն ընդգրկում է ազգային մատենագիտության կազմման աշխատանքները, XVII-XVIII դդ. գրատպության պատմությունը, Միկլոշ Տոտֆալուսի Կիսի աշխատանքները՝ գրաշարի, նրա տառատեսակների օգտագործումը:

In 2010 Péter Perger got his PhD degree from Eötvös Loránd University, Budapest. Since 1998 he has been working at the National Széchényi Library, in Editorial Office of Early Hungarian Printings. His interests include national bibliography, the history of printing in the 17th and 18th centuries, the work of Miklós Kis Tótfalusí as a typesetter, and the later use of his typefaces.

Միկլոշ Մ. Տոտֆալուսի Կիսի հայերեն տպագիր տառատեսակները

Զեկույցում ներկայացված են 1685 թ. հայտնի հունգարացի փորագրիչ և տպագրիչ Միկլոշ Մ. Տոտֆալուսի Կիսի կողմից ստեղծված հայկական տառատեսակները և դրանց հետագա ճակատագիրը: Տոտֆալուսին փորագրել է երկու տպագիր տառատեսակ (բոլորգիր), երկու ուղղահայաց ձեռագիր տառատեսակ (նոտրգիր) և վերը նշվածին առնչվող երեք շարք մեծատառերից բաղկացած տառաշար: Տառատեսակներն օգտագործվում էին Ամստերդամում հայ տպագրիչ Մատթեոս Վանանդեցու հրատարակություններում («Շարակնոց», «Հոգևոր երգեր», «Նոր կտակարան»): XVIII դարի առաջին կեսին դրանք տեղափոխվել են Վենետիկ և օգտագործվել Սուրբ Ղազար կղզու Մխիթարյան միաբանության հրապարակումներում մինչև XIX դարի սկիզբը:

The Armenian Types of Miklós M. Tótfalusi Kis

The presentation highlights the Armenian fonts and their fate created in Amsterdam in 1685 by the renowned Hungarian engraver and printer Miklós M. Tótfalusi Kis. Tótfalusi engraved two text types (bolorgir), two upright italics (notrgir) and three majuscule series linked to the aforementioned. The types were employed in Amsterdam in the publications of the Armenian printer Mattheos Vanandeci (“Sharaknoc”, “Hymnal”, “Nor ktakaran”). In the first half of the 18th century, they were transported to Venice, where they were utilised in publications by the Mekhitarist Congregation of San Lazzaro Island until the early 19th century.

ՊՇԵՆԻՉՆԱՅԱ ԵՎԳԵՆՅԱ

*ՌԴ ԳԱ Միբիրյան մասնաճյուղի պետական
հանրային գիտատեխնիկական գրադարան
Նովոսիբիրսկ, Ռուսաստան*

PSHENICHNAYA YEVGENIA

*State Public Scientific-Technological Library of SB RAS
Novosibirsk, Russia*

Եվգենյա Պշենիչնայա՝ ՌԴ ԳԱ Միբիրյան բաժանմունքի պետական հանրային գիտատեխնիկական գրադարանի միջազգային հարաբերությունների գծով տնօրենի օգնական, գրքագիտության լաբորատորիայի կրտսեր գիտաշխատող, ասպիրանտ: Միջազգային համագործակցության ոլորտում ավելի քան քսան հոդվածների հեղինակ և համահեղինակ է, որոնք հրատարակվել են ՌԴ և արտասահմանյան ամսագրերում: Ռուսաստանի գրադարանային ասոցիացիայի միջազգային համագործակցության բաժնի մշտական հանձնաժողովի անդամ է:

Yevgenia Pshenichnaya is the Assistant Director for International Relations at the State Public Scientific Technological Library of the Siberian Branch of the Russian Academy of Sciences, Junior Researcher at the Laboratory of Book Studies, postgraduate student at the State Public Scientific Technological Library of the Siberian Branch of the Russian Academy of Sciences. Author and co-author of about twenty articles on international cooperation in journals of the Russian Federation and near and far-abroad countries. She is also a member of the Standing Committee of the Russian Library Association Section on International Cooperation.

**Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիայի Սիբիրյան մասնաճյուղի պետական
հանրային գիտատեխնիկական գրադարանի դերը գիտական առաջընթացն
ու մշակութային փոխանակումը խթանելու գործում**

Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիայի Սիբիրյան մասնաճյուղի պետական հանրային գիտատեխնիկական գրադարանը համաշխարհային գիտական և տեխնոլոգիական նվաճումների առաջընթացը հանրահռչակելու, ինչպես նաև օգտատերերին Ռուսաստանի Դաշնության տարածքում ապրող ժողովուրդների մշակութային ծանոթացնելու տարածաշրջանային հարթակ է: Գրադարանն ակտիվորեն ջանքեր է գործադրում եզակի կրթամշակութային կենտրոն հիմնադրելու ուղղությամբ, որը հազարավոր մարդկանց մշակութային, գիտակրթական տարբեր միջոցառումների մասնակցելու հնարավորություն կընձեռի: Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի Սիբիրյան մասնաճյուղի պետական հանրային գիտատեխնիկական գրադարանի նշանակալի իրադարձություններից են «LIBWAY», «Makushin Readings», «Elepov Readings», «Homo legens անցյալում և ներկայում» միջազգային գիտագործնական խորհրդաժողովները: Միջազգային մեծ լսարանի կողմից բարձրացված հարցերը խորիմաստ են և բազմակողմանի: Դրանք արտացոլում են առկա մարտահրավերները, որոնք հաղթահարվել են գրքի, գիտական ոլորտի և գրադարանային գործի ուսյալների կողմից:

Empowering Knowledge and Culture: The Role of State Public Scientific and Technological Library of the Siberian Branch of the Russian Academy of Sciences in Promoting Scientific Advancements and Cultural Exchange

SPSTL SB RAS is a unique regional platform for promotion global scientific and technical achievements, as well as familiarisation of users with the culture of peoples living on the territory of the Russian Federation. The library is actively working on the creation of a unique cultural and educational centre on its basis, providing thousands of people the opportunity to participate in a wide variety of cultural, educational and scientific events. The international scientific and practical conferences “LIBWAY”, “Makushin Readings”, “Yelepov Readings”, and “Homo Legens in the past and the present” became landmark events of the State Public Scientific Technological Library of the Siberian Branch of the Russian Academy of Sciences. The issues addressed in these conferences, which attract a large international audience, are deep and multifaceted. They reflect the existing challenges that have been solved by scientists and practitioners of the book industry and librarianship.

ՌԻՏՈՎ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ
EBSCO
RYTAU ALIAKSANDR
EBSCO

Ալեքսանդր Ռիտովն EBSCO տարածաշրջանային ներկայացուցիչ է: Նրա ավելի քանի քսան տարվա մասնագիտական ուղին փոխկապակցված է եղել ակադեմիական ոլորտի միջազգային համագործակցության հետ, դասավանդել և իրականացրել է հե-

տագնություններ ասպիրանտուրայի ծրագիրը ավարտելուց հետո: Որպես Մինսկում ԷՐԱՋՄՈՒՄ+ գրասենյակի համակարգող, նա մեծ ջանքեր է ներդրել համալսարանների միջազգային, կրթական և հետազոտական ներուժի ձևավորման գործում՝ համաշխարհային բազմազանության հնարավորություններից օգտվելու նպատակով: Ռիտովը ակադեմիական հրապարակումների կրթական և հետազոտական մակարդակը բարձրացնելու իր փորձառությունը շարունակում է EBSCO հետազոտական շտեմարաններում առկա համաշխարհային մակարդակի գիտական նյութերին, էլեկտրոնային գրքերի հավաքածուներին և EBSCO Discovery համակարգին հասանելիություն ապահովելով:

Aliaksandr Rytav is a Regional Representative of EBSCO. His more than 20 years' long professional career has always been linked to international cooperation in academic sphere, he also has experience in teaching and research after completing his PhD programme. Being an administrator of ERASMUS+ office in Minsk he was putting his efforts in building international, educational and research capacities of HEIs to benefit from global diversity. Now this lifework is continuing via assisting academic institutions in reaching educational and research excellence by offering access to world class scientific content available in EBSCO research databases, e-books collections and EBSCO Discovery tool.

ՍԵՐԺԱՆ ԻՐԻՆԱ

EBSCO

SERJAN IRINA

EBSCO

2003 թ. Իրինա Սերժանն ավարտել է Բելառուսի պետական համալսարանի տեղեկատվական-փաստաթղթային հաղորդակցության ֆակուլտետը: 2003-2019 թթ. աշխատել է Բելառուսի պետական համալսարանի գրադարանում՝ որպես գրացուցակավորման և տեղեկատվական աղբյուրների համակարգման բաժնի վարիչ: 2019 թ. միացել է EBSCO թիմին՝ որպես հաճախորդների վերապատրաստման մասնագետ:

In 2003 Irina Serjan graduated from the Belarusian State University, Faculty of Information and Documentary Communications. From 2003 to 2019 she worked at the Belarusian State University's Library, where she served as a Head of the Cataloguing and Systematisation of Information Resources Department. In 2019 she joined EBSCO as a Training Customer Specialist.

**Գրադարանավարի մասնագիտական կարողությունները թվային դարաշրջանում.
EBSCO էլեկտրոնային ռեսուրսները և դրանց խթանումը**

Հզոր թվային գրագիտության զարգացումը և ակադեմիական առաջընթացն այն ոլորտներն են, որտեղ միշտ անհրաժեշտ են գրադարանավարի գիտելիքները: Փոխվում է գրադարանավարի դերը և այն գիտելիքները, որոնց պետք է տիրապետի գրադարանավարը: Ի՞նչ գիտելիքներ են անհրաժեշտ ժամանակակից գրադարանավարին,

ինչպե՞ս կարող են EBSCO էլեկտրոնային ռեսուրսները օգնել գրադարանավարին օգտատերերի հետ աշխատելիս, ինչո՞ւ է անհրաժեշտ խթանել էլեկտրոնային ռեսուրսները, ի՞նչ օգուտ ունի գրադարանը դրանից, ինչպե՞ս բարձրացնել ռեսուրսների տեսանելիությունը և դրանց մասին տեղեկացվածությունը, ինչպե՞ս ընդձել ռեսուրսների հասանելիության կարևորությունը: Այդ բոլոր հարցերը քննարկվում վերապատրաստման դասընթացի շրջանակում:

Professional Competencies of Librarians in Digital Era. EBSCO Electronic Resources and Their Promotion

Developing strong digital literacy and increasing academic progress are areas where the assistance of a librarian is always needed. The role of the librarian and the competencies that a librarian must have been changing. What competencies are needed for a modern librarian, how EBSCO electronic resources can help a librarian when working with users, why it is necessary to promote electronic resources, what benefits does the library get from this, how to increase the visibility of resources and awareness of resources, the importance of access points to resources. All these topics discussed during the training “Professional Competencies of Librarians in Digital Era. EBSCO Electronic Resources and Their Promotion”.

ՏԵՇԱԲԱԵՎԱ ՌԻՍԻՂԱ

*Ուզբեկստանի Ա. Նավոյիի
անվան ազգային գրադարան*

Տաշքենդ, Ուզբեկստան

TESHABAEVA UMIDA

*National Library of Uzbekistan after A. Navoi
Tashkent, Uzbekistan*

Ումիդա Տեշաբաևան Ուզբեկստանի Ա. Նավոյիի անվան ազգային գրադարանի տնօրենն է: 1996 թ. նա ավարտել է Տաշքենդի մշակույթի պետական ինստիտուտը գրադարանավար-մատենագետի որակավորմամբ: 2011 թ. արժանացել է «Ուզբեկստանի Հանրապետության անկախության 20-ամյակ» պետական պարգևի, 2020 թ.՝ Ուզբեկստանի Հանրապետության «Աշխատանքային փառքի» պետական շքանշանի: Ումիդա Տեշաբաևան ավելի քան քառասուն հրատարակության, տասնհինգ մեթոդական և մատենագիտական ձեռնարկի, մոտ տասը խմբագրական և թարգմանական աշխատանքների հեղինակ է:

Umida Teshabaeva is the Director of the National Library of Uzbekistan after A. Navoi. In 1996 she graduated from the Tashkent State Institute of Culture as a librarian-bibliographer. In 2011 she was awarded the “20 Years of Independence of the Republic of Uzbekistan” badge. In 2020 was awarded the Order of Labor Glory. Umida Teshebayeva has more than forty publications, fifteen methodological and bibliographic manuals, about ten editorial and translation works.

**Նոր Ուզբեկստանի զարգացման ռազմավարություն – 2030 թ.
Տեղեկատվական գրադարանային ոլորտը ժամանակակից տեսանկյունից**

2023 թ. ապրիլի 30-ին կայացած հանրաքվեում Ուզբեկստանի Հանրապետության Սահմանադրության նոր տարբերակի ընդունումը ազգային քվեարկությամբ ծառայել է Նոր Ուզբեկստանի զարգացման սահմանադրական հիմքերի ամրապնդմանը: Նորացված սահմանադրական և իրավական պայմաններում անհրաժեշտ է բարելավել երկրի զարգացման հիմնական ուղղությունները և ընթացող լայնածավալ բարեփոխումները տեղափոխել նոր փուլ: Պատմությունը ցույց է տալիս, որ ցանկացած երկրի զարգացումը, նրա տնտեսական հաջողությունը և ժողովրդի բարեկեցությունը կապված են կառավարության կողմից երիտասարդների կրթության և դաստիարակության և նրանց ապագայի նկատմամբ ցուցաբերվող ուշադրության աստիճանի հետ: Հենց այս տեսանկյունից է, որ Ուզբեկստանի Հանրապետության կառավարությունն այսօր առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձնում տեղեկատվական և գրադարանային ոլորտի բարեփոխմանը, որը վերջին տարիներին մեծ թափ է ստացել նախագահի կողմից առաջ քաշված հիմնական նախաձեռնություններին համապատասխան:

**Development Strategy of New Uzbekistan – 2030:
Information and library sphere in a modern perspective**

The adoption of a new version of the Constitution of the Republic of Uzbekistan by nationwide vote in the referendum held on 30 April 2023 has served to strengthen the constitutional foundations of the development of the New Uzbekistan. Under the updated constitutional and legal conditions, it is necessary to improve the main directions of the country's development and bring the ongoing large-scale reforms to a new stage. History shows that the development of any country, its economic success and the well-being of its people are closely linked to the degree of attention paid by the Government to the education and upbringing of young people and their future. It is in this perspective that the Government of the Republic of Uzbekistan is paying special attention today to reforming the information and library sphere, which has received a great impetus in recent years in accordance with the main initiatives put forward by the President.

**Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի անդամների XXVIII ընդհանուր ժողով
28th General Meeting of the Members of the Library Assembly of Eurasia**

ՖՈԴՈՐ ՅԱՆՈՇ

Լորանդ Էոտվոշի անվան համալսարան

Բուդապեշտ, Հունգարիա

FODOR JÁNOS

Eötvös Loránd University

Budapest, Hungary

Յանոշ Ֆոդորը Բուդապեշտի Լորանդ Էոտվոշի անվան համալսարանի գրադարանային և տեղեկատվական գիտությունների ինստիտուտի դոցենտ է: Նրա հետազոտական գործունեության ուղղություններն են՝ գրադարանավարների հմտությունները

բովանդակության մշակման գործում, տեքստերի և պատկերների հավաքածուների գիտական հրատարակումը, սոցիալական մեդիայի դերը ընթերցող-գրադարան հարաբերություններում: Որպես գրականագետ՝ նա հետմահու հավաքագրել է իր հոր՝ հունգարացի բանաստեղծ Անդրաշ Ֆոդորի գրքերը և թվային հավաքածուն: Նա Հունգարիայում մշակութային թվային բովանդակության առաջին մշակողներից է: 2000 թ.-ից նրա առցանց նախագծերի հարթակն ինստիտուտի ուսանողների համար հանդիսանում է ուսումնական կայք:

János Fodor is an Assistant Professor at the Institute of Library and Information Science LIS, Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary. His research covers the content development skills of librarians, scientific publishing of text and image collections, and the role of social media in the reader-library relationship. As a literature specialist he compiled posthumous books and a web collection of his father, Hungarian poet András Fodor (1929-1997). He was among the first web developers of cultural web content in Hungary. Since 2000 his portal of web projects has been serving as an educational site for the students of the Institute.

**Ապագայի մասնագիտական կրթության մոդելավորում. մշակութային
թվայնացված ժառանգության արդյունավետ ներկայացման նախապատրաստում
տեղեկատվական հավաքածուների ստեղծման միջոցով**

Մշակութային ժառանգության թվայնացումը դեռևս առաջին քայլն է. ապագա մասնագետները պետք է պատրաստ լինեն կառավարել տարբեր կառուցվածքի և թեմատիկ ուղղությունների հավաքածուներ, միավորել և ապահովել դրանց հասանելիությունը: Ներկայացված ուսումնական փորձառությունը ենթադրում է ուսանողների հետ համատեղ ստեղծել հավաքածուներից տեղեկատվական շտեմարաններ տարբեր բնույթի թվայնացված հավաքածուներից: Առցանց նախագծերը մոդելավորում են մշակութային թվայնացված ժառանգության ցուցադրման հնարավորությունները ներկայիս սոցիալական լրատվամիջոցներում, ինչպես նաև ապագա խելացի քաղաքների տեղեկատվական համակարգերում: Կրթահետազոտական արդյունքները ցույց են տալիս, որ ստեղծարարությունը գնալով ավելի կարևոր է դառնում հավաքածուների կառավարման ոլորտում և էական նշանակություն ունի հասարակության և նրա մշակութային ժառանգության միջև կապը պահպանելու համար:

**Modelling the Future in Professional Training: Preparing for
the Effective Presentation of Digitised Cultural Heritage by
Building Interlinked Information Collages**

Digitising cultural heritage is only the first step: future professionals need to be prepared to manage, connect and make accessible collections with diverse structures and themes. The presented training practice involves building information collages with students on different digitised collections of different nature. The web projects model the possibilities of displaying digitised cultural heritage both in today's social media and in the information systems of future smart cities. Educational and research results show that creativity is becoming increasingly important in collection management professions and is essential for maintaining the connection between society and its cultural heritage.

ՌԱՇԵՎԱ ԻՎԵՏԱ

*Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան
Բուլղարիայի ազգային գրադարանի
Սոֆիա, Բուլղարիա*

RASHEVA IVETA

*“St. St. Cyril and Methodius” National
Library of Bulgaria
Sofia, Bulgaria*

Իվետա Ռաշևան հին բուլղարական գրականության դոկտոր է, ներկայումս Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանի ձեռագրերի և վաղ տպագիր գրքերի բաժնի արխիվագետ: Հետազոտական հետաքրքրությունները ներառում են ոլորտների լայն շրջանակ՝ համեմատական ուսումնասիրություններ, միջնադարյան և վերածննդի պատմություն, սլավոնական գրականություն և տեքստեր, ինչպես նաև բուլղարական վերածննդի որմնակարներ և սրբապատկերներ: Նրա ֆրանսերենի, ռուսերենի, ժամանակակից հունարենի, հին բուլղարերենի և հին սլավոներենի բացառիկ իմացությունը մեծացնում է սկզբնաղբյուրների հետ արդյունավետ աշխատելու կարողությունը: Ավելին, նրա ներգրավվածությունը միջազգային ծրագրերում և ներդրումը գրքերի հրատարակչական գործում արտահայտում են նրա նվաճումները փորձագիտական ոլորտներում:

Iveta Rasheva is a Doctor of Old Bulgarian Literature, currently an Archivist in the “Manuscripts and Old Printed Books” Department at the “St. St. Cyril and Methodius” National Library of Bulgaria. Her research interests encompass a wide array of fields: comparative studies, Medieval and Renaissance history, Slavic literature and texts as well as Bulgarian Revival wall paintings and icons. Her exceptional proficiency in French, Russian, Modern Greek, Old Bulgarian, and Old Slavic enhances her ability to engage with primary sources effectively. Moreover, her involvement in international projects and her contributions to publications and books demonstrate her dedication to advancing scholarship in her areas of expertise.

Գրագիտությունը և ընթերցանությունը՝ Բուլղարիայի ազգային գրադարանի պրիզմայով

893 թվականին, Պրեսլավի ժողովի ժամանակ, բուլղարերենը հռչակվել է որպես պաշտոնական լեզու՝ Բորիս I իշխանի (Բորիս-Միխայիլ Մկրտչի) և Սիմեոն իշխանի օրոք: Եթե հաշվարկը սկսենք այս ամսաթվից, ապա բուլղարերենն այսօր 1131 տարեկան է: Բուլղարիայի ազգային գրադարանը կրում է գլագոլիտիկ այբուբենն ստեղծողների՝ Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անունը: Ավելի քան մեկ հազարամյակ բուլղարերենով գրվել են կենսագրությունների, գովաբանությունների, վեպերի, պատմվածքների, բանաստեղծությունների, պոեզիայի, դրամաների, երգերի, հեքիաթների, լեգենդների և այլ ստեղծագործությունների անհամար էջեր, եվրոպական բոլոր շարժումներում, գրական բոլոր ժանրերում փառաբանվում է բուլղարացու կերպարը:

Բուլղարերենը ճիշտ, գրագետ սովորելու և օգտագործելու համար Սուրբեր Կյուրեղի և Մեթոդիոսի անվան Բուլղարիայի ազգային գրադարանը պարբերաբար հասարակության համար օգտակար միջոցառումներ է կազմակերպում: Գրադարանն ավելի

քան մեկ դար եղել է լեզվի, ընթերցանության և գրագիտության պահապանը և գիտելիքի ժամանակակից առաքյալը: Որպես օրինակ՝ դիտարկվում են այդ իրադարձություններից մի քանիսը, բացատրվում է դրանց նշանակությունը և ներկայացվում են ֆոտոնյութերը:

Literacy and Reading Through the Prism of the Bulgarian National Library

In 893, at the Council of Preslav in the presence of Prince Boris-Michael the Baptist and Prince Simeon, Bulgarian was declared an official language. Taking that date as a baseline, today Bulgarian is now 1131 years old. The National Library of Bulgaria bears the names of the creators of the Glagolitic alphabet, Saints Cyril and Methodius. For more than a millennium, countless pages of biographies, eulogies, novels, short stories, poems, dramas, songs, fairy tales, legends, etc. have been written in Bulgarian: across all European movements and literary genres, the image of Bulgarian identity is lauded.

To ensure its correct and competent use throughout life, “St. St. Cyril and Methodius” National Library of Bulgaria periodically organises events to help the community. The library has been the guardian of language, reading and literacy for over a century and is a modern apostle of knowledge. Some of these events are discussed as examples, with their significance explained and accompanied by photographs.

ՌԵՊԱՆՈՎԻՉԻ ԱՆՋԵԼԱ

Տրանսիլվանիայի համալսարան

Բրաշով, Ռումինիա

REPANOVICI ANGELA

Transylvania University

Brasov, Romania

Ռումինիայի Բրաշով քաղաքի Տրանսիլվանիայի համալսարանի Տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, մարքեթինգի դոկտոր, պրոֆեսոր Անջելա Ռեպանովիչին արտադրանքի և շրջակա միջավայրի դիզայնի ֆակուլտետի վաստակավոր գիտնական է: Ունենալով հետազոտությունների մեծ փորձ և միջգիտակարգային համագործակցություններ՝ նա հրապարակել է հարյուր երկու հոդված Web of Science Core հավաքածուում՝ արձանագրելով գիտական նշանակալի ազդեցություն: Նրա Հիրշի գործակիցը WoS-ում կազմում է տասնմեկ, Scopus-ում՝ ութ և Google Scholar-ում՝ տասնինը միավոր: Պրոֆեսոր Ռեպանովիչին զլխավորել է Ռումինիայի առաջին համալսարանական թվային պահոցը և բազմաթիվ միջազգային նախագծեր, ինչպիսիք են DECIDE, INNO3D, IPEDU և DIGITOOLS: Նրա աշխատանքը կենտրոնացած է կրթության մեջ արհեստական բանականության և GPT չաթ-բոտերի էթիկայի նորմերի ներդրման վրա՝ մասնավորապես տվյալների պաշտպանության, ալգորիթմի թափանցիկության և թվային հմտությունների զարգացման վրա՝ ուսումնական միջավայրում արհեստական բանականության գրագետ օգտագործման նպատակով: Նրա նախաձեռնությունները նպաստում են արհեստական բանականության էթիկական և նորարարական դասավանդման փորձառության ներմուծմանը:

Professor Dr. Eng., Dr. Marketing Angela Repanovici from Transylvania University is a distinguished academic in the Faculty of Product and Environmental Design. With a strong research background and interdisciplinary collaborations, she has 102 papers in the Web of Science Core Collection, showcasing a notable scholarly impact with Hirsch Index values of eleven in WoS (Web of Science), eight in Scopus, and nineteen in Google Scholar. Professor Repanovici spearheaded Romania's first institutional digital repository and leads multiple international projects like DECIDE, INNO3D, IPEDU, and DIGITOOLS. Her work focuses on ethical AI and GPT chatbot implementation in education, emphasising data protection, algorithm transparency, and enhancing digital skills for responsible AI usage in learning environments. Her initiatives promote ethical AI integration and innovative teaching practices.

Արհեստական բանականության ներառումը տեղեկատվական գրագիտության կրթության մեջ. ուսանողների ուսուցման և հետազոտության հմտությունների բարելավում

Սույն զեկույցում ուսումնասիրվում է արհեստական բանականության (AI) ներմուծման փորձը տեղեկատվական գրագիտության կրթության մեջ՝ ուսումնառությունը բարելավելու և ուսանողների հետազոտական հմտությունները զարգացնելու նպատակով:

Ուսումնասիրվում են կրթական ծրագրում արհեստական բանականության օգտագործման առավելությունները և առաջարկվում են փաստաթղթային գործընթացները և տեղեկատվության հասանելիությունն օպտիմալացնելու գործնական մեթոդներ:

Անդրադարձ է կատարվում ուսանողների հատուկ կարիքների համար արհեստական բանականության գիտելիքների և փաստաթղթաբանության կարևորությունը, ինչպես նաև առաջարկվում են լուծումներ դրանք կրթական գործընթացում ներդնելու համար: Քննարկվում են արհեստական բանականության օգտագործման էթիկական նկատառումները և մարտահրավերները՝ ուղենշելով ապագա հետազոտությունների ակնկալիքները:

Հետազոտության նպատակն է ընդգծել արհեստական բանականության դրական ազդեցությունն ուսումնական գործընթացի վրա և խթանել դրա ապահով կիրառումը կրթության մեջ:

Integrating Artificial Intelligence into Information Literacy Education: Enhancing Student Learning and Research Skills

This presentation explores the integration of artificial intelligence (AI) in information literacy education to enhance student learning and research skills.

It analyses the benefits of AI in the curriculum, offering practical ways to optimise documentation processes and information access.

The presentation addresses students' specific needs in AI knowledge and documentation, providing solutions for educational adaptation. Ethical considerations and challenges in AI usage are discussed, with suggestions for future research.

The study aims to highlight the positive impact of AI in learning and promote responsible AI use in education.

ՍԱՐՈՒՄՅԱՆ ՆՈՒՆԵ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

SARUMYAN NUNE

National Library of Armenia

Yeravan, Armenia

Նունե Սարումյանը դոցենտ է, 2003 թ. ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտում ստացել է պատմական գիտությունների թեկնածուի աստիճան, Արցախի պետական համալսարանի պատմության ամբիոնի դասախոս էր: Ունենալով երկար տարիների մանկավարժական աշխատանքային փորձ՝ 2020թ. հունիսին ընտրվել է Արցախի պետական համալսարանի պատմության և քաղաքագիտության ամբիոնի վարիչ: 2021 թ. պարգևատրվել է ԱրՊՀ 50-ամյակի հուշամեդալով: 2024 թ. փետրվարից Երևանի պետական համալսարանի հայոց պատմության ամբիոնի դասախոս է և Հայաստանի ազգային գրադարանի մատենագիտության և գրադարանագիտության բաժնի մատենագետ:

Nune Sarumyan is an Associate Professor, in 2003 she got her PhD in History at the Institute of History of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, was a Lecturer at the Department of History of Artsakh State University. With many years of experience in pedagogy, she was appointed Head of the Department of History and Political Science of Artsakh State University in June 2020. In 2021 she was awarded the commemorative medal of the 50th anniversary of Artsakh State University. Since February 2024 she has been a part-time Lecturer at the Department of History of Armenia at Yerevan State University and a Bibliographer at the Department of Bibliography and Library Science at the National Library of Armenia.

Արցախ-Ղարաբաղում իրականացրած պեղումների մասին առկա վկայություններից Ցարական կառավարության հնագիտական հանձնաժողովի հաշվետվություններում (Отчет Императорской археологической комиссии)

Անդրադարձ է կատարվում Հայաստանի ազգային գրադարանում պահպանվող քաղաքի վրա արժեքավոր աղբյուրներից մեկի՝ «Ցարական կառավարության հնագիտական հանձնաժողովի հաշվետվություններ»-ում («Отчет Императорской археологической комиссии») առկա վկայություններին: Սույն տեղեկագրերը հրատարակվել են 1862-1918 թթ., տարին մեկ անգամ՝ ամփոփելով 1859 թվականից մինչև 1913-1915 թթ. իրականացվող հնագիտական պեղումների տվյալները:

Պատմական տարածքների կորուստների պայմաններում աճում է այն հասկացողությունը, որ ազգային ժառանգությունը հպարտության աղբյուր է հանդիսանում և պահանջում է պահպանություն, ուսումնասիրություն և զգույշ վերաբերմունք: Այսօր կանգնած ենք ազգային ժառանգության և հիշողության կորստի առաջ:

Ուստի սույն զեկույցում յուրովի փորձ է կատարվում վեր հանել և հանրությանը ներկայացնել Արցախ-Ղարաբաղում ցարական կառավարության հնագիտական հանձնաժողովի կողմից XIX-XX դարերում իրականացված հնագիտական պեղումների արդյունքները՝ հիմնված սկզբնաղբյուրների վրա:

The Evidence in the Reports of the Archaeological Commission (Отчетъ Императорской археологической комиссии) of the Tsarist Government on the Archaeological Excavations Carried Out in Artsakh-Karabakh

The presentation refers to evidence collection in one of the numerous valuable documents held at the National Library of Armenia, the “Reports of the Archaeological Commission of the Tsarist Government”. The records, published annually from 1862 to 1918, summarised data from archaeological excavations conducted between 1859 and 1913-1915.

In light of the loss of historical territories, there is a growing understanding that national heritage is a source of pride and requires preservation, study and careful treatment. Today we are facing the loss of national heritage and memory.

Therefore, this report aims to highlight and present to the public the results of archaeological excavations carried out by the Archaeological Commission of the Tsarist Government in Artsakh-Karabakh during the 19th-20th centuries, based on primary sources.

ՍՈԳՈՄՈՆՅԱՆ ԼՈՒՍԻՆԵ

Հայաստանի ազգային գրադարան

Երևան, Հայաստան

SOGHOMONYAN LUSINE

National Library of Armenia

Yeravan, Armenia

2017 թ.-ից Լուսինե Սողոմոնյանն աշխատում է Հայաստանի ազգային գրադարանի համագործակցության և գրքափոխանակության բաժնում՝ որպես առաջին կարգի գրադարանավար: Մասնակցել է մի շարք հանրապետական և միջազգային գիտաժողովների: Չորս գիտական հոդվածների հեղինակ է: 2023 թ.-ից Երևանի պետական համալսարանի միջազգային հարաբերություններ ֆակուլտետի քաղաքական գիտության տեսության բաժնի ասպիրանտ է:

Since 2017 Lusine Soghomonyan has been working at the Cooperation and Book Exchange Department of the National Library of Armenia as a First-Level Librarian. She participated in numerous national and international conferences. She is the author of four articles. Since 2023 she has been a PhD student in the Department of Political Science Theory at the Faculty of International Relations, Yerevan State University.

Մասնագիտական զարգացման ժամանակակից պահանջները գրադարանային ոլորտում

Զեկույցում ներկայացվում են գրադարանային ոլորտում մասնագիտական զարգացման կարևորությանն առնչվող մի շարք հարցեր, որոնք ժամանակի թելադրանքով կրել են զգալի փոփոխություններ: Ինչպես աշխատանքային բոլոր բնագավառներում, մասնագիտական զարգացման պահանջները մեծ կարևորություն ունեն նաև գրադարանային ոլորտում: Այն բնականոն շարունակական գործընթաց է, որտեղ առանցքային դերակատարում ունի ինքնակրթությունը:

Ժամանակակից տեխնոլոգիաները մերօրյա իրականության մեջ մասնագիտական հմտությունների, կարողությունների ու տեղեկատվության նոր պահանջներ են առաջադրում: Անդրադարձ է կատարվում նաև աշխատավայրում մասնագիտական շարունակական զարգացման կարևորությանը:

Ուստի, գրադարաններում հարկավոր է ավելի մեծ ծավալով խթանել շարունակական ուսուցումը, ինչը գրադարանավարին կդարձնի ավելի տեղեկացված, մրցունակ, գիտակ և հմուտ՝ թե՛ ներպետական, թե՛ միջազգային հարթակներում:

Modern Requirements for Professional Development in the Library Field

The presentation discusses some issues related to the importance of professional development in the library field, which has undergone significant transformation in the light of the changing times. As in all areas of work, professional development requirements are of great importance in the library field as well. It is a normal ongoing process in which self-education plays a key role.

In today's reality, modern technologies bring up new demands for professional skills, abilities and information. The presentation also highlights the importance of lifelong professional development at the workplace.

Hence, there is a need to promote lifelong learning in libraries on a larger scale, making the librarian more updated, competitive, knowledgeable and skilled on both national and international levels.

ԳՈՐՈՒՈՎԱ ՍՎԵՏԼԱՆԱ

*Վ. Մայակովսկու անվան քաղաքային
կենտրոնական հանրային գրադարան
Սանկտ Պետերբուրգ, Ռուսաստան*

GOROKHOVA SVETLANA

*V. Mayakovsky Central City Public Library
St. Petersburg, Russia*

Սվետլանա Գորոխովան Սանկտ Պետերբուրգի Վ. Մայակովսկու անվան քաղաքային կենտրոնական հանրային գրադարանի գիտքարտուղարն է, Մ. Ռուդոմինոյի անվան արտասահմանյան գրականության համառուսաստանյան պետական գրադարանի տնօրենի խորհրդականը: Ռուսաստանի գրադարանային ասոցիացիայի խորհրդի անդամ և միջազգային համագործակցության բաժնի նախագահն է, IFLA-ի շարունակական մասնագիտական զարգացման և աշխատավայրում ուսուցման մշտական հանձնաժողովի անդամ: Սվետլանա Գորոխովան Ռուսաստանի գրադարանային ասոցիացիայի (ՌԳԱ) կողմից «Գրադարանների զարգացման գործում ներդրման համար» մեդալի դափնեկիր է: Գիտական հետաքրքրությունների շրջանակը ներառում է՝ գրադարանային միջազգային գործունեություն, մշակութային դիվանագիտություն, շարունակական կրթություն և մասնագիտական զարգացում, գրադարանային նոր լսարաններ, գրադարանը մեզապոլիսում, մշակութային հաստատությունների միջև հորիզոնական համագործակցություն, գրադարանների նոր կրթական դերը, գրադարանները և պետությունը:

Svetlana Gorokhova is the Science Secretary, V. Mayakovsky Central City Public Library (St. Petersburg). She is the Advisor to Director General, M. Rudomino All Russia State Library for Foreign Literature (Moscow); Russian Library Association (RLA) Board Member and Chair of International Relations; St. Petersburg Library Society Board Member; International Federation of Library and Association and Institutions, IFLA Continuing Professional Development and Workplace Learning Standing Committee Member (CPDWL SC); laureate of RLA medal "For Contribution to the Development of Libraries". Her professional expertise includes: international library activities and exchange; cultural diplomacy; continuing education and professional development; library new auditoriums; library in megapolis; horizontal collaboration of cultural institutions; new educational role of the libraries; libraries and the state.

Մայակովսկու անվան գրադարանի մասնագիտական զարգացման ծրագրերը՝ որպես ռուսալեզու գրադարանային ընդհանուր հարթակ ստեղծելու միջոց

Ռուսաստանի գրադարանների ջանքերի արդյունքում գրադարանների արդիականացումը դարձել է պետական ազգային նախագծերի առարկա, ներդրվել են հավասար միջոցներ ինչպես դաշնային, այնպես էլ տեղական բյուջեներից:

Արդիականացումը հաճախ դիտվում է որպես տարածքի արտաքին վերանորոգման և այն նորագույն տեխնոլոգիաներով համալրելու գործընթաց: Ակնհայտ է, որ ֆիզիկական փոփոխության արդյունքում գրադարանը հասարակական նշանակալիություն չի ստանա, եթե չզարգանա ամենակարևորը՝ նրա աշխատակիցների մասնագիտական ներուժը:

Մայակովսկու անվան գրադարանը քաղաքային, ազգային և միջազգային մակարդակների մեթոդական կենտրոն է, Մանկտ Պետերբուրգի և տարածաշրջանի գրադարանների եզակի փորձի հավաքական կենտրոն:

«Մանկտ Պետերբուրգ՝ ԱՊՀ 2023 թվականի մշակութային մայրաքաղաք» ծրագրի շրջանակում՝ Մայակովսկու անվան գրադարանն իրականացրել է ԱՊՀ երկրների գրադարանների թիմի մասնագիտական զարգացման երկու հիմնական ծրագիր: Զեկույցում անդրադարձ է կատարվում ծրագրերի կազմակերպման սկզբունքներին և զարգացման հեռանկարներին:

Mayakovsky Library Professional Development Programmes as a Tool for Creation of Common Russian Language Professional Field

Due to the constant efforts of Russian libraries, the issue of their modernisation is included in the national projects, which receive financing from federal and local budgets.

Modernisation is often understood as renovation of space and equipping with new technologies. However, it is obvious that the physical changes will not make the libraries socially necessary if the most important thing does not happen – the professional development of the library staff.

Mayakovsky Library is a nationally known methodical centre, a starting point for unique practices of St. Petersburg libraries.

As part of the project "St. Petersburg – CIS Cultural Capital 2023" Mayakovsky Library has implemented two large-scale professional programmes for CIS librarians. The presentation describes the main features and prospects of the programmes.

ՎԱՎՐՈՎԱ ՊԵՏՐԱ

Չեխիայի Հանրապետության ազգային գրադարան

Պրահա, Չեխիա

VÁVROVÁ PETRA

National Library of Czech Republic

Prague, Czech Republic

Պետրա Վավրովան փաստաթղթերի պահպանության և խնամքի ոլորտի գիտնական է, ով ունի քսանմեկ տարվա աշխատանքային փորձ: 2001-2009 թթ. աշխատել է Պրահայի Քիմիական տեխնոլոգիաների համալսարանում՝ որպես գիտաշխատող՝ մասնագիտանալով հուշարձանների պահպանության և խնամքի քիմիական տեխնոլոգիայի ամբիոնում: 2009 թ. աշխատել է Ամստերդամի Մշակութային պահպանության կազմակերպությունում՝ որպես հետազոտող, 2009-2010 թթ. պրակտիկա է անցել Լոս Անջելեսի Արվեստի նմուշների պահպանման Գեթիի ինստիտուտում: 2010 թ.-ից Պետրա Վավրովան Չեխիայի Հանրապետության ազգային գրադարանի հավաքածուների պահպանման բաժնի տնօրենն է: Այս պաշտոնում նա կենտրոնացած է «Գրադարանային հավաքածուների պահպանության ազգային ծրագրի» վրա:

Petra Vávrová is a conservation scientist with twenty-one years of experience in the field. From 2001 to 2009 she served as a Researcher at the University of Chemistry and Technology in Prague, specialising in the Department of Chemical Technology of Monument Conservation. In 2009 she worked as a Researcher at the Cultural Heritage Agency in Amsterdam. Following this, she undertook an internship at the Getty Conservation Institute in Los Angeles from 2009 to 2010. Since 2010 Petra has held the position of Director of the Collection Preservation Division at The National Library of the Czech Republic. In this role she has particularly focused on the “National Programme for the Protection of Library Collections”.

Գրավոր ժառանգության պահպանման մեթոդներն ու գործիքները

Ջրհեղեղների, հակամարտությունների և բնական աղետների հետևանքով գրադարանային և արխիվային հավաքածուները մեծ վնասներ են կրել: Վերջին երկու տասնամյակների ընթացքում Չեխիայի Հանրապետության ազգային գրադարանը մշակել է մեթոդներ և տեխնիկական միջոցներ նման հավաքածուները փրկելու համար: Դրանց թվում է գրքերի և փաստաթղթերի չորացման, ախտահանման կամ միջատազերծման բազմաֆունկցիոնալ վակուումային խցիկի, ինչպես նաև վակուումային փաթեթավորման մեքենայի ստեղծումը: Ձեկույցում ներկայացվում է «առաջին օգնության» խնամքի շարժական կայանը և շտապ վերականգնման մեթոդաբանությունը: Քննարկվում է նաև Պրահայում Չեխիայի Հանրապետության ազգային գրադարանի հավաքածուների պահպանության բաժնի գործունեությունը: Այս բաժինը ոգեշնչման աղբյուր է այլ գրադարանների և արխիվների համար՝ հանդիսանալով տեղեկատվական և գաղափարական արժեքավոր ռեսուրս ճգնաժամերի և արտակարգ իրավիճակների ժամանակ:

Methods and Instruments for Conservation and Preservation of Written Culture Heritage

After floods, conflicts, and natural disasters, many library and archives collections were damaged. Over the past two decades, the National Library of the Czech Republic has developed a series of methods and methodologies for rescuing of such collections. These include the creation of a multifunctional vacuum chamber for drying and disinfection or disinsection of books and paper documents, as well as a vacuum packaging machine. Additionally, the presentation introduces a mobile working station for first aid and a methodology for ambulant repairs. The activities of the Collection Preservation Division of the National Library of the Czech Republic in Prague are also discussed. This division serves as an inspiration for other libraries and archives, providing a valuable resource of information and ideas on how to address crises and emergencies.

ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ ԱՐՄԻՆԵ

*Հայաստանի ազգային գրադարան
Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարան
Երևան, Հայաստան*

VARDANYAN ARMINE

*National Library of Armenia
Brusov State University
Yeravan, Armenia*

Արմինե Վարդանյանը Հայաստանի ազգային գրադարանի գրականության հանրահոշակման բաժնի վարիչն է, Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարանի լեզվաբանության ամբիոնի դասախոս: 2009-2022 թթ. եղել է Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարանի գիտական գրադարանի էլեկտրոնային տեղեկատվության բաժնի մատենագետ, 2022-2024 թթ.՝ նույն բաժնի ղեկավար: 2016-2019 թթ. եղել է «Գրադարանային ցանցի աջակցման ծառայություններ. Հայաստանի, Մոլդովայի և Բելառուսի գրադարանների արդիականացում գրադարանի աշխատակազմի մասնագիտական զարգացման և գրադարանների բարեփոխման միջոցով» (LNSS), իսկ 2019-2022 թթ.՝ «Հետազոտությունների կառավարման և հանրահասանելի գիտության կարողությունների զարգացումը Մոլդովայի և Հայաստանի բուհերում» (MINERVA) ԷՐԱՋՄՈՒՄ+ ծրագրերի դասընթացավար: 2018 թ.-ից անցկացնում է գրադարանավարների վերապատրաստման մասնագիտական դասընթացներ, որոնց ընթացքում վերապատրաստվել են Հայաստանի ավելի քան 150 գրադարանավարներ: Կազմել և անցկացրել է քսանից ավելի մասնագիտական և գիտական սեմինարներ: Մասնակցել է բազմաթիվ գիտաժողովների և աշխատաժողովների:

Armine Vardanyan is the Head of the Literature Promotion Department of the National Library of Armenia, Lecturer at the Department of Linguistics at the Brusov State University. From 2009 to 2022 she was Bibliographer, from 2022 to 2024 the Head of the Electronic Information Department at the Brusov State University. From 2016 to 2019 she was the trainer of the ERASMUS+ LNSS (Library Network Support Services: Modernising Libraries in Armenia, Moldova and Belarus through Library Staff Development and Reforming Libraries) project and from 2019 to 2022 she was the trainer ERASMUS+ CBHE “Strengthening Research Management and Open Science Capacities of HEIs in Moldova and Armenia” (MINERVA) project. Since 2018 she has been leading professional training courses for over

150 researchers and librarians across Armenia. Armine Vardanyan has organised and led over twenty seminars and has participated in numerous conferences and workshops.

Հայաստանի գրադարանավարների վերապատրաստման դասընթացների մեթոդական առանձնահատկությունները

Զեկույցում ներկայացվում է հայաստանյան գրադարավարների վերապատրաստման փորձը՝ որպես մասնագիտական կրթության ձև: Մասնագիտական վերապատրաստումը՝ տեսական և գործնական աշխատանքների միջոցով, գիտելիքների թարմացումն է՝ մասնագիտական որակավորման մակարդակի նոր պահանջներին և նոր խնդիրների լուծման անհրաժեշտությանը համապատասխան: 2018-2024 թթ. կարճաժամկետ (երկօրյա և եռօրյա դասընթացներ) վերապատրաստման ծրագրով Հայաստանի ավելի քան 150 գրադարանավար ստացել է նոր գիտելիքներ և հմտություններ: Վերապատրաստման դասընթացների ընթացքում քննարկվել են հետևյալ թեմաները՝ Google հարթակը և դրա կիրառումը գրադարաններում, տվյալների բազայի ստեղծում, գրականության էլեկտրոնային հաշվառում, Հայաստանի Հանրապետության Օրենքը գրադարանների և գրադարանային գործի մասին, հեղինակային իրավունք, մեդիագրագիտություն և անվտանգ համացանց: Ծրագրի հաջողությունը և մասնակիցների դրական արձագանքները ցույց տվեցին, որ ուսուցման այս ձևն ունի մեծ պահանջարկ և հետաքրքրություն է առաջացնում ինչպես փորձառու գրադարանավարների, այնպես էլ գրադարանային գործում սկսնակների շրջանում:

Methodological Features of Training Courses for Librarians in Armenia

The presentation examines the training of Armenian librarians as a form of professional education. Professional training involves the renewal of knowledge through theoretical and practical work in accordance with new requirements for professional qualifications and the need to address emerging challenges. From 2018 to 2024 more than 150 librarians of Armenia attended short-term (2-3 days) training courses. The training courses presented: Google Media and Its Application in Libraries, Database Creation, Electronic Accounting of Literature, the Libraries and Library Work Law of the Republic of Armenia, Copyright, Media Literacy and Internet Safety. The programme's success and the enthusiastic feedback from participants demonstrate that this training format is both in demand and engaging for experienced librarians as well as those new to library work.

ՎԵԴԵՆՅԱՊԻՆԱ ՄԱՐԻԱ

Ռուսաստանի պետական

մանկական գրադարան

Մոսկվա, Ռուսաստան

VEDENYAPINA MARIA

Russian State Children's Library

Moscow, Russia

1981 թ. Մարիա Վեդենյապինան ավարտել է Մոսկվայի Մ.Վ. Լոմոնոսովի անվան պետական համալսարանի Ասիական և Աֆրիկյան հետազոտությունների ինստիտուտը: Քսան տարի աշխատել է Մ. Ռուդոմինոյի անվան արտասահմանյան գրակա-

նության համառուսաստանյան պետական գրադարանում: 2012 թ.-ից հանդիսանում է Ռուսաստանի պետական մանկական գրադարանի տնօրեն: Գրադարանը Մոսկվայի և գրքի տարածաշրջանային փառատոների համակարգողն է. «Կարմիր հրապարակ» Մոսկվայի գրքի փառատոն, Մոսկվայի մանկական գրքի միջազգային ցուցահանդես, «Կիտովրաս» գրքի փառատոն (ք. Վլադիմիր) և այլն: Ռուսաստանի պետական մանկական գրադարանում ամեն տարի անցկացվում է Համառուսաստանյան ընտանեկան ընթերցանության փառատոն #ЧитайФест և Համառուսաստանյան մանկապատանեկան գրքի շաբաթ: Մ. Վեդենյապինան Ռուսաստանի Դաշնության մշակույթի վաստակավոր գործիչ է, «Կրթում ենք ընթերցողին» ասոցիացիայի նախագահ և այլն:

Maria Vedenyapina graduated from the Institute of Asian and African Countries of the Moscow State University in 1981. For twenty years, she worked at the M. Rudomino All-Russian State Library for Foreign Literature (LFL). Head of the Russian State Children's Library (RSCL) since 2012. The RSCL is a curator of Moscow and regional book festivals: Red Square Moscow Book Festival, Moscow International Children's Book Fair, Kitovras book festival (Vladimir) and others. The All-Russian Family Reading Festival #ChitaiFest and the All-Russian Children's and Youth Book Week are held annually at the Russian State Children's Library. M. Vedenyapina is an Honoured Cultural Worker of the Russian Federation, President of the Raising Readers Association and others.

Երեխաների համար մշակութային ժառանգության պահպանումը և հանրահռչակումը. Ռուսաստանի պետական մանկական գրադարանի նախագծերը

Գրադարանն այն վայրն է, որտեղ պահպանվում և հանրահռչակվում է մշակութային ժառանգությունը: Ռուսաստանի պետական մանկական գրադարանը ոչ միայն աշխարհի ամենամեծ մանկական գրադարանն է, այլև երեխաների սպասարկող Ռուսաստանի գրադարանների մեթոդաբանական կենտրոնը:

Ռուսաստանի պետական մանկական գրադարանն իրականացնում է ռուսական մշակութային ժառանգության և ռուսաց լեզվի պահպանմանն ու հանրահռչակմանն ուղղված ծրագրեր՝ որպես տարբեր ժողովուրդների մշակույթները միավորող հարթակ: Նման նախագծերից են՝ «#Իմացիր Կարդա» («#ЗнайЧитай») մանկական ընթերցանության լաբորատորիաները՝ եզակի հարթակներ, որոնք բացահայտում են ռուս գրչության պատմությունը, Մանկական գրքերի ազգային էլեկտրոնային գրադարանը («НЭБ.Дети»): Ստեղծվել են հետևյալ խորհրդատու ռեսուրսները. «Բիբլիոգիդ» («Библиогид»)՝ «ՊրոԴետԼիտ»-ի («ПроДетЛит») մանկական և պատանեկան գրքերի ուղեցույց և մանկական գրականության համառուսաստանյան հանրագիտարան, ֆիլմերի վիրտուալ թանգարան «Դիաֆիլմ:Օնլայն» («Диафильм.Онлайн») և այլն: Գրադարանում պարբերաբար կազմակերպվում են մանկական գրականության ռուս նկարագարողների հանդիպումներ և ցուցահանդեսներ:

Preservation and Popularisation of Cultural Heritage for Children. Projects of the Russian State Children's Library

The library is a place of preservation and popularisation of cultural heritage. The Russian State Children's Library (RSCL) is not only the largest children's library in the world, but also a methodological centre for Russian libraries serving children.

The RSCL implements projects aimed at preserving and promoting Russian cultural heritage and the Russian language as a unifying element of multinational culture. Among such projects are the children's reading laboratories #ZnaiChitay, the platform product NEB.Children (part of "NEB" and the Unified Russian Electronic Knowledge Space). Moreover, the following virtual recommendation resources have been created: the guide to children's and young adult books "Bibliogid", the All-Russian Encyclopaedia of Children's Literature "ProDetLit", virtual filmstrip museum "Diafilm.Online" and others. The library regularly hosts meetings and exhibitions of Russian illustrators of children's literature.

Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի անդամների XXVIII ընդհանուր ժողով 28th General Meeting of the Members of the Library Assembly of Eurasia

ՎԻԴԱԼ-ԳՈՐԵՆ ՇԱՀԱՆ

«Կալֆա» տեխնոլոգիական կենտրոն

Փարիզ, Ֆրանսիա

VIDAL-GORÈNE CHAHAN

"Calfa" Technology Center

Paris, France

Շահան Վիդալ-Գորենը Փարիզի գիտությունների և գրականության համալսարանի Խարտիայի ազգային դպրոցի «Թվային հումանիտար գիտություններ» մագիստրոսական ծրագրի ղեկավարն է: Նա նաև «Կալֆա» տեխնոլոգիական կենտրոնի նախագահն ու հիմնադիրն է: «Կալֆան» մասնագիտացած է փաստաթղթերի վերլուծության և նշանակալից համար արհեստական բանականության մշակման գործում: Ծրագրի հիմնական ուշադրությունը կենտրոնացած է հայերեն և արևելյան ձեռագիր տեքստերի ճանաչման վրա:

Chahan Vidal-Gorène is the Head of the Digital Humanities master's degree at Paris Sciences Lettres University-Ecole nationale des Chartes. He is also the CEO and Founder of Calfa, a startup specialised in developing AI for document analysis and understanding, with a main focus on handwritten text recognition of Armenian and Oriental scripts.

Գրադարանները թվային դարաշրջանում. հայկական գրավոր ժառանգության պահպանումը արհեստական բանականության օգնությամբ

Զեկույցի ուշադրության կենտրոնում են արհեստական բանականության վերջին զարգացումները ձեռագիր տեքստերի (HTR) և ձեռագրերի նշանակալից ոլորտում: Վերջին տարիներին ստեղծվել են տեղեկատվության որոնման տարբեր արդյունավետ համակարգեր: Գրադարաններում հավաքածուների զանգվածային թվայնացումն արմատապես փոփոխման ենթարկեց փաստաթղթերի հասանելիությունը: Այնուամենայնիվ, թվայնացված տվյալների մեծ ծավալի պատճառով նյութերը դժվար է գտնել առանց համակարգչի օգնության: Արհեստական բանականությունը թույլ է տալիս ավտոմատացնել որոշ գործընթացներ՝ տեքստի ճանաչում, գրացուցակավորում, կնիքների ճանաչում և այլն: Արհեստական բանականությանն անհրաժեշտ պահանջ-

ների ներկայացման հարցում գրադարանավարն առանցքային դեր ունի: Թվային գրադարանների համար գրադարանավարի դերը և հնարավորությունները լավագույնս ներկայացվում են 2024 թ. Կալֆայի երեք նախագծերի օրինակով. Դյուլորիեի հավաքածուի հայերեն ձեռագրերի նշանակումը (BnF), Նուբարյան գրադարանի ձեռագիր մատենագիտական գրացուցակի փոխակերպումը և Սամուելյան գրախանութի թերթերի թվայնացումը:

Libraries at the Digital Age: Artificial Intelligence to Help Preserving Armenian Written Heritage

The presentation focuses on the latest developments in Artificial Intelligence for Handwritten Text Recognition (HTR) and Object Detection in handwritten documents. Recent years have seen the emergence of very efficient information retrieval systems. The massive digitisation of collections undertaken by libraries has revolutionised access to documents. Nevertheless, due to the volume of digitised data, information remains difficult to find manually. Artificial intelligence makes it possible to automate certain tasks: text recognition, cataloguing, seal recognition, etc. The librarian has a key role to play in defining the requirements necessary for the development of AI. The presentation illustrates this role and opportunities for Digital Libraries with three projects implemented by Calfa in 2024: text recognition of Armenian manuscripts of Dulaurier collections (BnF), conversion of handwritten bibliographic records of the Nubar Library, and the digitisation of newspapers of the Samuelian Bookshop.

ՎՈԴՈՊԻՎԵՑ ԻՆԵՍ

Սլովենիայի ազգային և

համալսարանական գրադարան

Լյուբլյանա, Սլովենիա

VODOPIVEC INES

National and University Library of Slovenia

Ljubljana, Slovenia

Ինես Վոդոպիվեցը Սլովենիայի ազգային և համալսարանական գրադարանի փոխտնօրենն է, Նովա համալսարանի Սլովենիայի և միջազգային գիտությունների ֆակուլտետի դեկանի տեղակալը, Europeana Network միության անդամ: Նա թվային հումանիտար գիտությունների և թվային գիտական հետազոտությունների մասնագիտացված խմբի ղեկավարն է և անդամը (Digital Humanities – Digital Scholarship Special Interest Group): Նա նաև հանդիսանում է Սլովենիայի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գրավոր մշակութային ժառանգության ազգային կոմիտեի անդամ: Ունի երկու գիտական մենագրություն, վերջինը կոչվում է «Vivitur ingenio. Վերածննդի վարպետները սլովենական տպագրության մեջ»: 2005 թ. Ինես Վոդոպիվեցը կատարած գիտական աշխատանքի համար Լյուբլյանայի համալսարանի կողմից պարգևատրվել է Պրեշերենի անվան մրցանակով, իսկ 2018 թ. Ֆլորենցիայի «Վերածննդի կախարդանքը» կոնֆերանսի շրջանակում արժանացել է պարգևի:

Ines Vodopivec is the Deputy Director of the National and University Library of Slovenia, Vice Dean at the Faculty of Slovene and International Studies, Nova University,

member of the Europeana Network Association. Ines is involved in Management Board and she is a member of the Digital Humanities – Digital Scholarship Special Interest Group. Besides she works in the Slovene UNESCO National Committee for Written Cultural Heritage. She has already published two monographs, the last one entitled “Vivitur Ingenio: Renaissance Masters in Printed Editions in Slovenia”. For her research work she received the University of Ljubljana Prešeren Award in 2005, and Crystal Plaque at Florence Conference the Magic of the Renaissance in 2018.

**Incunabula Slovenica նախագիծը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի «Աշխարհի հիշողություն»
ազգային ծրագրի շրջանակներում. Ազգային մակարդակով գրավոր
մշակութային ժառանգության թվայնացում**

Սլովենիայում առայսօր գործում են մշակութային պահպանման բազմաթիվ հին հաստատություններ, ինչպիսիք են վանքերը՝ մշակութային գրավոր ժառանգության նյութերի ընդարձակ ու հարուստ հավաքածուներով: Այդ թվում են նաև հանրային հաստատությունները, ինչպիսիք են գրադարանները, թանգարանները և արխիվները: Սակայն այս հավաքածուների մեծամասնությունը հասանելի միայն դրանց պահպանող հաստատություններում: Հաճախ այս արժեքավոր հավաքածուներն անհասանելի են հաստատությունների խիստ գաղտնիության, նյութերի բացառիկ արժեքի կամ տեղեկատվության կրիչի զգայունության պատճառով: Թվայնացումը հանրամատչելի կդարձնի նման հավաքածուները և կնպաստի մշակույթի և կրթության միավորմանը բոլոր հարթություններում՝ թույլ տալով օգտվել թվայնացված նյութերից: ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի «Incunabula Slovenica» նախագծի շրջանակներում Ազգային և համալսարանական գրադարանը մշակել է Սլովենիայում պահվող հրատարակությունների թվայնացման ազգային ցանց՝ ստեղծելով եզակի ազգային թվային կորպուս:

**UNESCO MoW National Project Incunabula Slovenica:
Digitisation of Written Cultural Heritage on National Level**

In Slovenia, many old heritage institutions such as monasteries are still active and preserve extensive and rich collections of materials of written cultural heritage, alongside public institutions like libraries, museums, and archives. However, most of these collections are only accessible at the location of the organisations that house them. In many cases, these valuable collections are even inaccessible due to the strict cloisters of institutions or the exceptional value of the material or sensitivity of the information carrier. Digitisation enables access to such collections and contributes to connecting culture and education at all levels, allowing for the reuse of digitised content. Through the UNESCO project “Incunabula Slovenica” the National and University Library has developed a national network for the digitisation of editions held in Slovenia, establishing a unique national digital corpus.

Twin it! Ազգային 3D Europeana ծրագիր

2024 թվականին «Twin it! 3D Սլովենիա» ծրագրով Սլովենիայի ազգային և համալսարանական գրադարանը նշում է Europeana ազգային համահավաք հարթակի 15-ամյակը: «Twin it» նախագծի շրջանակում Europeana կայքում հրապարակվել է Ազգային և համալսարանական գրադարանի շենքի 3D մոդելը: Հայտնի ճարտարապետ Յոժե Պլեչնիկի կողմից գրեթե 100 տարի առաջ նախագծված գրադարանը կարևոր մշակութային հուշարձան է, այն ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի համաշխարհային ժառանգության մաս

է և հանդիսանում է Սլովենիայի ամենաշատ այցելվող վայրերից մեկը: Մշակութային գրավոր ժառանգությունը պահվում է գրադարանի շենքում՝ արժեքավոր փաստաթղթեր, այդ թվում՝ X դարի Սուպրասլյան բացառիկ ձեռագիրը, որը ներառված է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Աշխարհի հիշողության ռեգիստրում: Այստեղ է պահվում նաև Ֆ. Պրեշերենի «Բաժակաճառ», (Zdravljica՝ Սլովենիայի օրհներգը) ձեռագիրը, որին Եվրոպական համաձայնագրով շնորհել է Եվրոպական ժառանգության կարգավիճակ՝ այն դասելով Եվրոպական գաղափարի և ինտեգրման պատմության մասին վկայող ամենանշանակալի հուշարձանների շարքին: «Twin it!» 3D նախագծի շրջանակում թվային հարթակում կլինեն այլ հրապարակումներ, հիմնականում շարժական ժառանգության օբյեկտների վերաբերյալ, որոնք հնարավորություն կընձեռեն ծանոթանալու Էմոնայի հռոմեական մշակույթին (Սլովենիայի ներկայիս մայրաքաղաք՝ Լյուբլյանա):

Twin It! 3D Europeana National Campaign

In 2024 the National and University Library of Slovenia is celebrating the 15th anniversary of the Europeana national aggregator with “Twin it! 3D Slovenia”. As part of the Twin it! campaign, a 3D model of the National and University Library building has been published on Europeana. The library building, designed nearly 100 years ago by the renowned architect Jože Plečnik, is an important cultural heritage monument. It is listed on the UNESCO World Heritage List and is one of the most visited buildings in Slovenia. The building serves as the seat of written cultural heritage, housing valuable documents, including the exceptional Supraselski Codex from the 10th century, listed on the UNESCO MoW Register. Additionally, it holds the manuscript of Prešeren’s Zdravljica, to which the European Commission has awarded the European Heritage Label, thus placing it among the most significant monuments testifying to the history of the European idea and integration. The Twin it! 3D initiative is to encompass the publishing of other, mostly movable heritage in the digital environment, providing insights into the Roman culture of Emona (today’s capital of Slovenia).

ՏԻԿՈՒՆՈՎԱ ԻՐԻՆԱ

Ռուսաստանի պետական գրադարան

Մոսկվա, Ռուսաստան

TIKUNOVA IRINA

Russian State Library

Moscow, Russia

Իրինա Տիկունովան ունի բարձրագույն կրթություն գրադարագիտության ոլորտում և գրադարանային աշխատանքի ավելի քան երեսունհինգ տարվա փորձ: Նա գրադարանագիտության և գրքագիտության հիմնախնդիրների վերաբերյալ ավելի քան 150 հրապարակումների հեղինակ է: Մասնակցել է դաշնային մակարդակով հաստատված ոլորտը կարգավորող փաստաթղթերի նախագծերի մշակմանը: Տիկունովան համակարգում է բազմաթիվ միջազգային և պետական գիտաժողովներ: Ռուսաստան-դարտի «Գիտատեխնիկական տեղեկատվություն, գրադարանավարություն և հրատարակչություն» 191 ստանդարտացման տեխնիկական կոմիտեի «Գրադարանավարություն և մատենագիտություն» թիվ 2 ենթահանձնաժողովի նախագահն է, ISO փորձա-

գետ: «Գրադարանագիտություն» ամսագրի խմբագրական խորհրդի և Ռուսաստանի գրադարանային ասոցիացիայի տարբեր բաժինների մշտական հանձնաժողովների անդամ է, «Տարվա լավագույն մասնագիտական գիրք» համառուսաստանյան մրցույթի ժյուրիի անդամ: Պարգևատրվել է Ռուսաստանի Դաշնության Մշակույթի նախարարության պատվոգրով և Ռուսաստանի գրադարանային ասոցիացիայի «Գրադարանների զարգացման գործում ունեցած ավանդի համար» մեդալով:

Irina Tikunova holds a university degree in Library Science and has over thirty-five years of experience in library work. She is the author of more than 150 articles on library science and book studies. She has contributed to the drafting of regulatory documents approved at the state level. She is also the coordinator of numerous international and national conferences. Ms. Tikunova is the Chair of the Subcommittee “Librarianship and Bibliography” of the Technical Committee for Standardisation 191 Rosstandart “Scientific and Technical Information, Library and Publishing, Document Management”, an ISO expert, a member of the editorial board of the journal “Bibliotekovedenie” (Russian Journal of Library Science), a member of the standing committees of sections of the Russian Library Association (RLA) and the jury for the annual national competition “The Best Professional Book”. She has been awarded a Certificate of Honour from the Ministry of Culture of the Russian Federation and the RLA Medal “For Contribution to the Development of Libraries”.

Գրադարանավարության և մատենագիտության ստանդարտավորումը Ռուսաստանի Դաշնությունում. խնդիրներ և զարգացման հեռանկարներ

Գրադարանավարության և մատենագիտության ստանդարտները ներառված են տեղեկատվության, գրադարանավարության և հրատարակչական ստանդարտների համակարգում (ՏԳՀՄՀ): Ռուսաստանում ՏԳՀՄՀ ստանդարտների մշակումը իրականացնում է 191 «Գիտատեխնիկական տեղեկատվություն, գրադարանավարություն և հրատարակություն, փաստաթղթաբանության կառավարում» ստանդարտացման տեխնիկական կոմիտեն: Գրադարանավարության և մատենագիտության ոլորտում ստանդարտների մշակման առաջատար դեր է խաղում 191 ստանդարտացման տեխնիկական կոմիտեի չորս կառուցվածքային բաժիններից մեկը՝ «Գրադարանավարություն և մատենագիտություն» թիվ 2 ենթահանձնաժողովը (Ռուսաստանի պետական գրադարան): Զեկույցում ներկայացվում են Ռուսաստանի Դաշնությունում գրադարանավարության և մատենագիտության ստանդարտացման գործընթացի արդի վիճակի վերլուծության արդյունքները, հիմնական միտումներն ու խնդիրները:

Standardisation of Librarianship and Bibliography in the Russian Federation: Problems and Development Prospects

Standards for librarianship and bibliography are the part of the System of International Standard Identifier for Libraries (ISIL). In Russia, the development of ISIL standards is carried out by the Technical Committee (TC) for Standardisation 191 “Scientific and Technical Information, Library and Publishing, Document Management”. The leading role in the development of standards in the field of librarianship and bibliography is played by one of the four structural subdivisions of TC 191 – Subcommittee 2 “Librarianship and Bibliography” (base organisation – Russian State Library). The report presents the results of the analysis of the current state of standardisation of librarianship and bibliography in the Russian Federation, shows the main trends and problems of this process.

ՏՐՈՏՏԵՐ ՎԵՐՈՆԻԿԱ

Ինդիանայի համալսարանի գրադարաններ

Բլումինգթոն, Ինդիանա, ԱՄՆ

TROTTER VERONIKA

Indiana University Libraries

Bloomington, Indiana, USA

Վերոնիկա Տրոտտերն աշխատում է Ինդիանայի համալսարանի գրադարանների Տարածաշրջանագիտական հետազոտությունների բաժնում, որտեղ զբաղվում է սլավոնական և Արևելյան Եվրոպայի, Կենտրոնական Եվրասիայի և Մերձավոր Արևելքին վերաբերվող ուսումնասիրությունների հավաքածուների մշակմամբ, կառավարմամբ և հանրահռչակմամբ, ինչպես նաև տեղեկատու ծառայություններով: Նրա հետաքրքրությունների շրջանակը ներառում է վերոհիշյալ տարածաշրջանների հազվագյուտ գրքերի ուսումնասիրությունը: Տրոտտերն ունի մանկավարժական մեծ փորձ և պարբերաբար դասավանդում է տարբեր ոլորտների ուսանողների համար՝ հիմնվելով համալսարանի հազվագյուտ գրքերի և ձեռագրերի գրադարանի ռեսուրսների վրա: Ազգային և միջազգային գիտաժողովներում հանդես է գալիս իր հետազոտությունների արդյունքներով:

Veronika Trotter serves in the Area Studies Department of Indiana University Libraries and is engaged in the collection development, management, and promotion of Slavic and East European, Central Eurasian, and Middle Eastern Studies collections, as well as in reference services. Her interests include exploring rare books of the aforementioned regions. Trotter has extensive pedagogical experience and regularly conducts enriching classes based on the resources of the university rare books and manuscript library for students of various disciplines. She frequently presents her research to national and international conferences.

Պահպանելով ժառանգությունը. հայոց լեզվի և մշակույթի ուսումնասիրությունը Ինդիանայի համալսարանի Լիլի գրադարանի հազվագյուտ գրքերի միջոցով

Ինդիանայի համալսարանում (ԱՄՆ) պահպանվում են հարյուրավոր լեզուներով գրադարանային բազմազան հավաքածուներ, այդ թվում՝ հայերենով: Ամենաթանկարժեք գրքերից մի քանիսը պահվում են Լիլի գրադարանի հազվագյուտ գրքերի և ձեռագրերի հավաքածուում: Այդ գանձերից են 1666 թվականի Ոսկանյան Աստվածաշունչը, հին հայերեն քերականության դասագրքեր ու բառարաններ, ինչպես նաև տարբեր լեզուներով ճամփորդական ուղեցույցներ: Այս անգնահատելի նյութերն ուսանողների և հետազոտողների համար կարող են ծառայել որպես հայոց լեզվի և մշակույթի մասին գիտելիքները հարստացնելու աղբյուր՝ ցուցահանդեսներ և այցելություններ անցկացնելու միջոցով:

Preserving Heritage: Exploring Armenian Language and Culture Through Rare Books at Indiana University's Lilly Library

Indiana University (USA) proudly hosts a diverse library collection in hundreds of languages, including Armenian. Some of the most valuable books are housed in the Lilly

Library of Rare Books and Manuscripts Collection. Among these treasures are the 1666 Voskanyan Bible, old Armenian grammars and dictionaries, and travelogues in various languages. These invaluable materials can serve as a tool for advancing the knowledge and understanding of Armenian language and culture among students and researchers through engaging exhibits and class visits.

ՑԻՊԿԻՆ ԴԵՆԻՍ

Ռուսաստանի ազգային գրադարան

Սանկտ Պետերբուրգ, Ռուսաստան

TSYPKIN DENIS

National Library of Russia

St. Petersburg, Russia

Դենիս Ցիպկինը Ռուսաստանի ազգային գրադարանի գլխավոր տնօրենն է: 1992 թ. ավարտել է Իրկուտսկի պետական համալսարանը՝ ռուսաց լեզու և գրականություն մասնագիտությամբ: 2009 թ. նրան շնորհվել է պատմական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան: 1991 թ.-ից աշխատում է Ռուսաստանի ազգային գրադարանում: Զբաղեցրել է գրադարանավարի, գիտաշխատողի, լաբորատորիայի վարիչի, գլխավոր տնօրենի օգնականի, արժեքավոր և հազվագյուտ հավաքածուների տնօրենի պաշտոնները: 2024 թ. մարտի 18-ին նշանակվել է Ռուսաստանի ազգային գրադարանի գլխավոր տնօրեն: Դ. Ցիպկինը ճանաչված մասնագետ է ձեռագիր և գրքային հուշարձանների փորձագիտական հետազոտության ոլորտում: Նրա գլխավորությամբ Ռուսաստանի ազգային գրադարանում ձևավորվել է գիտական դպրոց և գիտական նոր ուղղություն՝ պատմական հետաքննություն. իրականացվում է Ռուսաստանի ազգային գրադարանի վերականգնողական և գիտագործնական գործունեության նորարարական միտումներով զարգացումը: Նա վերահսկում է Ռուսաստանի ազգային գրադարանի գիտագործնական կենտրոնների մշակումը. Արևելյան սլավոնական հետազոտությունների, Առաջադեմ գիտական նախագծերի, Բիրլիոթեքապիայի և գրի ու ընթերցանության պատմաճանաչողական հետազոտությունների կենտրոնները: Ռուսական և արտասահմանյան հրատարակություններում հրատարակված 124 հոդվածների հեղինակ է: Դ. Ցիպկինը «Բանահյուսություն և պատմություն» գիտական ամսագրի համախմբագիրն է: 2023 թ. պարգևատրվել է ՌԴ Մշակույթի նախարարի շնորհակալագրով:

Denis Tsypkin is the Director General of the National Library of Russia. He graduated from Irkutsk State University in 1992 with a degree in Russian Language and Literature. In 2009 he was awarded a PhD in History. Since 1991 D. Tsypnik has been working in the National Library of Russia. He has held the positions of librarian, researcher, head of the laboratory, assistant to the Director General, and Director for Highly Valuable Collections. On March 18, 2024 he was appointed Director General of the National Library of Russia. Denis Tsypkin is a renowned scholar in the field of manuscript and book monuments expert research. He led the formation of a scientific school and a new scientific direction – the study of historical traces on the basis of the National Library of Russia; innovative development of the RNB's restoration and conservation research and practice activities is

underway. He supervises the establishment of the research and practice centres of the National Library of Russia: The Centre for East Slavic Studies, the Centre for Advanced Research Projects, the Centre for Bibliotherapy and Historical and Cognitive Studies. He is the author of 124 publications of both national and foreign editions. He is also the Co-Editor of the academic journal “Literature and History” (Slovesnost’ i istoriia). In 2023 he was awarded with the Gratitude of the Minister of Culture of the Russian Federation.

Եվրասիայի գրադարանային ասամբլեայի անդամների XXVIII ընդհանուր ժողով
28th General Meeting of the Members of the Library Assembly of Eurasia

ՓԵՀԼԻՎԱՆՅԱՆ ՄԵԼԻՆԵ

Բեռլինի պետական գրադարան

Բեռլին, Գերմանիա

PEHLIVANIAN MELINÉ

Berlin State Library

Berlin, Germany

Մելինե Փեհլիվանյանը Բեռլինի պետական գրադարանի արևելագիտության բաժնի փոխստորենն է, ինչպես նաև գրադարանի հայկական, թուրքական և աֆրիկյան հավաքածուների համակարգողը: Նա հրատարակել է աշխատություններ հայ գրավոր ժառանգության և հավաքածուի ձևավորման վերաբերյալ, 1999 թ.-ից վերոնշյալ թեմաներով Գերմանիայում կազմակերպել է չորս ցուցահանդես:

Meliné Pehlivanian is the Vice Director of the Oriental Department of the Berlin State Library and curator for the Armenian, Turkish and African collections of the library. She has published on various topics regarding Armenian written heritage and collection building and has organised four expositions on the topic in Germany since 1999.

Բեռլինի պետական գրադարանի հայկական տպագիր և ձեռագիր ժառանգությունը. պահպանման և գրացուցակավորման նոր զարգացումները

1661 թվականին հիմնադրվելուց ի վեր՝ Բեռլինի պետական գրադարանը հավաքում է հայերեն գրավոր և տպագիր նմուշներ: Այսօր գրադարանում պահվում են 140 հայերեն ձեռագրեր, որոնցից ամենահին ամբողջական ձեռագրերը թվագրվում են XIV դարով: Բեռլինի պետական գրադարանում պահվում են մոտ 120 հայկական ինկունաբուլաներ, XVI դարից մինչև մեր օրերը թվագրվող մոտ 8000 հայերեն տպագիր հրատարակություններ, ինչպես նաև պատմական տպագրությունների զգալի հավաքածու: Այսօր «StabiKat» առցանց շտեմարանում, գրադարանը գրացուցակավորում է հայերեն բնագրով և գրադարձության միջոցով տպագրված ձեռագրերը: Ակնկալվում է, որ այս ներդրումն ուղղված կլինի ոչ միայն հայկական տպագիր հրատարակություններին, այլև գրադարանի ջանքերին, որոնք օգնում են հայկական ժառանգության հավաքածուների մասին հանրային իրազեկվածության բարձրացմանը: «Qalamos» առցանց շտեմարանում կարելի է գտնել մինչև 2024 թվականը ոչ միայն Բեռլինում պահվող հայկական ձեռագրերի, այլև գերմանական հավաքածուներում գտնվող այլ հայերեն ձեռագրերի ֆոնդերի վերաբերյալ տվյալներ:

Armenian Printed and Handwritten Heritage at the Staatsbibliothek Zu Berlin – New Developments in Preservation and Cataloguing

The Staatsbibliothek zu Berlin (Berlin State Library) collects Armenian written or printed items since its founding in 1661. Today the Library hosts 140 Armenian manuscripts, the oldest complete manuscripts date from the 14th century. The Berlin State Library possesses about 120 Armenian incunabula and holds all in all about 8000 printed Armenian titles from the 16th century to this date plus a considerable historical press collection. Today the Library catalogues Armenian in original script and transliteration in the Online-catalogue “Stabikat”, the contribution is expected to be focused on not only Armenian printings but also on the Library’s efforts to make the Armenian heritage collections more visible. At the “Qalamos” database, one can find the data until 2024 not only of the Armenian manuscript in Berlin but also those of the other Armenian manuscript holdings in German collections.

ՕԳՆԵՎ ԴԱՆԻԻԼ

Ռուսաստանի պետական գրադարան

Մոսկվա, Ռուսաստան

OGNEV DANIIL

Russian State Library

Moscow, Russia

Դանիիլ Օգնևն արևելագետ-իրանագետ է։ Ավարտել է Մոսկվայի պետական համալսարանի Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների ինստիտուտը՝ արևելագիտություն և աֆրիկագիտություն մասնագիտությամբ։ 2018 թ.-ից Ռուսաստանի պետական գրադարանի Արևելյան գրականության կենտրոնի աշխատակից է, ղեկավարում է սոցիալ-մշակութային գործունեության կազմակերպչական ոլորտը։ Իրանի և Կենտրոնական Ասիայի պատմությանն ու արվեստին վերաբերող հանրային դասախոսություններով հանդես է գալիս տարբեր հարթակներում։ Մոսկվայի թանգարան, Դիզայնի բրիտանական բարձրագույն դպրոց, Հրեական թանգարան ու հանդուրժողականության կենտրոն։

Daniil Ognev is an Orientalist-Iranianist. He graduated from the Institute of Asian and African Countries at Lomonosov Moscow State University with a degree in Oriental and African Studies. Since 2018 he has been an employee of the Centre for Oriental Literature of the Russian State Library, heading the Sector of the Organisation of Socio-Cultural Activities. He gives public lectures on the history and art of Iran and Central Asia at various venues: the Museum of Moscow, the British Higher School of Design, the Jewish Museum and Tolerance Centre.

**Հայկական արվեստը Մոսկվայում և դրա ներդրումը ազգային ժառանգության
գարգազման գործում (համագործակցության փորձ՝ Ռուսաստանի պետական
գրադարանի սոցիալ-մշակութային նախագծերի օրինակով)**

Մոսկվայում հայկական սփյուռքի արվեստը ժամանակակից մշակույթի նկատելի և միաժամանակ քիչ ուսումնասիրված երևույթ է։ Ռուսաստանում ձևավորելով Հա-

յաստանի կերպարը՝ հայ արվեստագետներն ու վարպետներն ազգային արվեստին հաղորդում են նոր խորհրդանիշեր և իմաստներ: Ռուսաստանի պետական գրադարանի Արևելյան գրականության կենտրոնը ցուցահանդեսային և սոցիալ-մշակութային նախագծերով համագործակցում է Մոսկվայի և տարածաշրջանի հայկական կազմակերպությունների հետ, փորձ է կատարվում ուսումնասիրել հայկական արվեստի զարգացումը Ռուսաստանում, ինչպես նաև բացահայտել գրադարանի հայերեն հարուստ հավաքածուները:

Armenian Art in Moscow and Its Contribution to the Development of the National Heritage (Experience of Cooperation on the Example of Socio-Cultural Projects of the Russian State Library)

The art of the Armenian diaspora in Moscow is a notable and, at the same time, understudied phenomenon of contemporary culture. While forming the image of Armenia in Russia, Armenian artists and craftsmen bring new symbols and meanings to the national art. The exhibition and socio-cultural projects of the Centre for Oriental Literature of the Russian State Library in cooperation with Armenian organisations of Moscow and the region make an attempt to explore the development of Armenian art in Russia, as well as to reveal the library's rich collections in Armenian.

ՕՀԱՆՅԱՆ ԹԱՄԱՐԱ

Կոնգրեսի գրադարան

Վաշինգտոն, ԱՄՆ

OHANYAN TAMARA

Library of Congress

Washington, D.C., USA

2004 թ.-ից Թամարա Օհանյանն աշխատում է Վաշինգտոնի Կոնգրեսի գրադարանի գրքերի պահպանման, խնամքի և վերականգնման բաժնում՝ որպես ավագ վերականգնող: Զեկույցներով մասնակցել է բազմաթիվ միջազգային գիտաժողովների և վարպետության դասընթացներ անցկացրել ԱՄՆ-ում, Ռուսաստանում և Հայաստանում: Նրա գիտական ուսումնասիրությունները նվիրված են հայկական ձեռագրերի և հնատիպ գրքերի ստեղծման և պահպանման պատմությանը, ինչպես նաև պարսկական և արաբական ձեռագրերի վերականգնմանը:

Since 2004 Tamara Ohanyan has been working as a Senior Conservator in the Division of Book Conservation and Restoration at the Library of Congress, Washington, D.C. She has participated in numerous international conferences with presentations and held masterclasses in the USA, Russia, and Armenia. Her scientific research focuses on the history of preservation and creation of Armenian manuscripts and ancient books, as well as the restoration of Persian and Arabic manuscripts.

Փաստաթղթերի պահպանությունը և վերականգնումը՝ որպես թվայնացման գործընթացի անբաժանելի մաս

1990-ականների սկզբից Կոնգրեսին և հանրությանը հասանելիություն ապահովելու համար Կոնգրեսի գրադարանը թվայնացրել է բազմատեսակ հավաքածուներ՝

սկսած վաղ ձայնագրություններից մինչև աշխարհի տարբեր երկրներում մարդու գործունեությունը ներկայացնող գրքեր և ձեռագրեր: Ներկա պահին թվայնացված նյութերի թիվը հասնում է մոտ 20 միլիոնի: 1995 թ.-ից Կոնգրեսի գրադարանի պահպանության բաժինը թվայնացման գործընթացի անբաժանելի մասն է եղել և մշակել է հիմնական աշխատանքային փաստաթղթեր թվայնացման ծրագրի նախագծի համար: Թվայնացման գործընթացը կատարվում է երեք փուլով՝ գրացուցակավորում, փաստաթղթի պահպանում և թվայնացում, որոնց անբաժանելի մասն է բնօրինակի մշտական պահպանումը: Սույն ելույթում կներկայացվի բնօրինակի պահպանման կարևորությունը Կոնգրեսի գրադարանի թվայնացման աշխատանքների տարբեր գործընթացներում:

The Conservation and Preservation as an Essential Part of Digitisation Workflow

Since the early 1990s the Library of Congress has digitised diverse collections, encompassing early sound recordings to books and manuscripts, which collectively represent a spectrum of human activities across the globe that provides access to both Congress and the nation. To date, the digitised items approximate 20 million. Since 1995 the Conservation Division of the Library of Congress has become pivotal in the digitisation process, contributing to the formulation of operational documents for the digitisation programme. The digitisation process requires three stages: cataloguing, conservation, and digitisation, and is unalienable with the ongoing preservation of the original volume. The presentation scrutinises the role of conservation within various digitisation workflows at the Library of Congress.

ՕՀԱՆՅԱՆ ՍՈՖՅԱ

Հայաստանի պետական

տնտեսագիտական համալսարան

Երևան, Հայաստան

OHANYAN SOFYA

Armenian State University of Economics

Yerevan, Armenia

Սոֆյա Օհանյանը սովորել է Երևանի պետական համալսարանի փիլիսոփայության, սոցիոլոգիայի և հոգեբանության ֆակուլտետի փիլիսոփայության բաժնում (բակալավրիատ՝ 1997-2001, մագիստրատուրա՝ 2001-2003, ասպիրանտուրա՝ 2003-2007): 2008 թ. պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն՝ «XX դարի սկզբի հայ փիլիսոփայական մտքի քննական վերլուծություն (Երվանդ Ֆրանգյան, Դավիթ Անանուն)» թեմայով և ստացել փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածուի աստիճան: Ներկայում Սոֆյա Օհանյանն աշխատում է Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի հասարակագիտության ամբիոնում՝ որպես դոցենտ: Դասավանդում է փիլիսոփայություն, մշակութաբանություն, տնտեսագիտության փիլիսոփայություն: Հեղինակ է հիսուն գիտական աշխատությունների:

Sofya Ohanyan studied at the Department of Philosophy of the Faculty of Philosophy, Sociology, and Psychology at Yerevan State University (bachelor's degree from 1997 to 2001, master's degree from 2001 to 2003, PhD from 2003 to 2007). In 2008 Sofya Ohanyan

got her PhD in Philosophy with a dissertation titled “Critical Analysis of Armenian Philosophy of the Early 20th Century (Yervand Frangyan, David Ananun)”. Currently, she works as an Associate Professor at the Department of Social Sciences at the Armenian State University of Economics. She teaches Philosophy, Cultural Studies, and Philosophy of Economics. She is the author of fifty articles.

Մշակութային ժառանգության դիվանագիտության նշանակությունը Հայաստանի Հանրապետության արտաքին քաղաքականության մեջ

Արդի աշխարհում արտաքին քաղաքականության գործիքակազմում ներառված մշակութային մեթոդների կիրառման շրջանակներում մշակվել են արդյունավետ եղանակներ ու հնարներ, որոնք համաշխարհային քաղաքական ու տնտեսական ոլորտներում բարձր դիրքեր չգրադեցնող երկրներին հնարավորություն են տալիս բարձրացնել արտաքին քաղաքականության արդյունավետությունը և ճանաչելի դառնալ միջազգային մշակութային ասպարեզում: Կարևորելով մշակութային ժառանգության դիվանագիտության նշանակությունը՝ հիմնարար նպատակների հասնելու համար պետք է մշակել հետևողական, համալիր գործողությունների ծրագիր, որը պատմական այս լարված ժամանակահատվածում կօգնի առավելագույնս գրավիչ ներկայանալ միջազգային հանրությանը, այսինքն՝ գործածել մշակույթի ահռելի ներուժը՝ որպես ազգային ինքնություն ձևավորող կարևոր գործոն:

The Significance of Cultural Heritage Diplomacy in the Foreign Policy of the Republic of Armenia

In the frame of cultural processes, which are part of the arsenal of the contemporary foreign policy, effective methods and techniques have been developed to allow countries that are not highly ranked in the global political and economic spheres to increase the effectiveness of their foreign policy and become recognisable in the international cultural arena using these approaches. Emphasising the importance of cultural heritage diplomacy, a coherent and comprehensive plan of action should be developed. It should help to achieve the fundamental goals and present the country as appealing as possible to the international community during this tense historical period, i.e., it is necessary to activate the enormous potential of culture as an important factor in shaping national identity.

ՕՋԱՆԺԱՆՅԱՆ ՄԱՆԻԿ

*Հանրապետական գիտաբժշկական գրադարան
Երևան, Հայաստան*

OHANJANYAN MANIK

*Republican Scientific Medical Library
Yerevan, Armenia*

2002-2006 թթ. Մանիկ Օհանջանյանը սովորել է Խ. Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի կուլտուրայի ֆակուլտետի գրադարանագիտության և մատենագիտության բաժնում: 2007 թ.-ից աշխատում է ՀՀ ԱՆ ԱԱԻ Հանրապետական գիտաբժշկական գրադարանում:

From 2002 to 2006 Manik Ohanjayan studied at the Faculty of Culture, Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan, specialising in library and bibliographical studies. Since 2007 Manik Ohanjayan has been working at the Republican Scientific Medical Library of the National Institute of Health of the Ministry of Health of the Republic of Armenia.

Մարքեթինգային գործիքների կիրառումը գրադարանային գործունեության մեջ

Արդի ժամանակներում տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաների զարգացումները փոխել են մեր ապրելակերպն ու աշխատելաճր: Ստեղծված իրավիճակում գրադարանները փաստացի ստիպված են պայքարել իրենց ընթերցողների համար, լուծել գրադարանային ֆոնդերի թարմացման հարցը, միջոցներ հայթայթել գրադարանը նոր սարքավորումներով հագեցնելու համար, նոր ուղիներ որոնել ընթերցողների հետ շփման, ինչպես նաև գրադարանային ծառայությունների խթանման համար: Ասել է թե՛ գրադարանները պետք է զբաղվեն նաև մարքեթինգային գործունեությամբ: Ճիշտ կիրառվող մարքեթինգային գործիքներն ու միջոցներն այսօր կարող են նպաստել գրադարանի դերի արժևորմանը և մրցակցային պայմաններում կարող են օգնել, որ գրադարանն ունենա լուրջ առավելություններ:

The Implementation of Marketing Tools in the Library Activities

Nowadays, the rise of information and communication technology has changed the way we live and work. In the current circumstances, libraries actually have to fight for users' attraction, solve the issues of replenishing library collections, raise funds to facilitate the library with new equipment, find new ways of communicating with users, and promote library services. Meanwhile, libraries should be involved in marketing activities. The right marketing tools and resources can enhance the role of the library today and help the library achieve a major advantage in this competitive environment.

ՖԻՇԵՆԿՃԵԱՆ ԱՆԻ

ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ

Երևան, Հայաստան

FISHENKJIAN ANI

Institute of History NAS RA

Yerevan, Armenia

Անի Ֆիշենկճեանը ծնած է Հալեպ-Սուրիա: 2004ին պաշտպանած է թեկնածուական ատենախոսությունը՝ թեման «Սուրիոյ հայ համայնքի պատմությունը 1946-71 թթ.»։ 2016ին ՀՀ ԳԱԱ Հրաչեայ Աճառեանի անուան լեզուի ինստիտուտի արեւմտահայերէնի բաժինի գիտաշխատող է, իսկ 2017ին՝ ՀՀ ԳԱԱ պատմութեան ինստիտուտի Սփիւռքի և հայկական գաղթավայրերու պատմութեան բաժինի գիտաշխատող: 2014ին արևմտահայերէնի դասախօս է Սևանի Վազգէնեան հոգևոր դպրանոցին: Հեղինակ է շարք մը մենագրութիւններու. վերջինը Սուրիոյ հայ համայնքի պատմութիւնը (1946-1970 թթ.) (2018): Ունի համայնքի նոր և նորագոյն շրջանի պատմութեան նուիրուած յօդուածներ գիտական հանդէսներու մէջ: Մասնակցած է միջազգային եւ հանրապետական գիտաժողովներու, նաեւ՝ Հայկական Սփիւռքի ուսումնասիրութեան

կեդրոնի Սուրիոյ հայօճախին նուիրուած գիտաժողովին: Գիտական հետաքրքրութիւնները կ'ընդգրկեն Սուրիոյ և Քուէյթի հայօճախի պատմութիւնը, սփիւռքահայ քերականութեան դասագիրքերու պատմաբանասիրական-գուգադրական քննութիւնը: Կ'աշխատակցի Երևան հրատարակուած գիտական հանդէսներու և 2017էն՝ Հայկազեան հայագիտական հանդէսին:

Ani Fishenkjian was born in Aleppo, Syria. In 2004 she defended her PhD thesis on “History of the Armenian Community of Syria 1946-71”. Since 2016 she has been a Researcher at the Department of Western Armenian at the Hrachya Acharyan Language Institute of the National Academy of Sciences of Armenia, and since 2017 she has been a Researcher at the Department of History of the Diaspora and Armenian Settlements at the Institute of History. Since 2014 she has been a Lecturer of Western Armenian at the Vazgenyan Theological School in Sevan. She is the author of monographs, the last one is “The History of the Syrian Armenian Community” (1946-1970) (2018). She participated in international and national conferences, as well as in the forums dedicated to the Syrian-Armenian community of the Armenian Diaspora Study Centre of the Armenian communities of the Arab countries of the Gulf. Her interests include the history of the Armenian community in Syria, as well as issues related to the Armenian community in Kuwait. She partners with scientific journals based in Yerevan and has been working with the Haykazian Armenian Studies Journal since 2017.

«Գեղարդ» սուրիահայ տարեգիրքի պատմալեզուագիտական արժեւորումը

Սուրիոյ հայ համայնքի ազգային եւ յարանուանական կառոյցները 1920ական թուականներուն, համայնքի կազմակերպման առաջին օրերուն, կարեւորելով հայ գիրի անհրաժեշտութիւնը, իբրեւ ինքնակազմակերպման եւ ինքնապահպանման միջոց, կրթօճախներու եւ եկեղեցոյ կառուցման կողքին հրատարակած են հայ միտքին իմացական սնունդ ներարկող տեղեկատուական, պատմական, գիտական, գրական եւ կրօնական բովանդակութեամբ պարբերականներ, օրաթերթեր, տարեգիրքեր, տարեցոյցեր եւ մանկապատանեկան պարբերաթերթեր, որոնց հրապարակումը պատմամշակութային կարեւոր դեր եւ նշանակութիւն ունեցաւ:

Սուրիոյ անկախութենէն ետք, յատկապէս 8 Մարտ 1963 թ. երկրէն ներս իրականացուած յեղաշրջումը պետական նոր հրամանագիրով դադրեցուց նաեւ բոլոր թերթերը, երկրէն ներս մէկ պետական թերթ հրատարակելու նպատակով, որու հետեւանքով հայ միտքի փաղանգին մեծ մասը հեռացաւ երկրէն:

Բարենորոգման շարժումէն ետք, 1970-ին, աստիճանաբար վերադարձուեցան որոշ ազատութիւններ, որոնց շարքին՝ տպագիր մամուլի վերահրատարակութիւնը:

Զեկոյցը կը վերաբերի XX դարու վերջին քառորդին Հալէպի մէջ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Մատենագիտական յանձնախումբի նախաձեռնութեամբ լոյս տեսած, «Գեղարդ» սուրիահայ տարեգիրքը (1975-2000), մասնաւորապէս՝ անոր էջերուն տեղ գտած համապատասխան պատմագիտական եւ լեզուական ժառանգութեան: «Գեղարդ»ի հրատարակութիւնը հայ միտքը խոր թմբիրէն զարթնող եւ իմացական աշխարհ ուղղորդող ազդակ հանդիսացաւ:

Historical and Linguistic Evaluation of the Syrian-Armenian Annual “Geghard”

The national and nominal structures of the Syrian-Armenian diaspora in the 1920s, during the early days of the community’s formation, stressed the necessity of the Armenian written language as a means of self-organisation and self-preservation. They published periodicals with informative, historical, scientific, literary and religious content. These publications instilled knowledge in the Armenian consciousness. Additionally, they contributed to the construction of schools, newspapers and children’s magazines. The publication of these materials played an important historical and significant cultural role.

After Syria’s independence, especially after the coup d’état of March 8, 1963, a new state decree closed down all newspapers in order to publish one state newspaper in the country, causing most of the famous Armenian intellectuals to flee the country.

After the reform movement in 1970, some freedoms were gradually restored, including press republication.

The presentation presents the Syrian-Armenian annual “Geghard” (1975-2000), published in Aleppo in the last quarter of the 20th century on the initiative of the bibliographic committee of the AGBU (Armenian General Benevolent Union). In particular the relevant historical and linguistic heritage presented. The publication of “Geghard” was a wakeup call for the Armenian intellectuals and directed it to the world of knowledge.

ՖՐԱՆՔԵՇ ԿՐԻՍՏԻՆԱ

Հունգարիայի ազգային գրադարան

Բուդապեշտ, Հունգարիա

FRANCES KRISZTINA

National Széchényi Library

Budapest, Hungary

Կրիստինա Ֆրանգեշն ունի պատմության մագիստրոսի աստիճան Սեգեդի համալսարանից (Հունգարիա): Նա 7.5 տարի աշխատել է Նիդերլանդների Ամերսֆորտ քաղաքի Ուիլքո (Wilco) ընկերությունում՝ որպես կազմարար մեքենաների օպերատոր: 2020 թ.-ից աշխատում է Հունգարիայի ազգային գրադարանում գրադարանային հավաքածուների պահպանության, խնամքի և վերականգնման բաժնում: Նրա պարտականությունները ներառում են տուփերի դիզայնի մշակումը, կտրող մեքենայի շահագործումը և արտեֆակտների միջազգային փոխառության կառավարումը: Այժմ նա անցնում է Գրքի և թղթի պահպանության, խնամքի և վերականգնման թեմայով եռամյա վերապատրաստում: 2022 թ.-ից հանդիսանում է Թղթի և տպագրական արդյունաբերության Հունգարիայի տեխնիկական ասոցիացիայի անդամ:

Krisztina Franges has a master’s degree in History from the University of Szeged, Hungary. She worked for 7.5 years as a Bookbinding Machine Operator at Wilco, in Amersfoort, Netherlands. Since 2020 she has worked as a Library Preservation Coworker at National Széchényi Library in Budapest, Hungary. She creates packaging design, operate a cutting machine, and she is busy with international artefact loan administration as well. She currently undergoes 3 years of Book and Paper Conservator training. Since 2022 she is a member of the Hungarian Paper and Printing Industry Technical Association.

Փաթեթավորման տեխնոլոգիաների դերը գրադարանային հավաքածուների պահպանման գործում

1802 թվականից սկսած Հունգարիայի ազգային գրադարանը եղել է գիտելիքի շտեմարան և հունգարական մշակութային ժառանգության կենտրոն: Սույն զեկույցում ներկայացվում է գրադարանի համանման փաստաթղթերի հավաքածուի և դրանց ոչնչացման կամ քայքայման գործընթացը կանխող միջոցառումների փորձը: Հավաքածուն ներառում է տարբեր նյութերից պատրաստված և պահպանման տարբեր մոտեցումներ պահանջող միավորներ: Մեքենայացված մեթոդների կիրառումը թույլ է տալիս մշակել արժեքավոր փաստաթղթերի պահպանման հատուկ լուծումներ: Հունգարիայի ազգային գրադարանն օգտագործում է փաթեթավորման տեխնոլոգիաների պատրաստման և ներմուծման համար նախատեսված մեքենաներ: Զեկույցում նկարագրվում է համակարգի կողմից առաջարկվող հնարավորություններն ու լուծումները, ինչպես նաև դրա ազդեցությունը գրադարանային ֆոնդերի պահպանության արդիականացման վրա:

The Role of Packaging Technology in Library Preservation

Since 1802 the National Széchényi Library has been the repository of knowledge and the library of Hungarian cultural heritage. This presentation provides an overview of the library's collection of analogue documents and its preventive conservation practices. The collection contains objects of many different materials and storage requirements. The use of mechanised methods enables the development of special storage solutions for valuable documents. The National Széchényi Library uses packaging technology preparation and implementation station. The presentation describes the possibilities and solutions offered by the system and presents its impact in modernising the stock preservation.

«ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ՝ ՀԱՆՈՒՆ ԿԱՅՈՒՆ ԱՊԱԳԱՅԻ»
ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ՝
ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ ՄՏԱՆԱԼՈՒ
105-ԱՄՅԱԿԻՆ

“HERITAGE PRESERVATION FOR SUSTAINABLE FUTURE”
INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS
DEDICATED TO THE 105TH ANNIVERSARY
OF THE NATIONAL LIBRARY OF ARMENIA

Կազմի ձևավորումը՝ Մաթևոսյան Մկրտիչ
Տեխ. խմբագիր՝ Զոհրաբյան Սառա
Սրբագրումը՝ Թամազյան Տաթևիկ

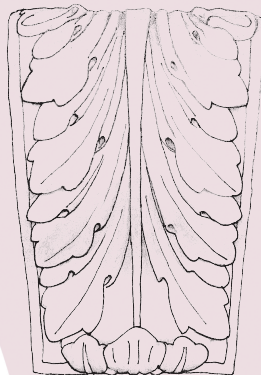
Cover Designer: Matevosyan Mkrtych
Technical Editor: Zohrabyan Sara
Proof Reading: Tamazyan Tatevik

ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

NATIONAL
LIBRARY
OF ARMENIA

ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ISBN 978-9939-801-31-5

www.nla.am